Begroting 2022

gemeente
Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
Voorwoord 5
Leeswijzer 6
Begroting op hoofdlijnen 8
Begroting 2022 in één oogopslag 14
Kerngegevens 15
Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning 16
Programma 1 | Veiligheid 24
Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat 29
Programma 3 | Economie 37
Programma 4 | Onderwijs 42
Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie 48
Programma 6 | Sociaal domein 54
Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu 71
Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing 81
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen 89
Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien 95
Overzicht kosten overhead 96
Vennootschapsbelasting 97
Onvoorziene uitgaven 98
Paragrafen 99
Paragraaf Lokale heffingen 100
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 108
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen 117
Paragraaf Financiering 120
Paragraaf Bedrijfsvoering 123
Paragraaf OWO-samenwerking 126
Paragraaf Verbonden Partijen 133
Paragraaf Grondbeleid 141
Paragraaf Regiodeal 144
Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma 145
Uiteenzetting van de financiële positie 148
Overzicht van baten en lasten 149
Overzicht van incidentele lasten en baten 151
Geprognosticeerde balans 2022-2025 155
Reserves en Voorzieningen 157
Meerjareninvesteringsplan 2022-2025 160

Bijlagen 161
Bijlage I: Subsidieplafonds 162
Bijlage II: Lijst met afkortingen 165
Bijlage III: Lijst met financiële begrippen 169

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de raad van de gemeente Weststellingwerf,

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2022-2025 aan. In deze begroting staan onze plannen voor het komende begrotingsjaar. Wij vertrouwen er op dat deze begroting u in staat stelt om uw kaderstellende en controlerende rol inhoud te geven.

Nog steeds een bijzondere periode
In 2020 begon de coronapandemie en ook nu zijn we nog steeds in de ban van corona. Ondanks deze bijzondere periode staan we niet stil. We hebben veel bereikt en willen ook komend jaar veel bereiken. Een voorbeeld hiervan is de Regiodeal Zuidoost Friesland. Bij deze Regiodeal werken we samen met de inwoners aan de toekomst van de dorpen en het landschap. We zijn trots dat we dit voor en met de samenleving doen. En we doen dit met een realistische, stabiele begroting. Ook daar zijn we trots op.

De uitgaven en inkomsten van onze gemeente zijn in evenwicht
Het zijn spannende tijden voor de Nederlandse gemeenten. De financiële ruimte is beperkt, de gemeenten krijgen meer taken en de onzekerheden nemen toe. Daarom vragen gemeenten meer geld van het Rijk. De lobby van de gemeenten hiervoor lijkt nu voorzichtig iets op te leveren. Het komende jaar krijgen we namelijk extra geld van het Rijk en ook in de jaren daarna lijkt er meer geld naar ons toe te komen. We presenteren nu een begroting die in evenwicht is, maar dat wil niet zeggen dat we achterover kunnen leunen. We moeten rekening houden met onzekerheden, toekomstige bezuinigingen en tegelijk gaan de ontwikkelingen door.

Welke ontwikkelingen komen op ons af?
Voorbeelden van ontwikkelingen die op ons afkomen zijn: de Omgevingswet, acties vanuit het klimaatakkoord, veenweideproblematiek, wetgeving over informatievoorziening en privacy, enzovoort. Wat deze ontwikkelingen voor ons betekenen is onzeker. Hier willen wij de komende periode meer inzicht in krijgen. Ook willen we geld opzij zetten voor deze onzekerheden. Naast deze externe ontwikkelingen, ontwikkelt onze organisatie zich ook door. We werken met elkaar toe naar een flexibele organisatie, die zich volledig richt op de samenleving.

Woonlasten en gemeentelijke heffingen
Wij streven in deze bestuursperiode naar een zo stabiel mogelijk niveau van de gemeentelijke heffingen en woonlasten. Dit alles binnen onze financiële mogelijkheden. Voor 2022 blijft de stijging van de totale woonlasten beperkt. De rioolheffing stijgt zoals afgesproken licht doordat we maatregelen moeten nemen door de klimaatverandering. De onroerend zaak belasting (OZB) stijgt alleen met een inflatiecorrectie van 1,5%. En het tarief voor de afvalstoffenheffing blijft gelijk ten opzichte van 2021.

Weststellingwerf, de kracht van Samen en Doen!
Dit is het laatste jaar van deze bestuursperiode. We willen een gemeente zijn en blijven waarin iedereen mee telt en mee kan doen. Waar het veilig, comfortabel en betaalbaar wonen, werken en recreëren is. We blijven investeren in een gezonde en vitale toekomst voor al onze inwoners. Duurzaamheid staat daarbij centraal. We gaan samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties starten met en een vervolg geven aan diverse projecten. Projecten zoals het centrum Wolvega, het fietspad langs De Linde, de herinrichting van de Lycklamaweg, Bestemming Noordwolde, de herinrichting van de Steenwijkerweg in De Blesse en vanuit de Regiodeal het project Bestemming Wolvega. Wij blijven gaan voor de kracht van Samen en Doen!

Burgemeester en wethouders van Weststellingwerf

Leeswijzer

Leeswijzer

De leeswijzer vertelt hoe deze begroting is opgebouwd met daarbij de hoofdlijnen van de inhoud. Elk programma is opgebouwd volgens een vaste indeling. We beginnen met het hoofdstuk 'Begroting op hoofdlijnen' waarin we het totaalbeeld van deze begroting weergeven.

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit een programmaplan en uit paragrafen.

Programmaplan

Programma's
De indeling van de programma's is als volgt:

- Taakvelden

Per programma geven we de bijbehorende taakvelden weer.

- Beleidsnota's

Per programma staan de relevante beleidsnota's met zoveel mogelijk een link naar het document.

- Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Per programma geven we de belangrijkste ontwikkelingen aan.

- Doelstellingen

In deze programmabegroting staan de doelstellingen centraal. Per doelstelling zijn er twee W-vragen uitgewerkt. De twee W-vragen luiden: "Wat willen we bereiken?" (gewenste maatschappelijke ambities en effecten) en "Wat doen we daarvoor?" De doelstellingen zijn bijgesteld op basis van het collegeprogramma 2018-2022.

- Beleidsindicatoren

De effecten van beleid worden toegelicht aan de hand van een vaste - voorgeschreven - set beleidsindicatoren. Facultatief zijn er bij sommige programma's een aantal beleidsindicatoren aan toegevoegd.

- Wat mag het kosten?

Per programma wordt de omvang van de middelen weergegeven om de doelstellingen in de programma's te kunnen realiseren. Er vindt een onderverdeling plaats tussen de lasten en baten per taakveld. Daaronder wordt een financiële analyse gegeven van de cijfers. In deze toelichting wordt een vergelijking gemaakt tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2022 met die van de vorige begroting jaarschijf 2021 en een vergelijking tussen de ramingen uit de begroting jaarschijf 2022 met die van het meerjarenperspectief (2023, 2024 en 2025).

Overzicht algemene dekkingsmiddelen
De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen in de programma's 0 tot en met 8. Hier staan de taakvelden die betrekking hebben op de gemeentefondsuitkering, de gemeentelijke belastingen en het renteresultaat.

Andere overzichten
Er is een afzonderlijk overzicht van de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces (de zogenaamde overheadkosten), de (eventueel) verschuldigde vennootschapsbelasting en de stelpost voor niet-voorziene uitgaven.

Paragrafen

Doel van de paragrafen is dat belangrijke reguliere gemeentelijke taken met betrekking tot de financiële positie worden gebundeld, waarmee de raad inzicht krijgt in de door hem gestelde kaders voor deze onderwerpen. De paragrafen zijn een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is een groot financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit een uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht van baten en lasten
Dit geeft een totaalbeeld van de raming van baten en lasten per programma. Verder staat hier het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen, de geraamde kosten van de overhead, de vennootschapsbelasting en de raming voor onvoorzien. Het geraamde saldo verrekend met de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves, leiden uiteindelijk tot het geraamde resultaat.

Het totaalbeeld wordt aangevuld met een overzicht van geraamde incidentele lasten en baten per programma. Het geraamde resultaat per jaar wordt gecorrigeerd met het saldo van de incidentele lasten en baten. Op die manier is per jaar het structureel evenwicht weergegeven.

Geprognosticeerde balans 2022-2025
Hier staat de meerjarige geprognosticeerde balans.

Reserves en voorzieningen
Hier staat het meerjarige beeld van de reserves en voorzieningen met een toelichting daarop.

Meerjareninvesteringsplan 2022-2025
Het totaaloverzicht van de geplande investeringen voor de begrotingsperiode 2022-2025.

Bijlagen

Er zijn drie bijlagen toegevoegd. Bijlage I geeft een overzicht van de subsidies voor het begrotingsjaar 2022. Bijlage II is de lijst van afkortingen die in deze begroting voorkomen. In bijlage III leggen we de financiële termen die voorkomen in deze begroting uit.

Begroting op hoofdlijnen

Financieel beeld 2022-2025

In deze begroting op hoofdlijnen lichten wij het financiële beeld voor de komende jaren van de gemeente Weststellingwerf toe. Net als bij de meeste gemeenten in Nederland, staan ook de financiën van onze gemeente onder druk. De lobby bij het Rijk naar aanleiding van de tekorten bij de gemeenten begint heel voorzichtig zijn vruchten af te werpen. Zo ontvangen alle gemeenten in 2022 extra middelen en mogen we voor 2023 tot en met 2025 een stelpost voor extra inkomsten opnemen. Toch blijft het nodig om te bezuinigen om zo de begroting met positieve saldi te sluiten. Bij de Kadernota 2022 namen wij hiervoor al een bezuinigingstaakstelling op. Natuurlijk blijven wij alle ontwikkelingen op het financiële gebied volgen en houden we de raad op de hoogte van deze ontwikkelingen. Twee ontwikkelingen willen wij hieronder alvast toelichten.

Corona

In deze begroting gaan we er van uit dat we de gemeentelijke activiteiten weer (redelijk) normaal uit kunnen voeren. Wij worden hierin gesteund door recente voorspellingen (augustus 2021) van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB spreekt van een veerkrachtig herstel.
Wij hebben de ramingen in deze begroting opgesteld op basis van bestaand beleid. Dat wil zeggen dat we de structurele budgetten niet hebben aangepast als gevolg van corona. Wel nemen we in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen een risicobedrag op voor de financiële gevolgen van corona. Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Herijking gemeentefonds

Gemeenten ontvangen jaarlijks geld van het Rijk. Een groot deel daarvan krijgen gemeenten via het gemeentefonds. De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via het gemeentefonds bedraagt zo'n € 30 miljard en dit wordt vanaf 2023 anders verdeeld. Op dit moment onderzoekt het Rijk hoe het geld het best verdeeld kan worden. Dit noemen we de herijking van het gemeentefonds.
Begin 2021 hebben de fondsbeheerders (ministeries van BZK en Financiën) een voorstel voor een nieuw verdeelmodel gedaan aan de gemeenten. Dit voorstel leidde tot veel kritische vragen over de nieuwe verdeling. Naar aanleiding van deze vragen deden de fondsbeheerders in de zomer van 2021 een aangepast voorstel voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Er is op het moment van het opstellen van deze begroting nog geen besluit genomen over het aangepaste voorstel.
Berekenen we het aandeel van gemeente Weststellingwerf in het gemeentefonds volgens het nieuwe verdeelmodel, dan ontvangen wij vanaf 2023 meer inkomsten vanuit het gemeentefonds. Omdat ook het nieuwe voorstel nog leidt tot vragen bij gemeenten, het Rijk het verdeelmodel nog actualiseert en er nog geen officieel besluit is genomen, kunnen en mogen wij deze extra inkomsten niet opnemen in deze begroting. Volgens planning maakt het Rijk in de meicirculaire van 2022 de definitieve berekening van het nieuwe verdeelmodel bekend.

Structureel begrotingssaldo 2022-2025

In de begroting moet duidelijk zijn welke lasten en baten structureel zijn en welk incidenteel. Als de structurele lasten gedekt zijn door de structurele baten (de structurele baten zijn groter dan de structurele lasten), dan is er sprake van structureel evenwicht. Als de eerste jaarschijf van de begroting (het jaar 2022) niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat het evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren er wel is. Uit de tabel hierna blijkt dat we zowel in 2022 als vanaf 2024 voldoen aan het structurele evenwicht. Daarmee voldoen we aan de eis van onze toezichthouder om in aanmerking te komen voor het repressief toezicht (controle achteraf). Uiteraard past dit ook bij onze eigen wens om te streven naar een financieel gezond perspectief.

				x € 1.000
Structureel saldo van de begroting	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Saldo baten en lasten (eindstand programmabegroting 2022-2025)	-324	-773	-321	40
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	423	427	407	326
Begrotingssaldo na bestemming	**99**	**-346**	**86**	**366**
Waarvan Incidentele baten en lasten	512	310	0	0
Structureel saldo van de begroting	**611**	**-36**	**86**	**366**

Uitgangspunten bij de begroting 2022-2025

In deze begroting gaan we uit van de onderstaande technische uitgangspunten. Deze hebben betrekking op specifieke onderdelen van de begroting, zoals te hanteren percentages voor rente en loon- en prijsstijging en de ontwikkeling van de lokale lasten. We lichten ze hieronder toe.

Rente
Bij het bepalen van de rekenrente (renteomslag-percentage) volgen we de notitie rente van de commissie BBV. Voor 2022 hanteren we afgerond 1,5%.

Mutaties gemeentefonds
In mutaties gemeentefonds zijn de verwachte compensatie voor lonen en prijzen en de mutaties op basis van de meicirculaire 2021 meegenomen.

Loonontwikkelingen
Voor de ramingen van de salarissen van het ambtelijk personeel vormen de cao-afspraken het uitgangspunt. De cao gemeenten had een looptijd tot 1 januari 2021. Er is nog geen nieuwe cao afgesloten. Om die reden baseren we ons op het indexatiecijfer van de “loonvoet sector overheid” uit de meest recente raming van het Centraal Economisch Plan door het CPB. De raming uit maart 2021 geeft een verwachte indexatie weer van 1,5% voor 2022. Bovenop deze loonindexatie is het reëel rekening te houden met een pensioenpremiestijging door het ABP, maar de omvang daarvan is nog niet bekend. In z'n totaliteit houden we rekening met een stijging van 2%. Binnen de OWO-gemeenten is eveneens een stijging van 2% afgestemd.

Ontwikkeling van de lokale heffingen
Ons streven is om zowel het niveau van de gemeentelijke heffingen als de woonlasten in deze bestuursperiode binnen onze financiële mogelijkheden zo stabiel mogelijk te houden. Voor de komende jaren wordt als gevolg van de inflatieontwikkeling een trendmatige verhoging van 1,5% voorzien van de onroerendgoedbelastingen.

Prijsstijgingen (inflatie)
We hanteren de nullijn, ook voor prijsgevoelige ramingen. Het uitgangspunt is dat noodzakelijke verhogingen binnen het budget (door bijvoorbeeld efficiëntiemaatregelen) moeten worden opgevangen. Bij uitzondering kan van deze nullijn worden afgeweken als blijkt/vaststaat dat dit uitgangspunt of de marktwerking niet is uit te voeren. Dan is er een mogelijkheid tot budgetbijstelling. Ook is die mogelijkheid er als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn subsidie- instellingen te compenseren voor loon/prijsstijgingen.

Toelichting programmabegroting 2022-2025

Het vertrekpunt van deze programmabegroting is de Kadernota 2022. Voor de volledigheid is het overzicht hierna opgebouwd vanuit de eindstand van de programmabegroting 2021-2024. Verder is het overzicht aangevuld met de mutaties uit de meicirculaire 2021, de overige mutaties in het kader van herijking van de exploitatie en de mutaties naar aanleiding van de extra gelden die wij ontvangen van het Rijk. Het verwerken van alle genoemde mutaties heeft geleid tot het eindsaldo van de programmabegroting 2022-2025.

				x € 1.000
Eindstand programmabegroting	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Eindstand programmabegroting 2021-2024	-1.205	-581	23	650
1. Mutaties Voorjaarsnota 2021 (structurele gevolgen), Kadernota 2022, 3e raadswijziging en ombuigingen	-1.041	-488	375	352
Eindstand Voorjaarsnota 2021/Kadernota 2022	**-2.246**	**-1.069**	**398**	**1.002**
2. Mutaties meicirculaire 2021	852	358	32	-100
3. Mutaties op basis van herijking exploitatie	297	-332	-439	-508
4. Mutaties op basis van extra gelden n.a.v. tekorten bij gemeenten	1.196	1.197	1.095	972
5. Verhogen stelpost risicobeheersing		-500	-1.000	-1.000
Eindstand programmabegroting 2022-2025	**99**	**-346**	**86**	**366**

1. Mutaties Voorjaarsnota 2021 (structurele gevolgen), Kadernota 2022, 3e raadswijziging en ombuigingen

+ = voordeel - = nadeel				x € 1.000
Structurele gevolgen voorjaarsnota 2021, kadernota 2022 en 3e raadswijziging	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Wijziging septembercirculaire 2020	777	469	582	575
3e raadswijziging (vergadersysteem en meubilair raadzaal)	-10	-10	-10	-10
Mutaties voorjaarsnota/kadernota:				
Programma 1 Veiligheid	-38	-38	-38	-54
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-10	-10	-10	-10
Programma 3 Economie	-80	-80	-80	-80
Programma 4 Onderwijs	-28	-28	-28	-28
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	24	-26	-26	-26
Programma 6 Sociaal domein	-173			
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	-236	-65	-65	-65
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	73	73	73	73
Overzicht Overhead	-1.340	-1.273	-1.023	-1.023
Ombuigingen		500	1.000	1.000
Totaal mutaties	**-1.041**	**-488**	**375**	**352**

Toelichting mutaties Voorjaarsnota 2021 (structurele gevolgen), Kadernota 2022, 3e raadswijziging en ombuigingen

Op 5 juli 2021 nam de raad kennis van de Voorjaarsnota 2021 en de Kadernota 2022. De structurele gevolgen van de Voorjaarsnota 2021 zijn verwerkt in de begroting net als de mutaties van de Kadernota 2022. Voor een toelichting op de mutaties verwijzen wij naar de Voorjaarnota 2021 en Kadernota 2022.

In de Kadernota 2022 is een ombuigingstaakstelling opgenomen van € 500.000 in 2023 oplopend naar € 1.000.000 in 2024 en verder. Een positief begrotingssaldo in 2024 en 2025 kan alleen gerealiseerd worden als deze ombuigingstaakstelling volledig wordt gerealiseerd. Voor de zomer van 2022 komen wij met een pakket aan bezuinigingsvoorstellen bij de raad. Daarbij betrekken we uiteraard de financiële ontwikkelingen die op dit moment spelen zoals bijvoorbeeld de herijking van het gemeentefonds.

2. Mutaties meicirculaire 2021 gemeentefonds

+ = voordeel - = nadeel				x € 1.000
Mutaties mei-circulaire 2021	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Mutaties algemene uitkering	679	237	-69	-180
Mutaties integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en participatie	1.004	964	956	948
Reservering middelen Wet Open Overheid en Voogdij/18+	-831	-843	-855	-868
Totaal mutaties	**852**	**358**	**32**	**-100**

Toelichting Mutaties meicirculaire 2021 gemeentefonds

In juni 2021 is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de meicirculaire van het gemeentefonds. De uitkomsten zijn conform de memo aan de raad verwerkt in de begroting 2022. Voor een uitgebreidere toelichting op de mutaties verwijzen wij u naar de raadsmemo en het hoofdstuk Algemene Dekkingsmiddelen in deze begroting.

3. Mutaties op basis van herijking exploitatie

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie.

+ = voordeel - = nadeel				x € 1.000
Herijking exploitatie	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Diversen	297	-332	-439	-508
Totaal mutaties	**297**	**-332**	**-439**	**-508**

Toelichting op herijking exploitatie

Bij de herijking van de exploitatie worden jaarlijks terugkerende posten volgens de uitgangspunten van de begroting berekend. Dit betreft technische aanpassingen. Zo is onder ander een cao-verhoging toegepast op personeelslasten. De kapitaallasten zijn geactualiseerd, inclusief nieuwe investeringen. Er is indexatie toegepast en het BUIG budget is aangepast op de meest recente gegevens.

4. Mutaties op basis van extra gelden n.a.v. tekorten bij gemeenten

+ = voordeel - = nadeel				x € 1.000
Extra gelden n.a.v. tekorten bij de gemeenten	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Extra gelden n.a.v. tekorten bij gemeenten - junibrief (inkomsten)	2.011			
Extra gelden n.a.v. tekorten bij gemeenten - stelpost structureel (75%) (inkomsten)		1.669	1.567	1.444
Extra uitgaven Sociaal Domein	-1.543	-1.200	-1.200	-1.200
Terugdraaien stelpost Jeugdzorg Kadernota 2022 - uitgaven	600	600	600	600
Terugdraaien stelpost Bijdrage Rijk Jeugdzorg Kadernota 2022 - inkomsten	-600	-600	-600	-600
Inzet reservering middelen Voogdij 18+ (meicirculaire)	728	728	728	728
Totaal mutatie extra gelden n.a.v. tekorten bij de gemeenten	**1.196**	**1.197**	**1.095**	**972**

Toelichting mutaties op basis van extra gelden n.a.v. tekorten bij gemeenten

In juni kregen wij bericht van het Rijk over de uitspraak van de Commissie van Wijzen over de tekorten die zijn ontstaan bij de gemeenten naar aanleiding van de jeugdzorg. Er is besloten om landelijk € 1,3 miljard extra inkomsten beschikbaar te stellen aan de gemeenten. Wij krijgen als gemeente € 2,0 miljoen van deze extra gelden in 2022.

Daarnaast is landelijk besloten en inmiddels bevestigd door onze toezichthouder dat gemeenten 75% van de bedragen die de Commissie van Wijzen voor de jaren 2023, 2024 en 2025 hebben genoemd, op mogen nemen in hun begroting. Let wel, dit is een stelpost en wil niet zeggen dat wij deze bedragen ook daadwerkelijk ontvangen in de toekomst.

Afgelopen periode is ook de prognose van de uitgaven van het sociaal domein verder geactualiseerd. Deze prognose laat een verdere stijging van ruim € 1,5 miljoen aan uitgaven zien. Deze stijging van de uitgaven is opgenomen in de begroting (post 'Extra uitgaven Sociaal Domein'). Voor deze uitgaven was al € 600.000 opgenomen in de kadernota. Ook was er € 600.000 aan de inkomstenkant als bijdrage van het Rijk geraamd. Naar aanleiding van bovenstaande ontwikkelingen en de actualisatie van de uitgaven vervallen deze stelposten. Ook de reservering van middelen voor het woonplaatsbeginsel, die bij de meicirculaire is ontstaan, vervalt hiermee. In z'n totaliteit nemen de uitgaven binnen het Sociaal Domein in 2022 met € 1,5 miljoen toe en in 2023 t/m 2025 met € 1,2 miljoen.

5. Verhogen stelpost risicobeheersing

+ = voordeel - = nadeel				x € 1.000
Verhogen stelpost risicobeheersing	**Begroot 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**	**MJB 2025**
Verhogen stelpost risicobeheersing		-500	-1.000	-1.000
Totaal mutaties	**0**	**-500**	**-1.000**	**-1.000**

Toelichting verhogen stelpost risicobeheersing

De komende jaren komen er veel ontwikkelingen op ons af. Denk aan de Omgevingswet met al zijn facetten, ontwikkelingen op het gebied van energie en klimaat, de veenweideproblematiek, de realisatie van de organisatieontwikkeling, maar ook de wetgeving met betrekking tot informatievoorziening, privacy, enzovoort. Daarnaast blijft het onzeker of wij daadwerkelijk de extra Rijksmiddelen zoals we die nu ramen ontvangen. Tot slot noemen wij nog de onzekerheid met betrekking tot het grip krijgen op onze uitgaven. Want zowel binnen het sociaal domein als het klassieke domein hebben wij een bezuinigingstaakstelling te behalen. Al met al is het op dit moment moeilijk om de impact van deze ontwikkelingen en onzekerheden in te schatten. We hebben hiervoor een stelpost risicobeheersing in de begroting geraamd. Deze stelpost raamden we voorheen op € 250.000 structureel. Vanwege de hoeveelheid en omvang van de op ons afkomende ontwikkelingen en onzekerheden willen we deze stelpost verhogen. In 2023 verhogen we de stelpost met € 500.000 naar € 750.000. Vanaf 2024 verhogen we de stelpost met € 1 miljoen naar € 1,25 miljoen structureel. Dit is een nadeel voor ons begrotingssaldo.
De komende periode willen we meer inzicht krijgen in de impact en risico's van genoemde ontwikkelingen. De vertaling hiervan nemen we op in de kadernota 2023.

Woonlasten

De gemiddelde woonlast - bestaande uit de onroerende-zaakbelastingen voor woningen, de riool- en afvalstoffenheffing - bedroeg in 2021 € 749. Voor het komende begrotingsjaar is het voorstel de inflatiecorrectie van 1,5% toe te passen op de OZB. Het tarief voor de afvalstoffenheffing blijft gelijk ten opzichte van 2021. De verordening Afval zal van rechtswege doorlopen, totdat Diftar wordt ingevoerd. Het tarief voor de rioolheffing neem toe als gevolg van maatregelen die wij moeten nemen om er voor te zorgen dat invloed van de klimaatverandering overlast voor onze inwoners en bedrijven zoveel mogelijk beperkt.

OZB
De aanslag OZB voor het belastingjaar 2022 is gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) tarieven voor 2022 en de waardepeildatum per 1 januari 2021. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven vindt in de raad van december plaats. De totale opbrengst voor 2022 is ten opzichte van 2021 gecorrigeerd met een inflatiepercentage. Bij de raming voor 2022 is rekening gehouden met de autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

Rioolheffing
De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing betaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De tarieven zijn voor 2022 in lijn gebracht met het Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Dit leidt tot een verhoging van de rioolheffing voor 2022 en de komende jaren.

Evenals bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt een 100% kostendekking. De kostendekkendheid op dit taakveld is in 2022 nog geen 100%. Voor 2022 berekenen we naast de inflatiecorrectie, een klein deel van de toegenomen kosten door in het tarief. Dit omdat de reserve rioolheffing ruim voldoende is om het exploitatietekort vooreerst nog op te vangen. Op deze manier dempen we de stijging van de woonlasten als gevolg van de verhoging van de rioolheffing. In de eerst komende jaren maken we geleidelijk ook de rioolheffing 100% kostendekkend.

Afvalstoffenheffing
Voor de afvalstoffenheffing is het tarief gelijk gebleven ten opzichte van 2021. De verordening Afval zal van rechtswege doorlopen, totdat Diftar wordt ingevoerd. Er is ambtelijk een projectgroep samengesteld om het proces (overgang) vorm te geven. Daarnaast wordt er een openbare werkvergadering georganiseerd met vertegenwoordiging van de raad.

De geschatte gemiddelde woonlast voor onze inwoners voor 2022 stijgt door bovenstaande aanpassingen van € 749 in 2021 naar € 760 in het begrotingsjaar 2022.

Begroting 2022 in één oogopslag

Ons huishoudboekje

In ons huishoudboekje hebben we een begroting gemaakt voor 2022. Welke inkomsten verwachten we en waar gaan we geld aan uitgeven? Ons boekje sluit voor 2022 met een positief saldo van €99.000. Dat is meegenomen bij de uitgaven onder "Overig" zodat de totale inkomsten en totale uitgaven gelijk zijn.

Kerngegevens

Kerngegevens

Kerngegevens	Jaarstukken 2020	begroting 2021	Begroting 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Sociale structuur	**31-12-2020**	**1-1-2021**	**1-1-2022**	**1-1-2023**	**1-1-2024**	**1-1-2025**
Inwoners						
van 0-4 jaar	958	1.000	960	960	960	960
van 5-19 jaar	4.134	4.300	4.175	4.175	4.175	4.175
van 20-64 jaar	14.280	13.700	14.300	14.350	14.350	14.350
vanaf 65 jaar	6.747	6.900	6.700	6.675	6.650	6.625
Totaal inwoners	**26.119**	**25.900**	**26.135**	**26.160**	**26.135**	**26.110**
Uitkeringsgerechtigden	**439**	**485**	450	470	470	470
Fysieke structuur						
Oppervlakte gemeente in km²						
binnenwater	8,15	7,73	8,15	8,15	8,15	8,15
land	220,30	220,71	220,30	220,30	220,30	220,30
Totaal oppervlakte	**228,45**	**228,44**	**228,45**	**228,45**	**228,45**	**228,45**
Woonruimten						
Koopwoningen (excl.recreatie)	7.857	7.931	7.976	8.021	8.066	8.111
Huurwoningen	3.288	3.327	3.332	3.337	3.342	3.347
Recreatiewoningen	148	158	183	208	208	208
Totaal woonruimten	**11.293**	**11.416**	**11.491**	**11.566**	**11.616**	**11.666**
Woonwagens	16	16	16	16	16	16
Woonschepen	1	1	1	1	1	1
Lengte van de wegen in meters						
Binnen de bebouwde kom	118.653	120.343	121.251	121.251	121.251	121.251
Buiten de bebouwde kom	284.600	284.600	284.740	284.740	284.740	284.740
Totaal lengte van de wegen	**403.253**	**404.943**	**405.991**	**405.991**	**405.991**	**405.991**
Lengte van de fietspaden in meters	84.861	84.861	87.854	87.854	87.854	87.854
Aantal m2 openbaar groen	1.129.622	1.129.329	1.129.559	1.132.059	1.134.559	1.137.059

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Beleidsnota's

2019 Notitie Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf 2019-2022
2019 Notitie OWO-samenwerking
2018 Verordening privacybeleid
2018 Verordening op de OWO rekenkamer
2018 Kwaliteitshandvest Dienstverlening
2017 Communicatievisie 2017-2020

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Het collegeprogramma 2018-2022 heeft vijf bestuurlijke/maatschappelijke opdrachten. Dit zijn Bestuurlijke Vernieuwing, nabij besturen, nieuw beleidsplan (digitale) dienstverlening, organisatieontwikkeling PIM en doorontwikkeling OWO-samenwerking.

De gemeenteraad van Weststellingwerf werkt ook in de raadsperiode 2018-2022 aan het versterken van de drie rollen die de raad heeft: 1) het staan voor hun inwoners als volksvertegenwoordigers, 2) het op hoofdlijnen vaststellen van het beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgevoerd en 3) de kaderstellende- en controlerende rol. De gemeenteraad wil in de toekomst zijn taak goed blijven uitvoeren. Daarvoor is het nodig goed aan te sluiten op vooruitgang, op veranderingen en de samenwerking tussen gemeente en inwoners, waarbij de gemeenteraad een meer verbindende rol neemt.

Doelstellingen

Faciliteren werkwijze college en raad op bestuurlijke vernieuwing

Wat willen we bereiken?

- Meer inspraak van inwoners door de afstand tussen gemeenteraad en haar bestuurders en inwoners te verkleinen;
- inwoners actief mee laten denken met de gemeentelijke politiek;
- betrokkenheid van de raad(sleden) bij initiatieven van inwoners;
- een gemeenteraad die tussen de bevolking staat en actief in de omgeving aanwezig is;
- investeren in het deskundig vermogen van bestuurder en medewerker om in te kunnen spelen op de aangedragen voorstellen die zich in onze gemeente voordoen.

Participeren
Workshops, gastlessen en rondleidingen (in coronatijd optioneel via webinars) worden ingezet voor mensen die interesse hebben in de gemeentelijke politiek en daarbij betrokken willen zijn. De leden van de werkgroep bestuurlijke vernieuwing zijn gestart met een aantal nieuwe ideeën.

Raadscommunicatie
Het is belangrijk dat inwoners de raad en de raadsleden weten te vinden, zodat de raadsleden goede invulling kunnen geven aan hun vertegenwoordigende rol. De inspraakmogelijkheden, waaronder het inloopspreekuur en de inspreekmogelijkheden in de Algemene Commissie en de Raadsvergadering, worden actief gepromoot.

Wat doen wij ervoor

Gebruik van sociale media
De werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing gebruikt sociale media om inwoners te interesseren voor de politiek. Via de sociale media worden inwoners uitgenodigd voor bijeenkomsten.

Contacten met scholen
Vanuit de werkgroep bestuurlijke Vernieuwing is er contact met scholen met als doel om de politiek dichter bij de jeugd te brengen.

Gast van de raad
De gemeenteraad van Weststellingwerf nodigt inwoners als gast van de raad uit op de maandagavonden wanneer er een raadsvergadering is. Met als doel inwoners inzicht te geven in de werkzaamheden van de gemeentelijke overheid. Daar wordt o.a. voorlichting geven over de bestuursorganen (burgemeester, college van burgemeester en wethouders, gemeenteraad) en de wijze waarop de gemeentelijk bestuursorganen besluiten nemen. Voor meer verdiepende informatie is door de griffie in samenwerking met de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing een draaiboek opgesteld waarin de belangrijkste punten uit de gemeentelijke politiek worden toegelicht. Deze informatie wordt door de leden van de werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing gedeeld aan inwoners tijdens de cursus Politiek Actief.

Doelstellingen

Het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving (wijken en kernen)

Wat willen we bereiken

Samen met onze partners zetten we ons voortdurend in om leefbaarheid te versterken en de sociale samenhang in de dorpen en wijken te vergroten. Onze inwoners vinden een goede, gezonde, veilige en uitdagende leefomgeving belangrijk, voelen zich betrokken en hebben daar ideeën over. We stimuleren het eigen initiatief en de daarbij horende eigen verantwoordelijkheid van onze bewoners en we ondersteunen als dat nodig is.

De dorps-, wijk- en buurtverenigingen zijn belangrijke voelsprieten voor de gemeente. Deze samenwerkingsverbanden zijn bovendien van onschatbare waarde voor het sociale netwerk en het welzijn van onze bewoners. We zien dat de kracht en organisatiegraad van deze verbanden in sommige gevallen onder druk staan: de veranderende samenleving, moeilijke vraagstukken en beperkte mogelijkheden in tijd van vrijwilligers, zorgen ervoor dat deze traditionele verenigingen zich anders gaan organiseren of een andere positie innemen. Vanwege dat belang voor de leefbaarheid in de dorpen en wijken, bewegen wij daarin mee en geven wij ondersteuning waar nodig en waar mogelijk.

We blijven nieuwsgierig naar de ideeën van onze bewoners en stimuleren hen om ons in een vroeg stadium te betrekken. Een aantal dorpen is actief aan de slag met de eigen dorpsplan en wil op basis daarvan nadere afspraken met ons maken over de uitvoering. Wij staan daar voor open.

Bij gemeentelijke plannen zien we dat de betrokkenheid per onderwerp en per bewoner verschilt. Dit vraagt onze voortdurende aandacht: informatie laagdrempelig aanbieden, samen nadenken over de rol van onze bewoners en belangengroepen, maar ook door de inzet van social media en actief de dorpen en wijken in te gaan. Als college zoeken wij daarom regelmatig onze bewoners op en is er regelmatig contact met de vertegenwoordigers van de dorpen en wijken.

De aandacht voor de leefbaarheid in de dorpen en wijken en het welzijn van onze bewoners, raakt vrijwel alle beleidsterreinen. In dit samenspel is het overzicht en de coördinatie daarop van groot belang. De afgelopen jaren heeft de functie van dorpencoördinator hier met betrekking tot de kleine dorpen een belangrijke rol in gespeeld. Ook initiatiefnemers uit Wolvega weten ons steeds vaker te vinden door de o.a. de inzet van het dorpenfonds en het werkbudget door de dorps- en wijkverenigingen. Daarnaast biedt de regiodeal kansen voor zowel de kleine als grote dorpen. We stimuleren onze bewoners om in te spelen op al deze mogelijkheden.

Wat doen wij ervoor

Dichtbij besturen

Het vertrouwen over en weer vormt de basis voor succes in de samenwerking met onze bewoners. Een zichtbaar en benaderbare organisatie hoort daarbij. Wij doen dit door te werken met gebiedswethouders, als eerste aanspreekpunt namens het college. Voor onze dorps- en wijkorganisaties, maar ook voor bewoners, ondernemers en organisaties. Wij willen weten wat ze vinden van nieuwe ontwikkelingen, wat hun ervaringen, ideeën en zorgen zijn. Dit horen wij onder andere tijdens de bezoeken aan onze bewoners en verenigingen. De gemeente zet in op het nog beter informeren, bevragen en betrekken van onze bewoners. Daardoor weten wij nog beter wat er speelt en komen wij tot betere plannen. De inzet van nieuwe media en digitale mogelijkheden helpen ons daarbij. Per thema zal de aanpak verschillen. We willen dit verder verkennen met de vertegenwoordigers van de dorpen en wijken. Digitaal overleg is niet meer weg te denken in de samenwerking en een mooie en effectieve aanvulling op het reguliere contact dat wij hebben met onze bewoners.

Netwerk dorps- en wijkorganisaties vormt basis voor beleid

Onze dorps- en wijkverenigingen weten wat er speelt. We zetten in op de contacten met hen, zodat wij kunnen inspelen op lokale vragen en wensen. De dorpencoördinator is daarbij een laagdrempelig aanspreekpunt. De terugkerende overleggen op bestuurlijk en projectniveau met de plaatselijke belangen en wijkverenigingen vormen een stevige basis voor verdere samenwerking. De vele contacten leiden tot honderden vragen, wensen en ideeën die gemeente en dorpen op praktische wijze oppakken. De (mogelijke) vernieuwing binnen de Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf volgen wij op de voet en verkennen met hen nieuwe mogelijkheden tot samenwerking. Blijvend aandachtspunt is de druk op onze actieve bewoners om mee te denken en zelf de regie te pakken. Er zijn grenzen aan wat wij van deze vrijwilligers kunnen vragen en mogen verwachten. We geven daarom de ruimte voor een creatieve aanpak die past bij de mogelijkheden van een dorp of wijk.

Ondersteunen van initiatieven

De gemeente vindt eigen initiatief en verantwoordelijkheid belangrijk. We kennen een grote verscheidenheid aan organisaties en inwoners die elk hun eigen deskundigheid, wensen, ideeën en behoeften hebben. De gemeente verbindt deze met elkaar zonder hierbij direct de verantwoordelijkheid over te nemen. Wij stellen ons netwerk, onze kennis en geld beschikbaar om initiatieven te ondersteunen. Het dorpenfonds is daar een voorbeeld van. We stellen €100.000 beschikbaar voor goede ideeën uit de dorpen en wijken. In de vorm van cofinanciering helpt het dorpenfonds onze actieve bewoners om extra middelen aan te vragen bij fondsen en andere overheden. Op basis van de ervaring van de afgelopen 10 jaar, verwachten we dat dit leidt tot een minimale investering van €300.000 door de initiatiefnemers.
Ook in 2022 wordt het werkbudget weer beschikbaar gesteld aan de plaatselijke belangen, wijkverenigingen en Vereniging Kleine Dorpen Weststellingwerf. In 2022 evalueren wij samen met onze partners de werking en meerwaarde van dit werkbudget.

Werken met de omgevingsvisie

Ook met de omgevingsvisie stimuleren we inwoners om zelf aan de slag te gaan met hun ideeën en wensen, bijvoorbeeld door deze te vertalen naar een eigen dorpsvisie. Het uitgangspunt is dat zij zelf het initiatief nemen en dit aanpakken op een manier die past bij de aard en schaal van het dorp of wijk. De verwachtingen over en weer moeten daarbij helder zijn. Dit kan door afspraken te maken over de samenwerking met de gemeente in een Maatschappelijke overeenkomst. Met de pilot in Nijeholtpade hebben wij veel geleerd over het proces om te komen tot en het werken met die afspraken. In 2022 willen wij deze gebruiken in de verdere ontwikkeling van de samenwerking tussen dorpen en gemeente.

Doelstellingen

Beleidsplan (digitale) dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Onze huidige dienstverlening is gebaseerd op de volgende kernwaarden:

- Menselijk maatwerk;
- Betrouwbare gemeente;
- Transparant;
- Professioneel.

Hierbij werken we aan de volgende doelen:

1. Dienstbaar zijn aan de samenleving;
2. Tevreden inwoners;
3. Tevreden ondernemers (zie ook programma 3);
4. Realiseren van de normstelling vastgelegd in het kwaliteitshandvest;
5. Effectieve bedrijfsvoering;
6. Inwoners kunnen via verschillende kanalen met ons communiceren.

Verbeteren dienstverlening

In 2022 gaan we aan de hand van het beleidsplan Dienstverlening, wat nu in ontwikkeling is, aan de slag met verschillende thema's op het gebied van Dienstverlening. Thema's die raken aan de volle breedte van ons werk. Zowel op het gebied van één op één contact met inwoners als ook op het gebied van inwonersparticipatie, overheidsparticipatie, nabij besturen, kanaalsturing en digitalisering.

Wat doen wij ervoor

B1 taalgebruik is de norm aan de telefoon en in correspondentie
Onze inwoners, bedrijven en instellingen hebben recht op heldere taal en duidelijke uitleg op hun vragen. De organisatie heeft het programma B1-taalgebruik en zal alle informatie aan een ieder zo communiceren dat het wordt begrepen. Hierdoor kan iedereen eenvoudig zaken doen met ons.

Kanaalsturing
Met onze dienstverlening geven wij onze inwoners, bedrijven en instellingen een keuze tot de gemeentelijke diensten en producten: persoonlijk bezoek aan de balie, keukentafelgesprek, telefoon, brief, digitaal-loket en social media.

Klanttevredenheid publiekszaken
Wij vinden het belangrijk dat onze prestaties worden gemeten. Wij willen graag weten wat onze inwoners en ondernemers van onze dienstverlening vinden. Een aantal keren per jaar houden wij een enquête over de dienstverlening. En we willen graag dat iedereen met verbeterideeën komt. Als organisatie houden wij hier rekening mee. Verbeteren van de dienstverlening is een blijvende doelstelling. In de jaarrekening staan de uitslagen van de enquêtes en o.a. het landelijk onderzoek waar staat je gemeente.

Spelregels en maatwerk
Onze dienstverlening voldoet aan wettelijke regels. We zoeken in de contacten met inwoners naar maatwerk in hun specifieke situatie. Hierdoor kunnen wij onze inwoners zo goed mogelijk helpen.

Uitvoeren landelijk programma digitalisering
De rijksoverheid stelt regels vast voor het aanvragen van producten en de dienstverlening van de gemeenten. De regel is dat je alle contacten en producten digitaal kunt regelen. Als organisatie willen we toe naar een waardevolle informatiesamenleving. Wij zijn hier actief mee bezig. Ieder jaar test het Rijk hoever de gemeente hiermee is. Als organisatie vinden wij het belangrijk dat digitaal en persoonlijk contact mogelijk is.

Zorgen voor een klantgerichte en begrijpelijke website
De website is steeds meer de ingang voor het eerste contact met de gemeente. In 2022 gaan we kijken hoe onze in 2021 vernieuwde website onze inwoners nog beter helpt in het contact met de gemeente. Zowel voor het vinden van informatie als voor het aanvragen van steeds meer producten.

Doelstellingen

Een actief communicatiebeleid
In 2022 vernieuwen we de communicatievisie, zodat die aansluit bij het programma van het nieuwe college. Ondertussen zetten we de lijnen uit de Communicatievisie 2017-2020 door:

- De communicatie van Weststellingwerf heeft een goede kwaliteit. Inwoners vinden dat wij klantgericht, open en betrouwbaar zijn. We gebruiken begrijpelijke taal en herkenbare middelen. Verder is onze informatie snel en gemakkelijk te vinden.

- Een professionele inzet van online en offline communicatiemiddelen. De website is het belangrijkste communicatiemiddel.
- Een zichtbaar college en een helder proces voor het nemen van besluiten.
- Een goede relatie met de pers.
- We helpen de organisatie om planmatig en doelgericht te communiceren. Hiervoor onderhouden wij goed en regelmatig contact met de interne organisatie.
- Meedenken en meepraten voor medewerkers en inwoners leuker en gemakkelijker maken.
- Het intranet helpt medewerkers om elkaar te vinden en samen te werken.

Wat doen wij ervoor

Aandacht voor participatie van inwoners
Weststellingwerf wil dat inwoners kunnen meedenken, meepraten en meedoen. We geven tips om participatie in de organisatie te borgen en zetten (online) tools in om sneller met (meer) inwoners in gesprek te komen.

Communicatie als drager bij belangrijke projecten
Bij bepaalde projecten is communicatie een belangrijke succesfactor. In 2022 vragen de volgende projecten in het bijzonder aandacht: invoering Diftar, Klimaat en duurzaamheid, Omgevingswet, Regio Deal, positionering gebiedsteams, Grip 2.0.

Een begrijpelijke en toegankelijke website
De website is steeds meer de ingang voor het eerste contact met de gemeente. In 2022 kijken we hoe de website nog beter kan bijdragen aan het contact met inwoners. Door het afstemmen van informatie op klantvragen en door het aanbieden van steeds meer online producten.

Een professionele en actieve inzet van sociale media
De sociale media zijn voor ons een volwaardig communicatiekanaal. We blijven ontwikkelingen volgen en de kanalen professionaliseren, zodat we onze inwoners bereiken. We volgen dagelijks wat er leeft en spelen in op de inwoner: wat wil hij of zij zien? Waar heeft de inwoner behoefte aan?

Het gebruik van heldere taal door medewerkers
Weststellingwerf schrijft teksten zoveel mogelijk in heldere taal. Want teksten op taalniveau B1 zijn prettig leesbaar en begrijpt bijna iedereen. Daarom trainen we de (nieuwe) schrijvers in de organisatie, geven we schrijftips en bieden we hulpmiddelen aan.

Wij kiezen bewust voor een crossmediale aanpak
Voor een goed bereik zetten wij meerdere middelen in om een doel te bereiken. Wij combineren online en indien nodig ook offline communicatiemiddelen.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	Peiljaar 2021	Peiljaar 2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	12,17	12,13
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	11,97	11,31
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	772,62	825,2
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	5,0%	5,0%
Overhead	% van totale lasten	11,6%	12,7%

- Bron: De eigen gegevens komen uit de begroting 2022.

- De berekening van deze indicatoren is gebaseerd op het document van de VNG ´Definities beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie´. Boven formatief en inhuur wordt volgens de definities niet gezien als bezetting.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
0.1 Bestuur	**1.784**	**1.715**	**1.635**	**1.635**	**1.635**	**1.635**
0.2 Burgerzaken	**832**	**1.019**	**992**	**980**	**964**	**979**
0.8 Overige baten en lasten	**6**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**2.622**	**2.734**	**2.626**	**2.615**	**2.599**	**2.614**
Baten						
0.1 Bestuur	**-67**	**-51**	**-51**	**-51**	**-51**	**-51**
0.2 Burgerzaken	**-260**	**-273**	**-236**	**-207**	**-189**	**-189**
Totaal Baten	**-327**	**-324**	**-287**	**-258**	**-240**	**-240**
Saldo van lasten en baten	**-2.295**	**-2.410**	**-2.339**	**-2.357**	**-2.359**	**-2.374**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**0**	**50**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-2.295**	**-2.360**	**-2.339**	**-2.357**	**-2.359**	**-2.374**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Bestuur

Het incidenteel werkbudget voor bestuurlijke vernieuwing van € 40.000 loopt tot en met 2021. Dit is niet meer opgenomen in de begroting 2022.

Vanwege ziekteverzuim is er in 2021 een extra medewerker ingehuurd bij de afdeling Griffie. Dit is niet opgenomen in de begroting 2022.

Burgerzaken
In 2021 was een incidenteel budget van € 50.000 beschikbaar voor het beleidsplan (digitale) dienstverlening. Dit is niet meer opgenomen in de begroting 2022. Dit betreft een budgetoverheveling uit 2020 (mutatie reserve).
In 2021 was er een extra incidenteel budget van € 55.000 beschikbaar voor de verkiezingen i.v.m. corona. Dit is niet meer opgenomen in de begroting 2022.

Begroting 2022 en meerjarenperspectief
Lasten
Bestuur
De accountantsdiensten zijn opnieuw aanbesteed in 2019/2020 (in OWO-verband). De prijsverhoging wordt nu structureel verwerkt in de begroting 2022.

Burgerzaken
Er worden naar verwachting in 2022 meer loonkosten doorbelast (€71.000). Dit is op basis van de huidige kostenverdeling.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Beleidsnota's

2018 Regionaal risicoprofiel 2018-2021
2018 Regionaal beleidsplan crisisbeheersing 2019-2022
2018 Nota Regionaal beleidsplan veiligheid Noord Nederland
2018 Beleidsplan Brandweerzorg 2019-2022
2020 Beleidsplan integrale veiligheid 2020-2023

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Op 2 maart 2020 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Integrale Veiligheid tot en met 2023 vastgesteld. Daarin heeft de raad vijf veiligheidsthema's geprioriteerd, namelijk:

1. de aanpak van ondermijnende criminaliteit;
2. de aanpak van diefstal met een accent op cybercrime;
3. het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving;
4. de verkeersveiligheid en het stimuleren van wenselijk verkeersgedrag;
5. de brandveiligheid.

De gemeenteraad krijgt jaarlijks via de begrotingscyclus inzicht in de activiteiten die worden gepland en uitgevoerd. De verantwoording over de uitvoering van de prioriteiten is kwantitatief van aard, namelijk welke acties zijn uitgevoerd, welke doelgroep is bereikt en wat het bereik is geweest. Criminaliteitscijfers worden waar mogelijk ondersteunend gebruikt. De gemeenteraad is op de hoogte van de blijvende verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF).

Ontwikkelingen in 2022
Landelijk is er veel aandacht voor ondermijnende criminaliteit. Het Rijk heeft dit onderwerp geprioriteerd en extra middelen beschikbaar gesteld aan de Regionale Inlichtingen en Expertise Centra (RIEC) voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ook politie Zuidoost Fryslân heeft het geprioriteerd en hier capaciteit voor ingericht. Belangrijke ontwikkeling is de inbedding van de aanpak van ondermijning in de gemeentelijke organisatie.
Daarnaast zijn ook de aanpak van personen met verward gedrag en de ketensamenwerking Zorg en Veiligheid actuele thema's. De gemeentelijke rol in de keten rondom aanpak Cybercrime is in beweging.

Communicatie en participatie
Afhankelijk van de prioriteit wordt een passende vorm gekozen om te communiceren. Bij alle vijf prioriteiten uit het beleidsplan Integrale Veiligheid wordt nadrukkelijk ingezet op contact met de inwoners. Bijvoorbeeld door voorlichting te geven aan ondernemers in het buitengebied over de gevaren van deelnemen in hennepteelt.

Doelstellingen

Beleidsplan integrale veiligheid

Op 2 maart 2020 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Integrale Veiligheid tot en met 2023 vastgesteld. Daarin heeft de raad vijf veiligheidsthema's geprioriteerd, namelijk:

1. de aanpak van ondermijnende criminaliteit;
2. de aanpak van diefstal met een accent op cybercrime;
3. het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving;
4. de verkeersveiligheid en het stimuleren van wenselijk verkeersgedrag;
5. de brandveiligheid.

Wat doen wij ervoor

De aanpak van ondermijnende criminaliteit verbeteren.

Wat willen we bereiken?

De gemeente Weststellingwerf weerbaarder maken door misbruik van de gemeentelijke faciliteiten en regelgeving te minimaliseren. De gemeente heeft een herkenbare rol als regiehouder en is ingericht als centraal punt voor informatie voor zowel in- als externe partners. Er is een aanpak op risicobranches, drugs, witwassen en ongebruikelijk bezit. Inwoners en bedrijven zijn bewust van de risico's van ondermijning. Voor inwoners is zichtbaar dat er opgetreden wordt tegen ondermijnende criminaliteit.

Het uitvoeringsplan Ondermijning is opgesteld met daarin aandacht voor:

- Het voeren van een robuust Bibob-beleid voor de kwetsbare sectoren in de gemeente;
- Integrale controles door politie en vergunningen, toezicht en handhaving (VTH);
- Inrichten van een meldpunt ondermijning.

De aanpak van diefstal, met een accent op cybercrime.

Wat willen we bereiken?

Wij werken aan de bewustwording van ondernemers en inwoners. Wij willen gericht communiceren op specifieke doelgroepen, locaties en jaargetijden. Het ontwikkelen van de persoonsgerichte aanpak, maakt dat criminele individuen gevolgd kunnen worden. Tot slot willen wij, daar waar mogelijk, bestuurlijke maatregelen nemen om aan dit doel bij te dragen. Binnen deze prioriteit worden de mogelijkheden om vormen van cybercrime gerichte diefstal meegenomen.

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

De balans vinden in het tegengaan van overlast en onveiligheid en het bieden van tijdige en goede zorg. De geïmplementeerde persoonsgerichte aanpak zorgt ervoor dat we ernstige overlast door personen in de woonomgeving bij huiselijk geweld, zorgmijders, als ook (jeugd)criminaliteit tegengaan. Verstevigen van de samenwerking op zorg en veiligheid, zowel intern als extern op uitvoerend en bestuurlijk niveau. Enkele voorbeelden hiervan zijn het verder uitdragen van de Aanpak voorkomen escalatie (AVE), het gezamenlijk implementeren van de nieuwe WVGGZ en de Wet Woonoverlast 2017.

Het stimuleren wenselijk verkeersgedrag door in te zetten op bewustwording (preventie).

Wat willen we bereiken?

Het verbeteren van verkeersgedrag door preventieve maatregelen. In samenwerking met onze partners organiseren wij gerichte acties voor het verbeteren van de veiligheid. Samenwerkingspartner Veilig Verkeer Nederland organiseert in 2022 bewustwordingsactiviteiten voor de inwoners. Met behulp van verkeersmeting apparatuur gaan wij samen met politie meldingen van verkeersoverlast onderzoeken. Dit kan leiden tot het treffen van de nodige maatregelen.

Lokale verbinding en betrokkenheid bij brandveiligheid.

Wat willen we bereiken?

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de brandveiligheid. Volgens de Wet op de veiligheidsregio's voert VRF de brandweertaken uit. Wij zijn een verbindende rol tussen het regionale beleid en de lokale uitvoering. De gemeentelijke inzet richt zich op het vergroten van de bewustwording van risico's op brand en op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor brandpreventie.

Beleidsindicatoren

Het verbinden van zorg en veiligheid voor een veilige woon- en leefomgeving

aantal x 1

Lokale beleidsindicator	2017	2018	2019	2020
Burenruzies voorgelegd aan mediator*	3	0	0	1
Geregistreerde meldingen over burengerucht**	102	121	96	129
Meldingen van overspannen/gestoorde personen**	111	111	113	89
Nazorg ex-gedetineerden trajecten***	18	13	19	3
Waarvan begeleiding vanuit zorg mbt ex- gedetineerden****	10	5	9	1
Incidenten vernieling en. zaakbeschadiging**	108	83	156	96
Incidenten overlast**	257	269	397	475
VVN vrijwilligers acties op scholen in samenwerking met scholen en plaatselijke belangen / verkeerswerkgroepen politie*****	15	9	14	4

*Bron: Interne registratie veiligheid

**Bron: 12 maand rapportage politie

***Bron: Justid

****Bron: Interne registratie procesregisseur sociaal Domein

*****Bron: Registratie verkeerskundige afdeling Ruimte

De gemeente is een veilige samenleving op het gebied van de objectieve veiligheid en de criminaliteit

aantal x 1

Lokale beleidsindicator	2017	2018	2019	2020
Aangiftes woninginbraken*	40	42	68	14
Aangiftes inbraken in schuren/bijgebouwen*	14	6	10	7
Aangiftes mishandelingen*	44	52	45	43
Aangiftes bedreigingen*	31	25	32	45
Opgelegde huisverboden*	2	4	3	5
Registraties huiselijk geweld*	92	128	100	91

:*Bron: 12 maand rapportage politie

**Bron: Online registratie huisverboden Khonrad

		Gemeente			Nederland		
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Winkeldiefstallen	Per 1.000 inwoners	1,4	1,4	-	2,2	2,3	-
Diefstallen uit woning	Per 1.000 inwoners	1,7	2,5	-	2,5	2,3	-
Geweldsmisdrijven	Per 1.000 inwoners	3,9	3,9	4,2	4,8	4,8	4,6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Per 1.000 inwoners	4,7	7,4	5,2	5,4	5,9	6,2
Verwijzingen Halt	Per 1.000 jongeren	4	7	10	45	13	11

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 6 september 2021

Brandveiligheid

aantal x 1

Lokale beleidsindicator	2017	2018	2019	2020
Controles op brandveiligheid bedrijven*	50	123	59	37
Voorlichtingen op scholen**	9	5	8	3
Oefeningen in de wijk**	1	0	2	0
Voorlichtingen na brand**	2	3	5	0

*Bron: Jaarrapportage VTH 2020

**Bron: Jaarrapportage brandweer 2020

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**1.429**	**1.555**	**1.603**	**1.613**	**1.627**	**1.643**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**206**	**203**	**206**	**206**	**206**	**206**
Totaal Lasten	**1.636**	**1.758**	**1.809**	**1.818**	**1.833**	**1.849**
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-2**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1.2 Openbare orde en veiligheid	**-38**	**-51**	**-51**	**-51**	**-51**	**-51**
Totaal Baten	**-40**	**-51**	**-51**	**-51**	**-51**	**-51**
Saldo van lasten en baten	**-1.596**	**-1.707**	**-1.758**	**-1.767**	**-1.782**	**-1.797**
Resultaat	**-1.596**	**-1.707**	**-1.758**	**-1.767**	**-1.782**	**-1.797**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

Het verschil komt door een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân. We baseren dit op de meerjarenbegroting van de veiligheidsregio.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief

Lasten

Crisisbeheersing en brandweer

De gemeentelijke bijdrage voor de Veiligheidsregio Fryslân neemt op basis van de meerjarenbegroting van de veiligheidsregio toe.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed en Rikkers
Organisatie	Ruimte

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Beleidsnota's

Beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte 2012-2016
Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP 2000) inclusief de uitgevoerde evaluatie (2007)
Nota Openbare verlichting
Landschapsbeleidsplan
Bomenbeleidsplan
Ontwikkelagenda Versterking economische structuur
Structuurplan 2000-2015
Investeringskalender 2017 - 2027
Omgevingsvisie Weststellingwerf
Centrumvisie Wolvega 2021

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Veenweide

Veenweideprogramma 2021-2030

Het Friese veenweidegebied staat onder druk. Doordat het waterpeil zakt, oxideert het veen. Hierdoor breekt het veen langzaam af en daalt de bodem. Bovendien is er meer uitstoot van CO2 en zorgt het dalende waterpeil voor schade aan houten paalfunderingen van woningen. In 2015 is de Veenweidevisie door de provincie vastgesteld. De Veenweidevisie 2015 was toe aan een actualisatie, met name vanwege het landelijke Klimaatakkoord waarin de veenweidegebieden een aandeel moeten leveren in het beperken van de CO2-uitstoot. Maar ook vanwege de wens om tot een meer uitvoeringsgerichte en gezamenlijke aanpak te komen voor de periode 2021-2030. Het Veenweideprogramma 2021-2030 bouwt voort op de Veenweidevisie 2015. Het Veenweideprogramma 2021-2030 beschrijft de uitdagingen waar het gebied de komende jaren mee te maken krijgt. Ook staat in dit programma hoe met deze uitdagingen wordt omgaan. Zodat het Friese veenweidegebied ook in de toekomst aantrekkelijk en leefbaar blijft. Het programma is in mei 2021 vastgesteld door de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân, waarna het programma zal worden aangeboden aan de gemeenteraden van de betrokken veenweidegemeenten. Op basis van het programma worden nadere samenwerkingsafspraken en -overeenkomsten uitgewerkt. De gemeenteraad wordt nader geïnformeerd over de betrokkenheid van de afzonderlijke gemeenteraden hierbij.

Om de positie van de gemeenten te borgen in de programmaorganisatie Veenweide, is vanuit de Veenweidegemeenten een medewerker aangesteld en toegevoegd aan de programmaorganisatie. Bestuurlijk vertegenwoordigt de gemeente De Fryske Marren de betrokken gemeenten vanuit het Berstjoerlik Oerlis Feangreide (BOF), die op zijn beurt weer wordt gevoed door de wethouders van de betrokken gemeenten in een Bestuurlijk Overleg Gemeenten (BOG).

De Groote Veenpolder is in het Veenweideprogramma aangewezen als zogenaamd 'kansrijk gebied'. Dat leidt er bijvoorbeeld toe dat er een pilot wordt gedaan over de effectiviteit van de hoogwatervoorziening voor o.a. de funderingen.

Gevolgen van Veenweideproblematiek op gemeentelijke wegen
We hebben 110 km asfaltwegen in het veenweidegebied. Deze wegen krijgen regelmatig een nieuwe laag asfalt. Hierdoor worden deze wegen steeds zwaarder en zakken weg in de slappe bodem van het veenweidegebied. Deze wegen zijn de komende jaren toe aan een reconstructie (verwijderen van de totale constructie en aanbrengen een nieuwe lichtere constructie). Een duurzame oplossing moet onderzocht worden en zal de komende jaren leiden tot nieuwe investeringen.

Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR)
In het collegeprogramma 2018-2022 is de ambitie benoemd te komen met een voorstel over de gewenste onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.
De focus is inmiddels verlegd van onderhoudskwaliteit naar inrichtingskwaliteit. We maken hiervoor een leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR)

Aanleg bermverhardingen
Na de aanleg van het breedband in het buitengebied zijn wij in 2021 verder gegaan met de aanleg van bermverharding. Onderdeel daarvan is dat er ook een kruidenmengsel wordt ingezaaid. Met een goed bermbeheer wordt hiermee de biodiversiteit vergroot. Ook kijken wij of er in het werk en binnen het budget passeerstroken kunnen worden aangelegd. De aanleg van de bermverharding gaat in 2022 verder.

Baggeren van vijvers en watergangen
Er is een achterstand in het baggeren van vijvers en watergangen. Met de huidige middelen lossen we incidenteel knelpunten op. We komen met een meerjarig baggerplan met kostencalculatie, om dit structureel op te lossen.

Biodiversiteit
Al vele jaren voeren wij projecten uit waarmee de biodiversiteit in de gemeente wordt bevorderd. Door een koppeling met initiatieven van bewoners en organisaties proberen wij meer resultaat te bereiken.
Bij de renovatie van groenvoorzieningen is het vergroten van de biodiversiteit een uitgangspunt.
Met meer biodiversiteit kunnen plaagdieren als eikenprocessierups (epr) voor een deel op een natuurlijke manier bestreden worden.
We zien om ons heen dat bij aanleg en beheer biodiversiteit een steeds grotere rol speelt. Op provinciaal niveau / Noord Nederland is er afstemming met diverse partijen voor insectennetwerken en kennisuitwisseling.

Eikenprocessierups
Wij zijn al jaren bezig om op verschillende manieren de eikenprocessierups te bestrijden. Bijvoorbeeld via natuurlijke bestrijding met aaltjes en het verbeteren van de leefomgeving van de natuurlijke vijanden (zoals vogels, insecten). Met het vergroten van de biodiversiteit onder andere door te zorgen voor bermen met meer bloemen, het planten van bloembollen en het plaatsen van nestkasten voor vogels geven wij hier verder invulling aan. De resultaten hiermee zijn positief. Een natuurlijk evenwicht vraagt om een meerjarige aanpak.
Wij hebben als boomeigenaar een wettelijke zorgplicht. Om daar aan te voldoen moeten we blijven investeren om te voorkomen dat er overlast ontstaat voor zowel mensen, als huisdieren en vee. Ondanks wat wij al gedaan hebben zullen wij de komende jaren moeten blijven investeren in maatregelen om de overlast te beperken. Binnen de begroting is hiervoor budget beschikbaar.
Wij werken met veel partijen en instanties samen aan onderzoeken naar andere wijzen van behandeling van de eikenprocessierups. Wij houden u op de hoogte van deze ontwikkeling.

Openbare verlichting
Wij gaan in 2022 bij alle lichtmasten LED-lampen aanbrengen. Eind 2021 is meer dan 80% van alle openbare verlichting voorzien van led. Door aanvullende werkzaamheden, duurder geworden materialen en uitgestelde projecten is het niet gelukt om vóór 2022 alle lichtmasten te voorzien van ledverlichting.

Verkeer en veiligheid
Wij zien een landelijke trend waarbij de maximale snelheden in de dorpen en het buitengebied ter discussie staan. Ook wij streven naar een optimale verkeersveiligheid. Daarbij hebben wij aandacht voor meer eenduidigheid in de snelheidsregimes, belijning langs wegen en aanleg zebrapaden.

Project Herinrichting De Blesse
Na een lange en zorgvuldige voorbereiding samen met het dorp, starten we in 2022 met de uitvoering.

Reconstructie Lemsterweg
De Lemsterweg ondergaat een reconstructie en de maximum snelheid gaat van 80 km/u naar 60 km/u.

Fietspad langs de Linde, fase 2, tussen de Domeinenweg en Kontermans
De realisatie fietspad langs de Linde fase 2 heeft vertraging opgelopen vanwege slechte terreinomstandigheden en later schade aan de oever en watervegetatie in de Linde. Het openstellen van het fietspad verwachten we begin 2022.

Doelstellingen

Kwaliteit (onderhoudsniveau) openbare ruimte

Wat willen we bereiken?
Een eenduidig beeld over het kwaliteitsniveau van onze openbare ruimte.

Wat doen we ervoor

Bepalen van het gewenste kwaliteitsniveau openbare ruimte
Met het verleggen van de focus van onderhoudskwaliteit naar inrichtingskwaliteit is ook de opdracht gewijzigd. Voor het sturen op inrichtingskwaliteit stellen wij in periode 2021/2022 een DIOR op (leidraad duurzame inrichting openbare ruimte).

Doelstellingen

Project herinrichting De Blesse

Wat willen we bereiken?

Een herinrichting van de ontsluitende infrastructuur in De Blesse passend bij de functies van de wegen.

Wat doen we ervoor

Opstellen van een ontwerp voor de herinrichting
Samen met het dorp hebben wij een plan opgesteld voor de herinrichting van de Steenwijkerweg. Met dit plan krijgt de Steenwijkerweg een dorpse uitstraling en een bij de maximum snelheid passende inrichting.

Uitvoering geven aan de herinrichting De Blesse
Het opgestelde plan zullen wij in de periode 2021/2022 uitvoeren.

Doelstellingen

Autoluwe Lycklamaweg met veilige spoorwegovergang langzaam verkeer

Wat willen we bereiken?

Wij willen een herinrichting van de Lycklamaweg. Hierbij wordt de functie van de ontsluitingsroute en doorgaande route ondergeschikt. Ook kijken wij naar aanpassing van de spoorwegovergang om deze veiliger te maken voor het langzaam verkeer.

Wat doen we ervoor

Plan opstellen voor de herinrichting van de Lycklamaweg
Voor de herinrichting van de Lycklamaweg kijken we hoe we een breedgedragen plan kunnen realiseren waarbij veiligheid en verkeersintensiteit centraal staan.

Samenwerken met NS/Prorail voor een veiligere spoorwegovergang
Na aanleg van de fietsopstelstroken hebben wij, mede in relatie tot de plannen van de herinrichting van de Lycklemaweg, verder nog geen actie ondernomen voor aanpassing van de spoorwegovergang.

Uitvoering geven aan herinrichting Lycklamaweg
De concrete uitvoering is afhankelijk van de besluitvorming.

Doelstellingen

Notitie veilig landbouwverkeer

Wat willen we bereiken?

Een rapport opstellen over:

- Het voorkomen en mogelijk oplossen van conflictsituaties tussen landbouwverkeer en andere weggebruikers.
- Hoe we met houding en gedrag in onze gemeente op een goede en veilige manier in het verkeer met elkaar omgaan met respect voor elkaars belangen.

Wat doen we ervoor

Bepalen vervolgstappen om te komen tot grotere verkeersveiligheid
Ons uitgangspunt is dat de gebruikers vooral zelf een bepalende rol hebben in het gebruik van de plattelandswegen. Wij zetten onze energie in op het krijgen van begrip bij alle gebruikers. Een aanpak met fysieke maatregelen hebben wij niet voor ogen.

Overleg met de agrarische sector en de bewoners
Op veel momenten zijn wij in gesprek met de agrariërs en de bewoners over het gebruik van het buitengebied. Iedereen heeft eigen belangen en die zijn vaak tegengesteld. In de gesprekken vragen wij om begrip voor elkaar. De plattelandswegen moeten door iedereen op een veilige manier kunnen worden gebruikt. In de reguliere overleggen met het bestuur van LTO en de besturen van plaatselijk belang vragen wij aandacht voor een veilig gebruik van de plattelandswegen.

Doelstellingen

Hoofdverkeersstructuur Wolvega en Noordwolde

Wat willen we bereiken?

Een infrastructuur die zorgt voor een goede verkeersveiligheid en doorstroming.

Wat doen we ervoor

Uitvoeren geplande werkzaamheden infrastructuur

Met het realiseren van de bypass bij de rotonde in de Stellingenweg / Lycklamaweg, de aanleg van de onderdoorgang en de herinrichting van de Stationsweg is een belangrijke stap gezet in het vergroten van de verkeersveiligheid en het verbeteren van de doorstroming. De volgende aanpassing is de herinrichting van de Lycklamaweg. Daarna zal blijken of er nog knelpunten resteren. Wanneer dat zo is zullen wij plannen maken om die knelpunten op te lossen. Wij zullen inwoners en raad betrekken bij de eventuele vervolgplannen.

Doelstellingen

Fietspad langs de Linde

Wat willen we bereiken?

Een kwalitatief goed fietspad langs de Linde vanaf de Driewegsluis tot aan het Lolkema's bruggetje.

Wat doen we ervoor

Grond aankopen voor fase 3

Aankoop van grond voor fase 3 gebeurt door de gebiedscommissie Beekdal De Linde.

Uitvoering van fase 2

Mede als gevolg van de slechte weersomstandigheden heeft de uitvoering van de werkzaamheden in fase 2 vertraging opgelopen. Voor het fietsseizoen 2022 zal het fietspad weer zijn opengesteld.

Verbetering van het fietspad langs de Linde

Fase 1 van het plan voor het verbeteren van de kwaliteit van het fietspad langs De Linde is uitgevoerd. Wij zijn in overleg met de aannemer om te komen tot een oplossing voor het repareren van de scheuren in het asfalt. Voor het fietsseizoen 2022 willen wij de reparatie uitvoeren.

Doelstellingen

Het herstellen en versterken van groenstructuren ter behoud van de herkenbaarheid van de identiteit van het huidige kleinschalige landschap in Zuidoost-Friesland

Wat willen we bereiken?

Versterken van de groenstructuren in de dorpen op erven en langs wegen. Het vergroten van de biodiversiteit, duurzame aanpak eikenprocessierups samen met bewoners.

Wat doen we ervoor

Uitvoeren van de projecten 'Dorp, landschap en biodiversiteit'
Binnen het project dorpen in het groen is in 2021 samen met de inwoners van Oldeholtpade een plan gemaakt voor de versterking van de groenstructuur. Dit plan is grotendeels in 2021 uitgevoerd. Afronding is in 2022. Daarmee is het meerjarige programma dorpen in het groen afgerond.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	**4.252**	**4.428**	**4.516**	**4.584**	**4.552**	**4.556**
2.3 Recreatieve havens	**46**	**95**	**102**	**101**	**98**	**98**
2.4 Economische havens en waterwegen	**5**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
2.5 Openbaar vervoer	**15**	**23**	**26**	**26**	**26**	**26**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**1.898**	**1.918**	**1.777**	**1.779**	**1.780**	**1.782**
Totaal Lasten	**6.215**	**6.466**	**6.424**	**6.492**	**6.458**	**6.465**
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	**-40**	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**
2.3 Recreatieve havens	**-22**	**-31**	**-31**	**-31**	**-31**	**-31**
2.5 Openbaar vervoer	**-1**	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-78**	**-58**	**-58**	**-58**	**-58**	**-58**
Totaal Baten	**-141**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
Saldo van lasten en baten	**-6.074**	**-6.366**	**-6.324**	**-6.392**	**-6.358**	**-6.365**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**12**	**4.312**	**19**	**193**	**193**	**193**
Stortingen						
0.10 Mutaties reserves	**0**	**4.183**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**12**	**129**	**19**	**193**	**193**	**193**
Resultaat	**-6.062**	**-6.237**	**-6.305**	**-6.199**	**-6.166**	**-6.172**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Verkeer en vervoer

De schommeling in de lasten van het onderdeel Verkeer en Vervoer wordt vooral veroorzaakt door de schommeling in de kapitaallasten bij het onderdeel wegen.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Door het beschikbaar stellen van incidentele kredieten voor het baggeren, het bomenbeleidsplan en een digitale kaart voor de flora en fauna vallen de lasten in 2020 en 2021 hoger uit dan in de jaren daaropvolgend.

Mutatie reserves
In 2021 is uit de reserve investeringsambities het investeringsbedrag (verhoogd met de rentekosten) voor de herinrichting De Blesse gehaald. Vervolgens is dit gestort in de dekkingsreserve kapitaallasten herinrichting de Blesse. Vanaf 2023 worden de kapitaallasten voor deze investering uit de dekkingsreserve gedekt.
De overige mutaties betreffen de dekking van budgetoverhevelingen uit eerdere jaren.

Investeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Vervangingsbudget openbare verlichting	89.000	89.000	89.000	89.000
Totaal bruto investeringsbedrag	**89.000**	**89.000**	**89.000**	**89.000**

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Ruimte, Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische ontwikkeling
- Economische promotie
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Beleidsnota's

Werfboek
Ontwikkelagenda Versterking economische structuur
Nota Grondbeleid
Plan van aanpak Bestemming Noordwolde
Notitie Verblijfsrecreatie
Evenementenbeleid
Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen werken Gewoon doen'
Zendmastenbeleid 2014
Streekplan Fryslân ‘Om de kwaliteit fan de romte’ en de provinciale verordening ‘Romte’
Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf 2020
Investeringskalender 2017 - 2027
Afspraken bedrijventerrein regio zuidoost 2019-2026
Centrumvisie Wolvega 2021
Uitvoeringsprogramma Centrumvisie Wolvega
Detailhandelsvisie gemeente Weststellingwerf

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Bedrijventerreinen
Ter stimulering van de verkoop bedrijventerreinen op Uitbreiding Schipsloot en De Plantage is in 2021 de marketingcampagne ‘Klaar voor de stap’ gestart. De acties van deze campagne worden in 2022 voortgezet. Zie ook paragraaf Grondbeleid.

Ondernemersfonds Weststellingwerf
In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW). De tarieven voor de aanslagen reclamebelasting zijn gebaseerd op de WOZ-waarden. Voor 2022 zijn de oorspronkelijke tarieven met 1,5% geïndexeerd.

Stiekm Trots
In 2021 is een organisatieplan opgeleverd en de gemeente draagt in 2022 € 50.000 bij aan de uitvoering daarvan.

Glasvezel op bedrijventerreinen
Een aantal zakelijke partijen heeft op eigen initiatief een vraagbundelingsonderzoek voor glasvezel op de bedrijventerreinen in Wolvega uitgevoerd. Eén partij is positief over de aanleg die mogelijk in 2022 kan plaatsvinden.

Doelstellingen

Aanpak versterken lokale economie

Wat willen we bereiken?

Samen met de ondernemers werken aan een positief ondernemingsklimaat. Wij faciliteren en verbinden.

Wat doen wij ervoor

Actieve promotie van beschikbare bedrijfskavels.
Zoals bij de actuele ontwikkelingen en de paragraaf Grondbeleid aangegeven is er een marketingcampagne voor de bedrijventerreinen. Dit zal bestaan uit fysieke en digitale onderdelen, zoals een website en zichtbare activiteiten in de buitenruimte.

Intensiveren bedrijfscontacten
• frequent contact met ondernemers in het centrum van Wolvega;
• maandelijks bezoeken wij zelf en/of samen met de ondernemerscoördinator bedrijven;
• een aantal Ondernemersnieuwsbrieven versturen;
• wij hebben regelmatig bestuurlijk overleg met de ondernemersverenigingen WOW, OVN, LTO en CCW;
• regelmatig (afstemmings)overleg met Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf en Stichting Parkmanagement Bedrijventerreinen Wolvega over lopende zaken;
• bestuurlijke en ambtelijke aanwezigheid bij CCW ledenbijeenkomsten;
• in samenwerking met de CCW organiseren wij / leveren wij een bijdrage aan de dag van de ondernemer;
• wij ondersteunen het Beroepenfeest Zuid Friesland On Stage waarbij vmbo-leerlingen kennis maken met allerlei verschillende beroepen oftewel bedrijven;
• wij ondersteunen het programma Sterk Fries Ondernemerschap van de Stichting Innovatiepact Fryslân (IPF). Het programma dient om het Friese start-up klimaat collectief te versterken. Het IPF is het samenwerkingsverband tussen het Friese hoger onderwijs, het beroepsonderwijs, het bedrijfsleven, de provincie Fryslân en de F4 gemeenten. Als strategisch platform zet het IPF zich in om de innovatiekracht en het ondernemerschap van de provincie te versterken.

Onderzoeken of een vestigingspremie helpt om nieuwe bedrijven aan te trekken.
Wij willen de vestiging van (nieuwe) bedrijven stimuleren. Dit kan op verschillende manieren waaronder het instellen van een vestigingspremie.

Onderzoeken op welke manier wij kunnen meten hoe de ondernemers de dienstverlening van de gemeente waarderen.
De resultaten van het MKB vriendelijkste gemeente onderzoek zijn bekend. Het onderzoek gemeentelijke dienstverlening is in het derde kwartaal 2021 uitgevoerd. De uitkomsten worden vergeleken en beoordeeld met als doel om de dienstverlening verder te verbeteren en optimaliseren. De uitkomsten worden ook meegenomen in de dienstverlening gemeentebreed.

Doelstellingen

Versterken (kern-)winkelstructuur Wolvega

Wat willen we bereiken?

Een compact en aantrekkelijk centrum in Wolvega. Wij doen dit samen met de lokale ondernemers, ondernemersvereniging(en), vastgoedeigenaren, inwoners en overige stakeholders.

Wat doen wij ervoor

Bijdrage aan centrummanager
Wij stellen jaarlijks een bijdrage beschikbaar aan de WOW voor de inhuur van een centrummanager. De centrummanager heeft zowel voor de ondernemers als de gemeente een meerwaarde. Onze intentie is dan ook om ook de komende jaren een bijdrage te verstrekken.

Onderzoeken hoe we de klanttevredenheid in het winkelgebied kunnen meten.
Bij het opstellen van de centrumvisie zijn diverse onderzoeken gedaan waaruit de nulsituatie over de klanttevredenheid blijkt.
Na realisatie gaan we opnieuw naar de klanttevredenheid kijken.

Opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de aanpak van het centrum.
De uitvoeringsagenda was onderdeel van de besluitvorming in juni 2021.

Samen met de ondernemers een duidelijke visie opstellen.
De in samenwerking met de ondernemers opgestelde centrumvisie en detailhandelsvisie zijn in juni 2021 vastgesteld. Onderdeel van de besluitvorming was het kennisnemen van een uitvoeringsagenda. In 2022 gaan wij samen met betrokken partijen de uitvoering ter hand nemen.

Doelstellingen

Breedband in het buitengebied

Wat willen we bereiken?

De witte gebieden in het buitengebied van Weststellingwerf zijn of worden aangesloten op breedband.

Wat doen wij ervoor

In overleg met marktpartijen over de aanleg en voorwaarden.
De aanleg van breedband in de witte gebieden in het buitengebied is voltooid.

Beleidsindicatoren

		Gemeente			Nederland		
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Functiemenging	%	44,7%	44,6%	44,8%	52,9%	53,3%	53,2%
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	169,6	170,3	174,4	145,3	151,3	158,4

De functievermengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 6 september 2021

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	**66**	**95**	**97**	**97**	**97**	**97**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**478**	**428**	**796**	**373**	**510**	**215**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**145**	**143**	**145**	**145**	**145**	**145**
3.4 Economische promotie	**38**	**108**	**116**	**91**	**91**	**91**
Totaal Lasten	**728**	**773**	**1.154**	**705**	**843**	**548**
Baten						
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**-418**	**-427**	**-796**	**-373**	**-510**	**-215**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-16**	**-21**	**-21**	**-21**	**-21**	**-21**
Totaal Baten	**-434**	**-448**	**-817**	**-394**	**-531**	**-236**
Saldo van lasten en baten	**-294**	**-325**	**-337**	**-312**	**-312**	**-312**
Resultaat	**-294**	**-325**	**-337**	**-312**	**-312**	**-312**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur betreft onder andere de grondexploitaties van de bedrijventerreinen. Een toelichting op dit taakveld vindt u in de paragraaf grondbeleid. De baten en lasten van dit taakveld hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma.

Economische promotie

Voor de jaren 2021 en 2022 is voor Stiek'm trots een bijdrage beschikbaar gesteld van € 50.000 en voor de jaren daarna structureel € 25.000. De dekking hiervoor komt uit de toeristenbelasting zoals die wordt verantwoord op programma 5.

Begroting 2022 en meerjarenperspectief
Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Zie bovenstaande tekst bij begroting 2022.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoen
Organisatie	Sociaal domein

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Beleidsnota's

2021 Beleidsnotitie Spelenderwijs (Onderwijsachterstandenbeleid)
2021 Beleidsvisie Het onderwijs als schatkamer
2018 Kadernotitie Peuteropvang Weststellingwerf
2015 Beleidsregel Bekostiging lokalen bewegingsonderwijs
2015 Verordening Voorziening huisvesting onderwijs en beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs
2014 Verordening Leerlingenvervoer
2013 Nota Visie toekomst basisonderwijs Weststellingwerf
2013 OWO-visie op de drie decentralisaties
2012 Integraal Huisvesting Plan 2012-2015 (IHP)

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Nationaal Programma Onderwijs
Het demissionaire kabinet heeft het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) opgezet. Het is bedoeld om leerlingen te ondersteunen die een onderwijsvertraging hebben opgelopen. Deze vertraging is een gevolg van schoolsluitingen door corona. Voor de uitvoering van het NPO ontvangt Weststellingwerf over een periode van 2,5 jaar een specifieke uitkering. In 2022 en 2023 wordt op basis van een plan uitvoering gegeven aan NPO in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs.

Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB)
In het kader van NPO ontvangt Weststellingwerf over een periode van 2,5 jaar een aanvullende specifieke uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid. Deze uitkering wordt in 2022 en 2023 op basis van een plan uitgevoerd in peuteropvang en kinderopvang.

Doelstellingen

Een goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

Wat willen we bereiken?

Voor alle leerlingen in Weststellingwerf:

- Optimale kansen om talenten te ontwikkelen;
- Een passend onderwijsaanbod;

- Een startkwalificatie (naar vermogen), ze zijn daarmee klaar voor vervolgonderwijs en/of de arbeidsmarkt;
- Kwalitatief goed onderwijs;
- Alle inwoners van Weststellingwerf beheersen de Nederlandse taal, hebben een startkwalificatie en zijn goed (naar vermogen) opgeleid;
- Goede bereikbaarheid van onderwijsvoorzieningen buiten de gemeente als leerlingen hier door persoonlijke omstandigheden op aangewezen zijn.

Onderwijs en werk zijn de basis voor alle inwoners van Weststellingwerf om zich te ontwikkelen en naar vermogen deel te nemen aan de samenleving. Dit begint thuis, op voorschoolse voorzieningen en op school. Voorschoolse voorzieningen en de scholen spelen een belangrijke rol in de verbetering van kansen voor iedereen om talenten te ontwikkelen.

Wat doen wij ervoor

Kinderopvang en Peuteropvang

Weststellingwerf is verantwoordelijk voor voldoende aanbod peuteropvang. In 2022 zijn er voldoende peuterplaatsen beschikbaar en zijn er geen wachtlijsten. Naast peuteropvang is er in Weststellingwerf een gevarieerd aanbod kinderopvang. Vanuit de toezichthoudende taak op de kwaliteit van de kinderopvangvoorzieningen heeft Weststellingwerf afspraken gemaakt met de GGD over uit te voeren inspecties in 2022.

De voorschoolse voorzieningen zijn in 2022 actief betrokken bij de uitvoering van een aantal actiepunten die voortvloeien uit de visie onderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en Nationaal Programma Onderwijs.

Leerlingenvervoer

Het recht op leerlingenvervoer is in de wet vastgelegd. Als leerlingen door hun zorgbehoefte een speciale school bezoeken, kunnen ouders leerlingenvervoer aanvragen. Waar mogelijk maken ze gebruik van openbaar vervoer. Als dat niet lukt, kiezen ouders en/of verzorgers zelf een taxivervoerder en krijgen ze de kosten door de gemeente vergoed.

Landelijk is er sprake van een toename van de kosten van leerlingenvervoer. Zowel het aantal leerlingen als het aantal gereisde kilometers nemen toe. Leerlingenvervoer is een open eind regeling en heeft wettelijk gezien geen financieel plafond. In het kader van Grip op leerlingenvervoer wordt gekeken naar maatregelen om de uitgaven omlaag te brengen.
Naar verwachting kunnen de maatregelen in het schooljaar 2022-2023 doorgevoerd worden.

Daarnaast is er een nieuwe modelverordening verschenen, die moet leiden tot een gewijzigde verordening voor ook Weststellingwerf. De nieuwe modelverordening gaat uit van meer samenwerking tussen de gemeente en het samenwerkingsverband passend onderwijs. Ook met het samenwerkingsverband wordt overlegd hoe de kosten van leerlingenvervoer terug te dringen.

Leerplicht

Alle Weststellingwerfse leerlingen beschikken over een startkwalificatie. Dit betekent dat leerlingen een goede onderwijs-loopbaan hebben waardoor ze verder kunnen met vervolgonderwijs en/of een goede kans hebben op de arbeidsmarkt.

Vanuit de Leerplichtwet werken onderwijsinstellingen en gemeente samen aan het toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkelen van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen.

- De leerplichtambtenaar van Weststellingwerf is onderdeel van de gebiedsteams. In 2022 wordt ingezet op preventief handelen bij zorgvraagstukken en dreigend schooluitval.
- Vanuit preventief handelen, blijven we in 2022 inzetten op het verder versterken van de ketensamenwerking jeugd (programma 6). We blijven werken aan een goede samenwerking met scholen, jeugdgezondheidszorg, de huisartsen en sportverenigingen.
- Daarnaast wordt er in scholen gewerkt aan het versterken van de zorgstructuur en het bevorderen van effectieve loopbaanoriëntatie van leerlingen in het Voortgezet Onderwijs (VO) en Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO). In Weststellingwerf wordt de inzet van vlechtwerkers jeugd daarom ook in 2022 voortgezet.
- Vanuit de maatregelen VoortijdigSchoolVerlaters is er in 2022 specifiek aandacht voor de overstap van voortgezet onderwijs naar MBO. Hiervoor worden al overstapcoaches ingezet.
- Voor het bevorderen van de aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt ondersteunen we het Beroepenfeest Zuid Friesland On Stage waarbij vmbo-leerlingen kennis maken met allerlei verschillende beroepen en lokale bedrijven (programma 3).

Passend onderwijs

We vinden het belangrijk dat iedere Weststellingwerfse leerling in en rondom het onderwijs optimale kansen heeft om zijn talenten te ontwikkelen

Het is belangrijk dat kinderopvang, peuteropvang, basisonderwijs, voortgezet onderwijs en gebiedsteams goed samenwerken. We hebben hierbij extra aandacht voor het ontwikkelen van- en toeleiden naar onderwijsondersteuning, gecombineerd met jeugdhulp. In 2022 zijn de vlechtwerkers aanwezig op basisscholen. Zij helpen dan leerkrachten en leerlingen met zorg- of hulpvragen. We willen dat de vlechtwerker voor iedereen makkelijk aanspreekbaar is.

De samenwerking tussen de vlechtwerkers en de scholen is onderdeel van de preventieve werkwijze die we in Weststellingwerf nastreven (programma 6 van deze begroting).

Doelstellingen

Duurzame en toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Onze schoolgebouwen zijn klaar voor de toekomst;

- Een goede spreiding van toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen met een brede functie. We borgen hiermee kwaliteit en betaalbaarheid.
- Keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties (levensbeschouwelijke visie) en onderwijsconcepten.

De gemeente en schoolbesturen zorgen samen voor goede schoolgebouwen.

Wat doen wij ervoor

Integraal Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs
Met een huisvestingsplan kunnen gemeente en schoolbesturen sturen op onderwijshuisvestingsbeleid. Om invulling te kunnen geven aan de lokale beleidskeuzes is de samenhangende visie op onderwijs input voor het huisvestingsplan. Nu deze visie is vastgesteld, is met de ontwikkeling van een integraal strategisch huisvestingsplan (ISHP) begonnen. Het opstellen van een ISHP is doorgaans een complex proces waarin gemeente en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben. Het plan zal in 2022 gereed komen. In het dynamisch investeringsprogramma is een budget opgenomen voor onderwijshuisvesting.

Doelstellingen

Openbaar onderwijs

Wat willen we bereiken?

Er is voldoende aanbod openbaar onderwijs.

Wat doen wij ervoor

Toezicht houden op schoolbestuur Comprix
Stichting openbaar onderwijs Comprix is verantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs in Weststellingwerf. Vanuit de wet heeft de gemeente een zorgplicht als het gaat om voldoende scholen voor openbaar basisonderwijs. De gemeenteraad heeft daarom een extern toezichthoudende rol. Dit betekent dat de gemeenteraad jaarlijks de begroting en jaarstukken van schoolbestuur Comprix ontvangt.

Beleidsindicatoren

prognose 2021-2022
Beleidsindicatoren per doelstelling:

Goede schoolloopbaan voor iedereen: zoveel mogelijk leerlingen en cursisten hebben een doorlopende schoolloopbaan

aantal x 1

Omschrijving	2018-2019	2019-2020	2020-2021	*2021-2022*
Kindplaatsen Voor-en Vroegschoolse Educatie	42	42	42	*50*
Deelnemers kinderopvang (peuteropvang en kinderopvang)	564	525	*510*	515
Leerlingen basisonderwijs	2.027	2.005	1.912	*1.912*
Leerlingen voortgezet onderwijs	1.440	1.447	1.448	*1.448*
Deelnemers educatietrajecten	50	50	50	*50*

Locaties Kinderopvang/Peuteropvang	17	19	19	*19*
Scholen primair onderwijs	22	21	21	21
Scholen voortgezet onderwijs	2	2	2	2

Deelnemers leerlingenvervoer

aantal x 1

Omschrijving	2018-2019	2019-2020	2020-2021	*2021-2022*
Leerlingen	130	140	139	*145*

		Gemeente			Nederland		
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,2	1,6	-	1,9	2,4	-
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	27	13	-	23	26	-
Voortijdige schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,5%	1,7%	1,4%	1,9%	2,0%	1,7%

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 6 september 2021

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
4.2 Onderwijshuisvesting	**2.566**	**2.344**	**2.298**	**2.217**	**2.173**	**2.121**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**1.230**	**1.517**	**1.528**	**1.528**	**1.527**	**1.527**
Totaal Lasten	**3.796**	**3.861**	**3.826**	**3.744**	**3.701**	**3.648**
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	**-510**	**-526**	**-526**	**-526**	**-526**	**-526**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**-375**	**-467**	**-467**	**-467**	**-467**	**-467**
Totaal Baten	**-884**	**-993**	**-993**	**-993**	**-993**	**-993**
Saldo van lasten en baten	**-2.912**	**-2.868**	**-2.833**	**-2.751**	**-2.708**	**-2.655**
Resultaat	**-2.912**	**-2.868**	**-2.833**	**-2.751**	**-2.708**	**-2.655**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Onderwijshuisvesting:

Het verschil komt onder andere door de actualisatie van de meerjarenonderhoudsplanningen voor onze schoolgebouwen.

Begroting 2022 en meerjarenperspectief

Onderwijshuisvesting

Het verschil in de diverse jaren komt door de actualisatie van de meerjarenonderhoudsplanningen voor onze schoolgebouwen.

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Hoen en Jongebloed
Organisatie	Sociaal domein, Ruimte

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Beleidsnota's

2019 Lokaal Sportakkoord Weststellingwerf
2017 Visienota Sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2022
2017 Projectplan Buurtsportwerk Weststellingwerf 2017-2020
2015 Nota Recreatie en toerisme, perspectief Weststellingwerf
2010 Beleidskader Rottige Meente
2009 Nota Kunst en cultuur

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Effecten coronacrisis
De kunst en cultuur sector en sportsector zijn buitengewoon zwaar getroffen door de coronacrisis. Het einde van de crisis is nog niet aan te geven. We verwachten dat veel organisaties en initiatieven de klappen die zijn opgelopen als gevolg van deze crisis nog lang zullen ervaren binnen de organisatie en exploitatie. Al zou de coronacrisis naar de achtergrond verdwijnen in 2022, de gevolgen zullen ook in het jaar 2022 nog nadrukkelijk hun effect laten zien bij deze organisaties en hun activiteiten.

Werelderfgoedstatus Kolonie van Weldadigheid
In 2021 heeft de kolonie van weldadigheid de UNESCO werelderfgoed status gekregen. Binnen de begroting is structureel budget beschikbaar voor vervolgacties op deze aanwijzing. In 2022 krijgen de acties een concretere invulling.

Doelstellingen

Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Als gemeente zetten we ons in voor inclusief sporten en bewegen. Daarbij worden belemmeringen van inwoners om te gaan sporten of bewegen zoveel als mogelijk weggenomen. Voor iedereen moet sporten betaalbaar en toegankelijk zijn, met of zonder beperking.

De sportaccommodaties spelen hierin een belangrijke rol. De sportverenigingen worden gefaciliteerd en gestimuleerd in het onderhouden en beheren van de buitensportaccommodaties. Deze zijn bereikbaar, duurzaam en goed uitgerust.

Wat doen we ervoor

Beweegteam Weststellingwerf
Samen met het beweegteam Weststellingwerf wordt een activiteitenplan 2022 opgesteld. Het activiteitenplan bestaat uit de taakgebieden onderwijs, naschools sportaanbod, sportverenigingen en doelgroepen sociaal domein. Voor de inzet binnen het onderwijs, onder andere bestaande uit het geven van bewegingsonderwijs door buurtsportcoaches, kijken we net als in 2020 en 2021 samen met de scholen naar een vorm van cofinanciering. Hierover maken we nadere afspraken met schoolbesturen dan wel stichtingen.

Lokaal akkoord sport en bewegen
Binnen het Lokaal Sportakkoord dragen diverse projecten bij aan de thema's inclusief sporten en bewegen, jong fit & vaardig en vitale sportaanbieders. De werkgroepen die zich bezig houden met deze thema's brengen ook in 2022 projecten op gang en voeren deze uit.

Sport in verbinding met Sociaal domein
De brede inzet van sport binnen het sociaal domein is een verkenning die voorgaande jaren in gang is gezet. Deze zetten we de komende jaren voort, waarin het beweegteam en de sportverenigingen een belangrijke rol spelen.

Doelstellingen

Versterken van het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Kunst en cultuur zijn om meerdere redenen van belang voor de Weststellingwerfse samenleving. Kunst en cultuur hebben een verbindende functie voor inwoners van de gemeenschap. Zij versterken de sociale binding en sociale structuur en hebben invloed op de identiteit van de bevolking. Wij zien kunst en cultuur in al haar verschijningsvormen als een onlosmakelijk deel van ons leven. Cultuurbevordering en het versterken en stimuleren van culturele activiteiten zijn belangrijke instrumenten om uitvoering te geven aan deze doelstelling. Culturele activiteiten en het culturele klimaat in de gemeente worden versterkt voor zowel de beoefenaar als de bezoeker.

Het college wil de komende jaren het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf verder stimuleren. Specifieke punten zijn hierbij: In het jaar 2021 is een start gemaakt met het muziekprogramma PopWerf voor alle leerlingen in Weststellingwerf. Het college gaat in 2022 door met deze vorm van muziekonderwijs voor alle leerlingen in Weststellingwerf. Dit programma sluit ook aan op de uitvoering van het convenant 'Meer Muziek in de Klas in de provincie Fryslân'. De ervaringen van de deelnemers zijn positief. In 2021 is ook een start gemaakt met een cultuureducatief programma in samenwerking met Opera Spanga. In 2022 willen wij dit verder uitbouwen.

De Stellingwarver Schrieversronte, de gemeenten Weststellingwerf en Ooststellingwerf en de provincie Fryslân hebben bestuurlijk afgesproken om het Stellingwerfs op een nieuwe manier te stimuleren. In de nota ‘Stellingwerfs binnen de Stellingwerven' staat hoe we dat gaan doen. Met de provincie en de gemeenten wordt momenteel gekeken of de uitvoering vanaf 2022 bij de gemeenten moet liggen. Want het zijn vooral Stellingwerfse taalprojecten uit de gemeenten zelf. Dit programma sluit aan op het collegeprogramma. En het past goed bij de uitvoering van het convenant 'Nederlandse Erkenning van het Nedersaksisch'.

In 2021 is een begin gemaakt voor het realiseren van een project legacy Culturele Hoofdstad 2028. Dit is een groot project dat veel tijd vraagt vanaf de voorbereidingen in 2021 tot de uitvoering. Door de coronacrisis in de cultuursector schuift het project op in tijd. De uitvoering van het project komt daardoor in de eerste helft van 2022 te liggen.

Wat doen we ervoor

Muziekonderwijs
Het ondersteunen van muziekonderwijs voor alle leerlingen in de gemeente met een subsidie. Deze subsidie loopt via de schoolbesturen. Daardoor krijgen leerlingen vanaf de basisschool elk jaar muziekonderwijs tot aan het eind van de middelbare school. Daarnaast ondersteunen wij de schoolbesturen direct voor het muziekprogramma PopWerf. De organisatie van Popwerf ligt bij Comprix. Ook geven wij een subsidie aan Hafabra korpsen zodat zij jeugdleden kunnen opleiden om in het orkest te kunnen spelen.

Gesubsidieerde partijen/partners
Voor het jaar 2022 maken wij prestatieafspraken met onder andere met de volgende instellingen; Bibliotheken Zuidoost Fryslân inclusief Kijkzaal, Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde, Oudheidkamer Weststellingwerf, Cultuurcluster Vlechtwerk. Deze organisaties zijn met hun producten vooral gericht op het bezoeken van de instelling, vooral voor de inwoners van Weststellingwerf. Maar er worden ook afspraken gemaakt over andere producten zoals bestrijding laaggeletterdheid of een programma gericht op het cultuuronderwijs (cultuureducatie) voor leerlingen met het programma De Veerkieker.
Met een aantal instellingen maken wij meer projectgerichte prestatieafspraken zoals voorstellingen, boekuitgaven, informatievoorziening, Stellingwerfse taalprogramma’s, muziekprogramma’s, het ondersteunen van culturele verenigingen voor amateurkunstbeoefening zoals koren en toneel- en muziekverenigingen, of andere specifieke producten. Dit onder andere met Opera Spanga, Stellingwarver Schrieversronte, Gered Gereedschap Wolvega, Wereldwinkel Wolvega, Radio Weststellingwerf Centraal, Christelijke Muziekvereniging Euphonia, Muziekvereniging Woudklank, Muziekvereniging De Harmonie, projectregeling Stellingwerfs, Intermezzo Opera Nijetrijne, Heemkunde en muziekonderwijs met de schoolbesturen basisonderwijs en voorgezet onderwijs in de gemeente, het Heite Schaaktoernooi en ongeveer 20 verenigingen amateurkunstbeoefening. Daarnaast wil het college ook ondersteuning bieden aan eenmalige culturele projecten in het jaar 2022.

Doelstellingen

Bevorderen recreatie en toerisme Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Toeristisch Investeringsfonds

Met de opbrengsten van de toeristenbelasting wordt het Toeristisch Investeringsfonds gevuld. Dit fonds wordt gebruikt om projecten en initiatieven uit te kunnen voeren die bijdragen aan een betere kwaliteit van de toeristisch-recreatieve voorzieningen. Hierbij ligt de focus op het gebied Rottige Meente in de westhoek en de Spokedam en omgeving bij Noordwolde. Daarnaast is een vertegenwoordiging van recreatieondernemers, georganiseerd in het Platform Recreatie en Toerisme, actief met het faciliteren van projecten en initiatieven die Weststellingwerf als bestemming op de kaart zetten.

Gebiedsontwikkeling Driewegsluis

Er is een variantenstudie gemaakt om de locatie Driewegsluis aantrekkelijker te maken voor recreatie en toerisme. Op basis van dit ontwerp worden de komende jaren beide eilanden van de locatie Driewegsluis heringericht. Met deze investering wordt land- en waterrecreatie beter met elkaar in verbinding gebracht waardoor meer recreanten en toeristen via deze locatie de gemeente komen bezoeken. Uiteindelijk moet dit leiden tot meer overnachtingen in de gemeente en meer werkgelegenheid. Zie ook programma 8.

Wat doen we ervoor

Toeristisch Investeringsfonds

Jaarlijks is er een bedrag voor het Toeristisch Investeringsfonds beschikbaar. Dit is bedoeld voor een financiële impuls voor de toeristische pijlers Driewegsluis/Rottige Meente, het Spokeplasgebied in Noordwolde en voor promotie.

Er wordt veel aandacht besteed aan het verbeteren van de digitale toeristische informatievoorziening. De bekendheid van de gemeente als toeristische bestemming wordt ook actief geïnitieerd en ondersteuning vanuit verschillende marketing en promotie organisaties waar de gemeente aan bijdraagt, zowel lokaal als regionaal.

Beleidsindicatoren

		Gemeente		Nederland	
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2016	2020	2016	2020
Niet sporters	% Niet sporters	57,2%	-	48,7%	-

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Deze tabel wordt elke vier jaar geactualiseerd.

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	**739**	**864**	**800**	**762**	**748**	**743**
5.2 Sportaccommodaties	**1.619**	**1.337**	**1.266**	**1.241**	**1.194**	**1.162**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**261**	**648**	**399**	**444**	**399**	**444**
5.4 Musea	**84**	**85**	**88**	**88**	**88**	**88**
5.5 Cultureel erfgoed	**182**	**121**	**131**	**131**	**131**	**140**
5.6 Media	**455**	**485**	**497**	**497**	**497**	**497**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**565**	**548**	**585**	**619**	**616**	**616**
Totaal Lasten	**3.906**	**4.088**	**3.768**	**3.782**	**3.674**	**3.690**
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	**-61**	**-81**	**-20**	**0**	**0**	**0**
5.2 Sportaccommodaties	**-400**	**-564**	**-565**	**-565**	**-565**	**-565**
5.5 Cultureel erfgoed	**-5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-12**	**-17**	**-17**	**-17**	**-17**	**-17**
Totaal Baten	**-477**	**-662**	**-602**	**-582**	**-582**	**-582**
Saldo van lasten en baten	**-3.428**	**-3.426**	**-3.166**	**-3.200**	**-3.092**	**-3.108**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**400**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-3.028**	**-3.426**	**-3.166**	**-3.200**	**-3.092**	**-3.108**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Sportbeleid en activering

In 2021 is extra budget voor coronacompensatie geraamd. En in 2021 is ook incidenteel budget voor sportstimulering geraamd.

Sportaccommodaties

In 2021 is er een incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de aanleg van Padelbanen door tennisvereniging ATW in Wolvega. In 2022 zijn de exploitatiekosten voor de gebouwen hoger.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

In 2021 is er extra budget voor coronacompensatie. Eenmaal per twee jaar is er een budget voor Culturele Hoofdstad, in 2022 is dit niet het geval.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

In 2022 beginnen de kapitaallasten voor het project Rottige Meente te lopen.

Baten
Sportbeleid en activering
In 2021 zijn er meer eenmalige baten voor sportstimulering.

Begroting 2021 en meerjarenperspectief
Lasten
Sportaccommodaties
Onze sportaccommodaties worden op het vastgestelde onderhoudsniveau onderhouden. Het planmatig onderhoud aan onze gebouwen is niet ieder jaar even hoog.

Investeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	1.140.685	747.974	1.891.234	1.013.152
Totaal bruto investeringsbedrag	**1.140.685**	**747.974**	**1.891.234**	**1.013.152**

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Rikkers en Zonderland
Organisatie	Sociaal domein

Taakvelden

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Arbeidsparticipatie
- Begeleide participatie
- Geëscaleerde zorg 18+
- Inkomensregelingen
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Wijkteams
- Geëscaleerde zorg 18-

Beleidsnota's

2021 Verordening Maatschappelijke ondersteuning Weststellingwerf
2018 Kadernota Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2018 - 2021
2017 Re-integratieverordening Weststellingwerf
2017 Maatregelverordening Weststellingwerf
2015 Verfijning beleidsplan Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015/2018
2014 Verordening Individuele inkomenstoeslag
2014 Verordening Individuele studietoeslag
2014 Beleidsnota Re-integratie en participatie Oost- en Weststellingwerf 2015-2018
2014 Handhavingsverordening Participatiewet
2014 Werkgeversbenadering OWO
2014 Beleidsplan Nieuwe Wmo
2014 Beleidsplan Hart voor de jeugd
2014 Visienota Tegenprestatie
2014 Uitvoeringsnota Armoedebeleid
2013 OWO-visie op de drie decentralisaties

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen (BW)
De voorgenomen invoering van het nieuwe financiële verdeelmodel BW en van het woonplaatsbeginsel BW is weer met één jaar uitgesteld, van 1 januari 2022 naar 1 januari 2023.

Woonplaatsbeginsel Jeugd
Het woonplaatsbeginsel bepaalt welke gemeente (financieel) verantwoordelijk is voor de zorglevering aan de jeugdige. Dit is met name relevant wanneer een jeugdige in een andere gemeente bij een zorgaanbieder woont dan waar de ouders/verzorgers wonen. Vanaf 1 januari 2022 wordt een nieuw woonplaatsbeginsel ingevoerd. Met de wetswijziging verandert de verantwoordelijke gemeente van de zorg voor ongeveer 20.000 jeugdigen (in heel Nederland) onder voogdij of van 18+.

Grip 2.0
In 2022 wordt een voorstel gedaan voor een maatregelenpakket in het sociaal domein om meer grip op onze stijgende uitgaven te krijgen. Grip 2.0 is daarmee een brede opvolger van Grip op Wmo en Grip op Jeugd waarin we naar heel programma 6 kijken.

Compensatie coronaeffecten
In 2021 heeft het Rijk middelen uitgekeerd ter compensatie voor de coronaeffecten. Deze zijn o.a. bedoeld voor jeugdigen, kwetsbare inwoners en ouderen. In Weststellingwerf is het doel met inzet van deze middelen eenzaamheid terug te dringen en ontmoeting en lichamelijke beweging te stimuleren. Samen met inwoners, verenigingen en zorgaanbieders wordt gekeken hoe deze middelen in 2022 goed ingezet kunnen worden.

In het laatste kwartaal 2021 is ook het economische steunpakket van het Rijk gestopt. Dit betekent dat de regelingen NOW, TVL, Tozo, TONK en diverse fiscale maatregelen niet meer werden verlengd. Maar het sociaal pakket loopt nog wel door in 2022. Dit is bedoeld om mensen naar (nieuw) werk te begeleiden, om- en bijscholing te faciliteren en armoede- en schulden te bestrijden. Dit loopt via het crisis- en herstelpakket van Fryslân Werkt!
De verwachting is verder dat de werkloosheid lager zal zijn dan vorig jaar gedacht. Dit betekent dat minder mensen gebruik zullen maken van de dienstverlening door gemeenten en minder mensen de bijstand instromen. Daarom is het Rijk van plan minder re-integratiemiddelen aan gemeenten te geven.

Wet inburgering
Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. Met deze wet neemt de gemeentelijke rol bij de ondersteuning van statushouders toe. In de huidige situatie zijn statushouders zelf verantwoordelijk voor het regelen en financieren van hun inburgeringstraject. In de huidige Wet inburgering is er (te) weinig aandacht voor werk en participatie gedurende de inburgeringsperiode, waardoor slechts een klein deel van de statushouders na afronding van hun traject aan het werk is. De nieuwe wet moet hier verbetering in brengen.

Doelstellingen

Toegang Sociaal domein
Wat willen we bereiken?

Laagdrempelige toegang
In 2019 is Griffioenpark 3 geopend. Daarmee is ook in Wolvega een eenvoudige toegang tot de zorg en ondersteuning van het Sociaal domein. In Griffioenpark 3 zijn tijdens de openingsuren onder andere Vlechtwerkers en een Activeringscoach aanwezig. Inwoners kunnen hun vragen dus direct met een professional bespreken. In verband met de coronacrisis en de tijdelijke sluiting is de pilot Griffioenpark 3 verlengd tot augustus 2023. Voor de heropening is een plan gemaakt. Hierin is aandacht besteed aan actuele onderwerpen (zoals hybride werken) en de factoren om het succes van de locatie en dienstverlening te kunnen bepalen.

Inwoners weten de gebiedsteams te vinden
We willen dat de gebiedsteams onderdeel uitmaken van de samenleving. De gebiedsteams leveren met hun werkzaamheden een bijdrage aan de samenleving, ze kunnen meedenken en vormen de toegang tot de verschillende voorzieningen binnen het sociaal domein. In de organisatieontwikkeling is specifiek aandacht besteed aan de toegang via de gebiedsteams en een uniforme werkwijze.

Wat doen we ervoor

Monitoring
In de pilotperiode monitoren we de ervaringen en tevredenheid van de bezoekers van Griffioenpark 3 om zo de dienstverlening beter te maken.

Ook monitoren we doorlopend de cliëntervaringen van inwoners gericht op Wmo en de Jeugdwet. Hierin is onder andere opgenomen of cliënten weten waar ze met hun hulpvraag terecht kunnen en of men tevreden is over de geboden hulp.

Doelstellingen

Onderzoek naar een dorpshuisfunctie in Wolvega

Wat willen we bereiken?
In 2022 gaan we in gesprek met de inwoners van Wolvega. Dit doen we vanuit de Opgave Wolvega. Opgave Wolvega is er op gericht om de sociale structuren in Wolvega te versterken. Een dorpshuisfunctie kan hieraan bijdragen. Als uit de gesprekken met de inwoners duidelijk wordt dat er behoefte is aan een dorpshuisfunctie, dan kan de gemeente initiatiefnemers hierbij helpen.

Wat doen we ervoor

Onderzoek naar een dorpshuisfunctie uitvoeren
Het onderzoek naar een dorpshuisfunctie wordt op basis van het gesprek met inwoners mogelijk gefaciliteerd vanuit Opgave Wolvega.

Doelstellingen

Vergroten arbeids- en maatschappelijke participatie

Wat willen we bereiken?
Participatie en de arbeidsmarkt
Deelnemen aan de arbeidsmarkt is belangrijk. Werk geeft voldoening, biedt een inkomen en betekent zelfstandigheid. Met werk bedoelen we betaald werk, vrijwilligerswerk, arbeidsmatige- of activerende dagbesteding. We dragen bij aan een arbeidsmarkt waar iedere inwoner onderdeel van uit kan maken. Als het vinden van werk of deelnemen aan de arbeidsmarkt lastig is, bieden we de inwoner hulp. Samen kijken we wat nodig is.

Grip op de Participatiewet
Vanaf juli 2021 zijn we in het kader van de ombuigingen aan het onderzoeken wij hoe het onderdeel Grip op de Participatiewet kunnen vormgegeven. Doel is om effectiever tot gestelde resultaten te komen en zo, waar mogelijk in 2022 een besparing te realiseren.

Wet inburgering
In de huidige Wet inburgering is er weinig aandacht voor werk en participatie gedurende de inburgeringsperiode, waardoor slechts een klein deel van de statushouders na afronding van hun traject aan het werk is. De nieuwe wet moet hier verbetering in brengen. Om voorbereidend te werk te gaan en hier later in de inburgering een duurzamere uitstroom te bevorderen willen wij in 2022 gebruik maken van de opstartklas.

Inkomensondersteuning
De verwachting is dat het aantal inwoners in de bijstand redelijk stabiel blijft. De in 2020 en 2021 verwachte toestroom door corona is niet zichtbaar geweest. Het aantal uitkeringsgerechtigden is zelfs iets gedaald. Het voorlopige BUIG budget voor 2022 is eind september 2021 bekend.

Wat doen we ervoor

Inwoners helpen bij het vinden van een betaalde baan
Waar nodig ondersteunen wij inwoners met het vinden van (vrijwilligers-) werk. We maken soms gebruik van voorzieningen om inwoners duurzaam uit de uitkering te laten stromen. Om een baan, stage of vrijwilligerswerk te kunnen uitvoeren moet de inwoner vaak reizen en is er reisvergoeding nodig. Om dit slim te regelen heeft Weststellingwerf een pilot in aanloop op een nieuwe voorziening, namelijk:

De vervoerspilot. Onze inwoners kunnen makkelijker en voordeliger reizen door gebruik te maken van de zogeheten meedoen pas. Deze pas helpt met het activeren en participeren aan de samenleving en (waar dit mogelijk is) de arbeidsmarkt. De gemeente heeft voordeel bij een hogere afname van OV vervoer, om zo tot een verbetering van vervoersaansluitingen in Weststellingwerf en omliggende gemeenten te komen. Een tweede voordeel is dat dit inkoopcontract de reisvoorzieningen overzichtelijker maakt en de administratieve taken kleiner.

Inwoners ondersteunen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt
Een nieuwe aanpak op re-integratie
Weststellingwerf heeft inmiddels 3 jaar een goed lopend inkoopcontract voor zijn re-integratieproducten. Samen met de buurtgemeenten Ooststellingwerf en Opsterland kijken wij naar een uniforme aanpak. De verwachting is dat als wij gebruik maken van een aansturend (OWO) contractmanager, dit de monitoring ten goede komt. Er volgt hierdoor een diverser aanbod op de re-integratietrajecten, wat weer bijdraagt aan verkorten van de duur en intensiteit van trajecten. Dit levert voor meer inwoners een duurzame uitstroom richting de arbeidsmarkt op.

Activerende Dagbesteding
Inwoners met weinig arbeidsgeschiktheid of een grote afstand tot de arbeidsmarkt helpen we om activerende dagbesteding te vinden. Deze activerende dagbesteding wordt vanuit de Wmo ingezet. Als inwoners arbeidsgeschiktheid ontwikkelen, wordt het traject vanuit de Participatiewet overgenomen. Zo worden trajecten afgestemd op de ontwikkeling van een inwoner.

Ontwikkelen collectieve voorzieningen
Wet inburgering de Opstartklas
De statushouders komen vaak uit landen waar het onderwijs klassieker is en waarbij het vooral gaat om kennis vergaren. De overgang naar het Nederlandse onderwijssysteem waarbij je moet evalueren, samenwerken in groepen en presentaties houden, is best groot. De Opstartklas faciliteert dat deze overgang soepeler verloopt en voorziet in een ‘zachte landing’ voor onze statushouders bij het vervolg (volgen van een leerroute) van hun inburgeringstraject.
De Opstartklas is een informeel traject van 12 weken van 12 uur per week, waarin statushouders algemene presentatie- en netwerkvaardigheden opdoen. Het doel van de Opstartklas is inzicht te krijgen in de leerbaarheid, competenties en het taalniveau van de statushouder. Dit draagt bij aan een passende onderwijsroute en hierdoor een betere uitstroomkans voor de statushouder in de samenleving.

Doelstellingen

Transformatie Sociaal domein

Wat willen we bereiken?

We zitten nog volop in de transformatie, waarin we van de afgelopen periode geleerd hebben dat transformatie geen ‘reactie op’ is, maar een doorontwikkeling. Het is vanuit een kritische rol zoeken naar een nieuw fundament. Het gaat om een duurzame verandering die aansluit bij inwoners en professionals. Het is een cultuuromslag waarbij de invulling van begrippen als transparantie, wederkerigheid en burgerschap tegen het licht wordt gehouden. In deze fase van de transformatie investeren we in de sociale basis. Het gaat hierbij om preventie, collectieve en algemene voorzieningen en de samenwerking met de samenleving. Door preventief te werken en mogelijke problemen al vroeg te signaleren kunnen we mensen eerder helpen en ondersteunen, maar ook hogere kosten in de toekomst voorkomen. Naast de inhoudelijk motivatie, we willen onze inwoners zo goed mogelijk ondersteunen, zorgen de financiële tekorten ook voor een noodzaak om de transformatie in snel tempo verder door te voeren. De maatregelen in Grip op Jeugd en Grip op Wmo zijn vanuit die gedachte ontwikkeld. Aanvullend op Grip op Jeugd en Wmo is de transformatie naar een nieuw fundament en een sterke sociale basis onderdeel van de dagelijkse praktijk in de werkvelden Jeugd en Wmo.

Wat doen we ervoor

Ontwikkelen algemene en collectieve voorzieningen

Alle projecten en opgaven in het Sociaal domein staan in het teken van de transformatie Sociaal domein. In het Ontwikkelperspectief Sociaal domein werken we de transformatie en de speerpunten verder uit. De transformatie Sociaal domein staat niet op zichzelf. Daarom werken we nauw samen met de andere afdelingen binnen het gemeentehuis zoals de afdeling ruimte. Vanuit deze samenwerking wordt een woonzorgvisie opgesteld.

De algemene en collectieve voorzieningen dragen bij aan een sterke sociale basis. De welzijnstaken zijn volledig opgenomen in de gebiedsteams binnen de vakgroep sociale basis. Voor vrijwilliger- en mantelzorgondersteuning wordt nieuw beleid ontwikkeld. Hierin nemen we de ervaring van de afgelopen twee jaar mee. Zie voor andere plannen ook Opgave Wolvega, Bestemming Noordwolde en Maatwerk Wmo.

Doelstellingen

Maatschappelijke voorzieningen

Wat willen we bereiken?

In onze gemeente zijn verschillende maatschappelijke voorzieningen, bijvoorbeeld dorpshuizen. Welke maatschappelijke voorzieningen zijn er nodig om vitale dorpen en een vitaal platteland te behouden? Welke gevolgen hebben de ontgroening en vergrijzing op de huidige voorzieningen en welke eisen worden in de toekomst gesteld? En wat is hierbij de verantwoordelijkheid van de gemeente? Deze vragen zijn van belang als we kijken naar het toekomstperspectief van deze voorzieningen.

Wat doen we ervoor

Dorpshuizen

Met Stichting Harten 10 is een prestatieovereenkomst voor de jaren 2020-2023 overeengekomen. Daarmee wordt de continuïteit van het onderhoud van de aangesloten dorpshuizen geborgd.

Ondersteuning corona
Maatschappelijke voorzieningen hebben het moeilijk door de effecten van het coronavirus. In 2022 blijven we in contact om te horen of hier extra ondersteuning nodig is.

Doelstellingen

Herijken Welzijnswerk
Wat willen we bereiken?
In 2019 zijn de taken van Timpaan Welzijn ondergebracht bij de gebiedsteams. In het draaiboek versterken sociale basis staat de opdracht omschreven die wordt gemonitord in de monitor Sociaal domein. De verschillende acties zijn terug te vinden bij het kopje transformatie sociaal domein.
Deze opgave is afgerond.

Doelstellingen

Integrale aanpak laaggeletterdheid, armoede en schulden
Wat willen we bereiken?
Door vroegsignalering van schulden bereiken we inwoners met beginnende betaalachterstanden eerder. Met de hulp die we aanbieden worden oplopende schulden voorkomen. Hierdoor worden er minder schuldregelingstrajecten opgestart.

De integrale aanpak rond laaggeletterdheid, armoede en schulden helpt inwoners om zelfredzamer te zijn. Laaggeletterdheid kan een inwoner hierin belemmeren, ook is er een grotere kans op armoede. Voor laaggeletterde inwoners is het bijhouden van de financiële administratie vaak erg lastig. Schulden kunnen zo sneller ontstaan.

Het gebiedsteam, partijen waar we mee samen werken en het Taalplein spelen hierin een belangrijke rol. In 2022 bekijken we welke structurele vorm het Taalplein krijgt.

Wat doen we ervoor

Ondersteunen doelgroep
Het gebiedsteam helpt inwoners met geldzorgen en schulden. Voor het oplossen van de schulden en het vergroten van de financiële zelfredzaamheid van een inwoner zetten we een passend traject in. Ook na een periode dat een bewindvoerder de financiële administratie van een inwoner heeft beheerd, bieden we coaching om de inwoner weer zelf de administratie te leren oppakken. Met nazorg willen we voorkomen dat inwoners later weer in de financiële problemen komen.

Ook hebben we aandacht voor het herkennen van laaggeletterdheid. Inwoners met schulden hebben regelmatig moeite met lezen of het invullen van formulieren. Bij de Papierwinkel kunnen inwoners hulp krijgen bij het aanvragen van regelingen of uitleg van een ingewikkelde brief. Daarnaast zijn ze alert op andere hulpvragen.

Inwoners met een laag inkomen geven we informatie over minimaregelingen en voorzieningen. Zoals bijzondere bijstand, de collectieve zorgverzekering en individuele inkomenstoeslag. Stichting Leergeld helpt om alle kinderen mee te laten doen aan sport, cultuur of andere activiteiten. Ook verstrekken ze schoolspullen of een computer als dat nodig is voor school.
De Voedselbank ontvangt een subsidie om de voedselpakketten voor inwoners die daar gebruik van maken aan te vullen met gezonde producten.

Ontwikkelen integrale aanpak

Met vroegsignalering van schulden krijgen we signalen door van inwoners met betaalachterstanden. We werken hiervoor samen met woningbouwverenigingen, zorgverzekeraars en leveranciers van water en elektra. Met inwoners nemen we per telefoon, mail of brief contact op om hulp te bieden bij het oplossen van de betaalachterstand. Ook gaan we op huisbezoek als we inwoners niet kunnen bereiken. Door deze aanpak lopen schulden minder hoog op en zijn inwoners bekend met de hulp die we bieden. Door tijdige hulp kunnen schuldregelingstrajecten worden voorkomen.

Samen met ketenpartners werken we aan een integrale aanpak rond laaggeletterdheid, armoede en schulden. Partijen die actief zijn rond de thema's armoede en schulden komen samen in de Thematafel. We komen zo eerder in contact met inwoners met geldzorgen of taalvragen. Sinds de coronacrisis heeft er nog geen toestroom plaatsgevonden van inwoners met geldzorgen. Door in te zetten op vroegsignalering van schulden willen we de inwoners die hier te maken mee hebben eerder bereiken. Ook werken we samen met de Voedselbank en Humanitas Thuisadministratie. De Voedselbank wijst inwoners op de mogelijkheden van hulp. Vrijwilligers van Humanitas helpen inwoners om weer zelfstandig de administratie te beheren of met het verzamelen van benodigde gegevens voor een aanvraag schuldregeling.

Met bewindvoerders gaan we in het kader van het adviesrecht afspraken maken om in contact te komen met inwoners die onder bewind worden gesteld. Zo kan het gebiedsteam adviseren of bewind een passende oplossing is of dat er andere hulp op maat geboden kan worden.

Pilot met de bibliotheek

Inwoners die laaggeletterd zijn kunnen met al hun taalvragen bij het Taalplein in de bibliotheek terecht. Vanuit dit coördinatiepunt worden trajecten ingezet om te helpen met de leerwens van de inwoner. Zoals het beter leren spreken, lezen of schrijven, maar ook het vergroten van digitale vaardigheden.

Ten tijde van het opstellen van de begroting heeft de evaluatie van de pilot nog niet plaatsgevonden. Door de coronamaatregelen is de bibliotheek een periode gesloten geweest. Door de verlenging van de pilot is het moment van evalueren opgeschoven. Conform de huidige inzichten zetten we het Taalplein voort. Daarbij willen we een koppeling maken met de nieuwe Wet Inburgering. Op dit moment kunnen we het Taalplein bekostigen vanuit het reguliere programma.

Doelstellingen

Grip krijgen op de jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

In 2022 werken we verder met Grip op Jeugd. Er vindt een doorontwikkeling van dit programma plaats, zoals ook in de voorjaarsnota is aangekondigd. Deze doorontwikkeling draagt bij aan de realisatie van de transformatieopgave voor Jeugd. We werken zo aan een efficiënte en doelmatige organisatie van de jeugdhulp en daarmee ook aan financiële grip.

Wat doen we ervoor

Controle op jeugdhulp

In 2022 gaat de nieuwe inkoop specialistische jeugdhulp van kracht. De ingangsdatum is nog onbekend. Een aantal regels verandert waardoor de controle op uitvoering en administratie (declaratie) de nodige aandacht vraagt. De afgelopen jaren is gebleken dat de inkoopondersteuner hier een waardevolle inbreng in heeft. Dit blijft dus een vast onderdeel in de werkwijze bij de gebiedsteams.
In de inkoop 2022 is ook een nieuwe afbakening opgenomen voor specialistische jeugdhulp. Dit betekent dat voor bepaalde type vragen en problemen straks niet meer kan worden doorverwezen naar een aanbieder van specialistische jeugdhulp. Voor deze ouders en jeugdigen creëren we ander aanbod. In de aanloop naar 2022 en in 2022 krijgt dit vorm.
In 2022 zetten we in op de optimale inrichting van de nieuwe inkoop.

Preventie op jeugdhulp

Preventie is een van de uitgangspunten van de Jeugdwet en hier blijven we ook op inzetten. We willen er vroeg bij zijn om te voorkomen dat problemen erger worden. Goede samenwerking met andere organisaties die met kinderen te maken hebben is daarbij erg belangrijk.

Het vlechten in de scholen blijft ook een belangrijk onderwerp voor het preventief werken. Voor het onderwerp Scheiden willen we met scholen verder onderzoeken welke informatie en hulp goed via scholen aangeboden kunnen worden. We nemen deel aan de provinciale werkgroep Scheiden vanuit het Friese programma Foar Fryske Bern (FFB). De provinciale werkgroep werkt aan praktische instrumenten die gemeenten kunnen gebruiken bij het onderwerp scheiden. Concreet voorbeeld is een digitaal platform met informatie voor kinderen, ouders en professionals. Het programma FFB stopt in 2022. We bekijken dan wat we lokaal verder oppakken.
Zie ook de doelstelling ‘Versterken ketensamenwerking jeugd’.

Toegang naar jeugdhulp

Het hulpvraagbeleid gaan we implementeren in de werkwijze van de gebiedsteams. Doel van het hulpvraagbeleid is eenduidigheid in werkwijze en keuzes over de inzet van jeugdhulp door de gebiedsteams en zo uiteindelijk ook kosten te besparen.
De ontwikkeling en implementatie van het hulpvraagbeleid is onderdeel van de doorontwikkeling van Grip op Jeugd (conform advies Taskforce Jeugd).

Sinds 2019 is de praktijkondersteuner Jeugd bij alle huisartspraktijken in de gemeente actief. De inzet van de POH Jeugd willen we verder optimaliseren. We willen onderzoeken of de inzet vanuit de POH Jeugd ook in collectieve vorm aangeboden kan worden.

Doelstellingen

Grip krijgen op de Wmo

Wat willen we bereiken?

Lokale Wmo-voorzieningen

De Wmo-uitgaven zijn de laatste jaren steeds groter dan de beschikbare budgetten. Dit heeft meerdere oorzaken. In Weststellingwerf is sprake van een zogenoemde dubbele vergrijzing. Dit betekent dat er steeds meer 65-plussers zijn en dat binnen die groep ook het aantal 80-plussers toeneemt. Hierdoor doen meer mensen een beroep op maatwerkvoorzieningen. Ook is er een strengere toegang tot de intramurale zorg zoals een verpleeghuis. Inwoners wonen dus langer zelfstandig thuis, hierbij hebben zij vaker ondersteuning nodig vanuit de Wmo. Ook is er een toename zichtbaar van inwoners met complexe problemen en verandert daardoor de zorgzwaarte vanuit de Wmo. De invoering van het abonnementstarief heeft een aanzuigende werking binnen de Wmo, met name bij Ondersteuning in het huishouden. Met het abonnementstarief is de eigen bijdrage niet langer inkomensafhankelijk is en maken meer mensen gebruik van hulp vanuit de Wmo. Tot slot is het een wettelijke verplichting vanuit de Wmo 2015 op reële prijzen te hanteren. Hierdoor worden de tarieven voor zorgaanbieders jaarlijks verhoogd op basis van een kostprijsberekening gebaseerd op in de zorg geldende cao's.

Regionale (Wmo)-voorzieningen

Beschermd Wonen , Maatschappelijke Opvang, de aanpak Personen met Verward gedrag en de Wet verplichte GGZ zijn regionale voorzieningen

De uitgaven voor Beschermd Wonen blijven sinds 2021 binnen budget. De regionale beheersmaatregelen op dit punt hebben effect gehad. Met de transformatie kijken we hoe we inwoners met een psychiatrische stoornis zoveel mogelijk thuis in hun eigen omgeving kunnen begeleiden en ondersteunen. De nieuwe inkoop van Beschermd Wonen per 1 januari 2022 bevat een aantal producten die deze beweging verder moet stimuleren.
In het Fries regioplan dat eind 2021 is vastgesteld, staat beschreven op welke manier de Friese gemeenten gaan samenwerken rondom Beschermd Wonen en wat onder de regionale of lokale verantwoordelijkheid valt.

De maatschappelijke opvang blijft voorlopig onder de centrumgemeente vallen. Over het vervolg daarvan wordt over drie jaar een besluit genomen.

Er is een regionale aanpak voor Personen met Verward Gedrag. Deze aanpak is domeinoverstijgend (sociaal, zorg en veiligheid) en gaat vooral om situaties waar sprake is van multiproblematiek. De financiële bijdrage loopt via de begroting van de GGD.

In 2021 is er een uitvoeringsplan voor de Friese aanpak dak- en thuisloosheid vastgesteld. Het doel van de Brede Aanpak Dakloosheid is het transformeren van de maatschappelijke opvang. Deze transformatie vloeit (mede) voort uit de toekomstvisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. In 2022 wordt verder gewerkt aan verschillende preventie instrumenten zoals Kamers met Kansen, outreachend jongerenwerk en housing first.

Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGZ) ingevoerd. De WvGGZ is meer een behandelwet dan een opnamewet (zoals de voormalige Wet Bopz). Deze wet maakt ambulante behandeling mogelijk. De GGD voert namens de gemeente de WvGGZ taken uit.

Wat doen we ervoor

Maatregelenpakket Wmo

Grip op Wmo

Om de tekorten terug te dringen en de toenemende kosten op de langere termijn meer beheersbaar te maken is in 2021 een start gemaakt met Grip op Wmo. Dit maatregelenplan bestaat uit 3 categorieën, deze worden hieronder toegelicht met daarbij wat we in 2022 gaan doen.

1: Maatregelen gericht op een kostenbewuste uitvoering
Deze maatregelen zijn gericht op de interne organisatie. In 2022 vindt scholing van vlechtwerkers op verschillende onderwerpen plaats. De inkoopondersteuner neemt een coachende rol op zich richting vlechtwerkers, optimaliseert processen en voert gesprekken met zorgaanbieders.
De monitor sociaal domein wordt in 2022 verder doorontwikkeld. Hiermee kan de werking van de verschillende maatregelen gemeten worden en kan de cliëntenstroom beter gevolgd worden.

2: Beleidsmaatregelen die op kortere termijn leiden tot het terugdringen van het tekort
Een aantal van deze maatregelen gaat over de Huishoudelijke hulp. De invoering van het normenkader en de bijbehorende herindicatieronde heeft aanzienlijk minder opgeleverd dan vooraf gedacht. De vlechtwerkers blijven het normenkader gebruiken bij nieuwe indicaties en herindicaties, zodat alle indicaties op dezelfde manier worden gesteld. De interventie Powerful Ageing wordt vanaf eind 2021 ingezet en het financiële effect hiervan kan in 2022 zichtbaar worden. Voor het Wmo-vervoer blijft het starttarief van kracht, het tarief voor de vervoerder wordt zoals ieder jaar geïndexeerd. Ook wordt verder gegaan met het opzetten en stimuleren van alternatieve vervoersvormen.

3: Maatregelen gericht op transformatie
De woonzorgvisie wordt in 2022 opgesteld, hiermee zijn we meer voorbereid op de toekomst. Ook bij de indeling van Lindewijk deelgebied 2 wordt gekeken naar de woonbehoefte van ouderen en kwetsbare doelgroepen.
Het versterken van de sociale basis en het versterken van het voorliggend veld gaat in 2022 verder. Inloopvoorzieningen zoals de Dorpskamers in Wolvega en Noordwolde zijn gerealiseerd, in 2022 is ook indicatievrije dagbesteding gerealiseerd.

In Grip op 2.0 wordt gekeken welke nieuwe maatregelen voor de Wmo getroffen kunnen worden.

Doelstellingen

Versterken ketensamenwerking jeugd

Wat willen we bereiken?

We willen jeugdigen en hun ouders eerder en beter helpen. Zo willen we voorkomen dat problemen erger worden en het beroep op geïndiceerde jeugdhulp verminderen. Hierbij hebben we onze ketenpartners nodig. Met ketenpartners bedoelen we organisaties uit het werkveld waarmee we samenwerken zoals scholen, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, verloskundigen en jongerenwerkers.

Wat doen we ervoor

Kansrijke start
Voor dit landelijke project werken we samen met gezondheid vanuit het programma GIDS (zie ook onderdeel gezondheid, programma 7). Kansrijke Start wordt gefinancierd vanuit landelijke middelen.
We hebben geïnvesteerd en blijven investeren in de lokale coalitie Kansrijke Start om zo de doelen van het programma te halen. Een lokale coalitie Kansrijke Start is een samenwerking tussen betrokken professionals uit het sociale domein (o.a. jeugdgezondheidszorg, welzijn, schuldhulpverlening, werk & inkomen en huisvesting) en professionals uit het medische domein (o.a. verloskundigen, gynaecologen en kraamzorg, huisartsen en de volwassenen GGZ).

Preventieve werkwijze scholen
De scholen zijn een belangrijk onderdeel in de samenwerking rondom jeugd. Vanwege de lockdowns in de coronaperiode zijn de plannen zoals aangegeven in de begroting 2021 niet of nauwelijks uitgevoerd. Dit willen we alsnog op gaan pakken. Zoals het ontwikkelen van een formule voor aanwezigheid van de vlechtwerkers op de scholen. Gezamenlijk met scholen bepalen welk aanbod we willen en moeten ontwikkelen. Dit aanbod richt zich op de kinderen (lichte hulp, collectief of individueel) en op de docenten zodat zij beter op signalen en simpele hulpvragen van kinderen in kunnen gaan.
De vlechters in de scholen en de jongerenwerkers verkennen met het voortgezet onderwijs wat hier de juiste formule voor aanwezigheid is. Ook willen we collectief aanbod ontwikkelen voor jongeren die nu individuele hulp hebben of juist geen hulp hebben, terwijl dat wel nodig is. Via de inzet van de jongerenwerkers ligt er ook een verbinding naar bestemming Noordwolde en bestemming Wolvega en het versterken van de sociale basis.

Doelstellingen

Versterken ketensamenwerking ouderen

Wat willen we bereiken?
Ouderen blijven langer thuis wonen en door vergrijzing neemt het aantal ouderen in onze gemeente toe. We willen dat ouderen zo lang mogelijk in een geschikte woning kunnen blijven wonen en in hun eigen sociale omgeving kunnen meedoen. Het is belangrijk dat de omgeving van ouderen optimaal wordt ingezet om hun zelfstandigheid te ondersteunen, zonder overbelast te raken. We willen bereiken dat alle partijen rondom ouderen elkaar kennen en in een vroeg stadium samenwerken. Het gaat hierbij zowel om zorgaanbieders, gebiedsteams, aanbieders van eerstelijnszorg maar ook om verenigingen, burgerinitiatieven en andere voorliggende voorzieningen. We brengen meer samenhang in de verschillende projecten, activiteiten en ondersteuning voor ouderen om langer thuis te kunnen blijven wonen.

Wat doen we ervoor

Uitvoering geven aan het 'Uitvoeringsprogramma versterken ketensamenwerking ouderen'

- Het voortzetten van deelname aan het regionale netwerk Regioplan Integrale Zorg Heerenveen e.o. om de komende jaren gezamenlijk vooruit te zien op verschillende veranderingen op het gebied van de ouderenzorg.
- Vanuit het gebiedsteam leveren we een actieve bijdrage aan het driehoeksoverleg wijkgericht werken. Dit is een nauwe samenwerking tussen de huisartsen, wijkverpleging en sociaal domein rondom ouderen. Er wordt casuïstiek besproken maar ook samengewerkt op de thema's eenzaamheid en dementie.
- Het doorontwikkelen van het project mijn huis op maat: we zetten een wooncoach in die zich richt op een combinatie van energie/duurzaamheid, huis-op-maat, veiligheid, domotica.
- Goede ondersteuning van mantelzorgers. Samenwerking met het zorgkantoor en zorgverzekeraar om de respijtzorg te verbeteren. Respijtzorg is een vorm van mantelzorgondersteuning waardoor mantelzorgers hun eigen leven beter in balans houden en de zorg voor hun naaste langer volhouden.
- Regionaal wordt de samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor opgepakt. Deze domeinoverstijgende samenwerking wordt steeds belangrijker, zodat cliënten vanuit de juiste wet passende ondersteuning ontvangen.

Doelstellingen

Bestemming Noordwolde

Wat willen we bereiken?

Bestemming Noordwolde is onderdeel van het provinciale project Aandachtsgebieden Stellingwerven. Tot en met 2023 werken we samen met inwoners, professionals, organisaties en de provincie in de aanpak om te komen tot een stijging van het gemiddelde inkomen, een stijging van de participatie en betrokkenheid van inwoners en een daling van de werkloosheid. In 2021 zijn we gestart met de laatste fase in dit project.

Wat doen we ervoor

Opzet fase 6 (2021-2023)
Fase 6 (2021-2023)

Fase 6 van Bestemming Noordwolde is inmiddels gestart. De thema's voor fase 6 zijn:
- maak werk van Noordwolde
- opgroeien en ouder worden
- je straat en je buurt
- Samen met anderen

Een aantal projecten loopt al. In 2022 starten we daarnaast met het Pop-up uitzendbureau en de Lief- en Leedstraten. De centrumontwikkeling en de samenwerking met en tussen ondernemers, zijn belangrijke speerpunten in fase 6. Daarom gaan we samen een centrumvisie maken. Zo willen we een bijdrage leveren aan een sterkere economische en toeristische positie van Noordwolde.

Samenwerking met dorp versterken
Integraal werken, bewonersbetrokkenheid (van onderop) en samenwerking zijn essentieel. Daarom is er voor de laatste fase van het project aan de inwoners van het dorp gevraagd wat zij graag willen veranderen in het dorp en of zij ideeën hebben wat daarvoor moet worden gedaan. Heel veel inwoners hebben ideeën aangeleverd die uitgewerkt zijn in de projecten van fase 6.

Doelstellingen

Herstructurering Caparis

Wat willen we bereiken?
In 2019 is de herstructurering van het SW bedrijf Caparis afgerond met besluitvorming in de 8 betrokken gemeenten.
Deze opgave is afgerond.

Beleidsindicatoren

		Gemeente			Nederland		
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	591,5	590,9	603,8	777,4	793,9	795,9
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1%	1%	-	1%	1%	-
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	% Kinderen in uitkeringsgezin	5%	4%	-	7%	6%	-
Achterstand onder de jeugd - Werkloze jongeren	% Werkloze jongeren	2%	2%	-	2%	2%	-
Netto arbeidsparticipatie	% Van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	66%	67,6%	68%	67,8%	68,8%	68,40%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	307,5	276,6	379,3	401,1	381,7	459,7
Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	517,1	318,5	386,9	305,2	207,0	202,0
Jongeren met jeugdhulp	% Van alle jongeren tot 18 jaar	11,0%	11,7%	11,2%	11,8%	12,3%	11,9
Jongeren met jeugdbescherming	% Van alle jongeren tot 18 jaar	1,6%	1,7%	1,7%	1,2%	1,2%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	% Van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
WMO Clienten met een maatwerkarrangement	Aantal per 10.000 inwoners	620	690	710	640	680	700

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 6 september 2021

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**1.939**	**2.076**	**1.940**	**1.893**	**1.656**	**1.620**
6.2 Wijkteams	**1.747**	**1.453**	**1.412**	**1.412**	**1.412**	**1.412**
6.3 Inkomensregelingen	**11.748**	**9.124**	**8.952**	**9.202**	**9.202**	**9.202**
6.4 Begeleide participatie	**4.251**	**4.405**	**3.978**	**3.772**	**3.666**	**3.666**
6.5 Arbeidsparticipatie	**812**	**1.386**	**1.579**	**1.756**	**1.906**	**1.906**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**1.080**	**1.015**	**1.046**	**1.046**	**1.046**	**1.046**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**6.040**	**6.794**	**6.672**	**6.079**	**5.959**	**5.959**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**5.869**	**5.707**	**5.529**	**5.581**	**5.594**	**5.594**
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	**12**	**272**	**434**	**412**	**456**	**456**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**1.879**	**1.735**	**2.122**	**2.048**	**2.079**	**2.079**
Totaal Lasten	**35.377**	**33.967**	**33.664**	**33.203**	**32.976**	**32.940**
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-272**	**-286**	**-286**	**-236**	**-136**	**-136**
6.2 Wijkteams	**-20**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.3 Inkomensregelingen	**-10.580**	**-7.276**	**-7.526**	**-7.526**	**-7.276**	**-7.276**
6.5 Arbeidsparticipatie	**-37**	**-5**	**0**	**0**	**0**	**0**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**-142**	**-171**	**-196**	**-196**	**-196**	**-196**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**-38**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	**-33**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**-11.121**	**-7.767**	**-8.037**	**-7.987**	**-7.637**	**-7.637**
Saldo van lasten en baten	**-24.255**	**-26.200**	**-25.627**	**-25.215**	**-25.339**	**-25.302**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**8**	**148**	**25**	**25**	**15**	**0**
Resultaat	**-24.247**	**-26.052**	**-25.602**	**-25.190**	**-25.324**	**-25.302**

Lasten, gegroepeerd naar beleidsveld

x € 1.000

Toelichting per beleidsveld:	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Participatie:						
Arbeidsparticipatie	812	1.386	1.579	1.756	1.906	1.906
Begeleide participatie	4.251	4.405	3.978	3.772	3.666	3.666
Inkomensregelingen	11.748	9.124	8.952	9.202	9.202	9.202
Subtotaal Participatie	**16.811**	**14.914**	**14.510**	**14.731**	**14.774**	**14.774**
WMO:						
Geëscaleerde zorg 18+	12	272	434	412	456	456
Maatwerkdienstverlening 18+	6.040	6.794	6.672	6.079	5.959	5.959
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.080	1.015	1.046	1.046	1.046	1.046
Subtotaal WMO	**7.132**	**8.081**	**8.152**	**7.537**	**7.461**	**7.461**
Jeugdzorg						
Geëscaleerde zorg 18-	1.879	1.735	2.122	2.048	2.079	2.079
Maatwerkdienstverlening 18-	5.869	5.707	5.529	5.581	5.594	5.594
Totaal Jeugdzorg	**7.748**	**7.443**	**7.651**	**7.629**	**7.672**	**7.672**
Overig:						
Samenkracht en burgerparticipatie	1.939	2.076	1.940	1.893	1.656	1.620
Wijkteams	1.747	1.453	1.412	1.412	1.412	1.412
Overige baten en lasten						
Subtotaal Overig:	**3.686**	**3.530**	**3.352**	**3.306**	**3.069**	**3.032**
Totaal generaal Programma 6 Lasten	**35.377**	**33.967**	**33.664**	**33.203**	**32.976**	**32.940**

Toelichting wat mag het kosten

De toelichting op de lasten van programma 6 doen we per beleidsveld, zie de tabel.

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Beleidsveld Participatie

Er is in 2022 € 400.000 minder geraamd voor dit taakveld. De grootste verschillen zijn:
-Arbeidsparticipatie: In 2021 was sprake van een eenmalig voordeel. Dit budget is bij de voorjaarsnota 2021 eenmalig verlaagd.
-Begeleide participatie: In 2021 is extra beschikbaar voor coronacompensatie van het SW bedrijf. De structurele bijdrage aan de SW bedrijven loopt echter jaarlijks af tot 2024.
-De budgetten voor Inkomensregelingen zijn in 2022 verlaagd. Dit is de doorwerking van de bij de najaarsnota 2021 verwachte daling van uitkeringsgerechtigden.

Beleidsveld WMO

Er is in 2022 € 71.000 meer geraamd. De grootste verschillen zijn:
Bij de voorjaarsnota 2021 is ruim € 1.078.000 extra incidenteel beschikbaar gesteld voor het beleidsveld WMO. Naar aanleiding van de Rijksbijdrage (commissie van Wijzen) voor tekorten bij gemeenten wordt er in 2022 ruim € 1,5 miljoen toegevoegd aan programma 6. Hiervan is in 2022 is een stelpost van € 943.000 opgenomen voor uitgaven WMO. De rest van het verschil komt hoofdzakelijk door de ombuigingen 2021 die vanaf 2022 oplopen.

Beleidsveld Jeugdzorg
Er is in 2022 € 208.000 meer geraamd. De grootste verschillen zijn:
Bij de voorjaarsnota 2021 is extra incidenteel budget begroot voor geëscaleerde zorg 18- en voor maatwerkdienstverlening 18-
De bij de kadernota beschikbaar gestelde € 600.000 is vervallen. Naar aanleiding van de Rijksbijdrage (commissie van Wijzen) voor tekorten bij gemeenten wordt er in 2022 ruim € 1,5 miljoen toegevoegd aan programma 6. Hiervan is € 600.000 toegevoegd als stelpost voor uitgaven Jeugd. Ten opzichte van 2021 dus toch een verschil van € 600.000.

Overig
Er is in 2022 € 178.000 minder geraamd. De grootste verschillen zijn:
Bij de voorjaarsnota 2021 is incidenteel extra coronagelden voor ouderen en kwetsbaren begroot. Ook is in 2021 incidenteel extra beschikbaar gesteld voor de Regiodeal.
In 2022 is meer geraamd voor het meerjarige onderhoudsplan (MJOP) van de gemeentelijke gebouwen.

Voor alle onderdelen geldt dat er een hoger bedrag voor uren wordt doorgerekend. Dit komt hoofdzakelijk door de geraamde CAO-verhoging.

Begroting 2022 en meerjarenperspectief

Beleidsveld Participatie
Voor de inkomensregelingen verwachten we op basis van het aantal uitkeringsgerechtigden voor 2022 een daling in de kosten.

Beleidsveld WMO
De extra gelden gebaseerd op de Rijksbijdrage (commissie van Wijzen) voor tekorten bij gemeenten lopen terug.

Overig
Noordwolde fase 6 loopt tot en met 2023.

Baten, gegroepeerd naar beleidsveld

x € 1.000

Toelichting per beleidsveld:	rekening 2020	begroting 2021	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Participatie:						
Arbeidsparticipatie	-37	-5	0	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-10.580	-7.276	-7.526	-7.526	-7.276	-7.276
Subtotaal Participatie	**-10.617**	**-7.281**	**-7.526**	**-7.526**	**-7.276**	**-7.276**
WMO:						
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-142	-171	-196	-196	-196	-196
Subtotaal WMO	**-142**	**-171**	**-196**	**-196**	**-196**	**-196**
Jeugdzorg						
Geëscaleerde zorg 18-	-33	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	-38	-30	-30	-30	-30	-30
Totaal Jeugdzorg	**-71**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
Overig:						
Samenkracht en burgerparticipatie	-272	-286	-286	-236	-136	-136
Wijkteams	-20	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten						
Subtotaal Overig:	**-292**	**-286**	**-286**	**-236**	**-136**	**-136**
Totaal generaal Programma 6 Baten	**-11.122**	**-7.767**	**-8.037**	**-7.987**	**-7.637**	**-7.637**

Toelichting wat mag het kosten

De toelichting op de baten van programma 6 doen we per beleidsveld in plaats van per taakveld, zie de tabel.

<u>Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021</u>

Baten

Beleidsveld Participatie

De rijksbijdrage voor de inkomensregelingen is gebaseerd op de werkelijke uitgaven van twee jaar eerder.

Investeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Project bestemming Noordwolde fase 6	300.000	200.000		
Totaal bruto investeringsbedrag	**300.000**	**200.000**	**0**	**0**

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Zonderland en Rikkers
Organisatie	Ruimte, Sociaal domein, Publiekscentrum, Dienstverlening, Bestuur en Organisatie (DBO)

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsnota's

2022 Uitvoeringsprogramma Fysieke leefomgeving
2019 Plan van aanpak Jongeren Op Gezond Gewicht 2019-2021
2019 Uitvoeringsprogramma Drank- en Horecawet 2019-2021
2018 Watergangen waarop via een riooloverstort wordt geloosd
2020 Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025)
2021 Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf
2019 Plan van Aanpak gezondheidsachterstanden 2019-2021 - De GIDS-aanpak in Weststellingwerf
2017 Projectplan Vitale Regio Noordwolde 2018-2020
2018 'Gezond Weststellingwerf'. Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2018-2021
2020 Bodembeheerplan (geactualiseerde bodemkwaliteitskaart)
2014 Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet
2013 Visie op de drie decentralisatie (kadernota Wmo/gezondheidsbeleid)
2012 Geurverordening Weststellingwerf
2017 Evenementenbeleid
2011 Gebiedsvisie Wet geurhinder en veehouderij
2021 Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (inclusief Strategische Planning)
2010 Integraal Toezicht- en handhavingsplan
2010 Integraal Vergunningenplan
2010 Notitie Geurbeleid
2008 Notitie Beleidskaders nieuwe Wet geluidshinder
2007 Notitie Mestvergisting

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Klimaat en duurzaamheid

Algemeen
Wij werken met elkaar aan een duurzaam en energieneutraal Weststellingwerf. Met een Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid en een daarbij behorende Strategische Planning informeren wij de raad regelmatig over de uitvoering het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid. Het Klimaatakkoord (2019) en het uitvoeren van de daaruit voorkomende landelijke afspraken staan hierin centraal.
De actualiteit laat voor de komende periode de volgende ontwikkelingen zien.

Regionale Energiestrategie Fryslân (RES-Fryslân)
In 2021 stelde de raad de RES-Fryslân 1.0 vast. Dit eerste bod omvat vooral gerealiseerde en vergunde projecten voor het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie. Voor nieuwe initiatieven staat een zorgvuldige ruimtelijke inpassing van hernieuwbare energieopwekking met maatschappelijk draagvlak centraal. Het geeft inzicht in de kansen die er zijn en met welke oplossingen op het verder terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen kan worden ingezet. De aanwezige regionale warmtebronnen en de benodigde infrastructuur worden benoemd. Energievraag en -aanbod worden op elkaar afgestemd. Tot slot structureert het de samenwerking tussen overheden onderling en tussen overheden en maatschappelijke partners voor de langere termijn.
Binnen de kaders van de RES-Fryslân 1.0 en het eigen gemeentelijk beleid ligt provincie-breed nu de focus op het faciliteren van nieuwe ontwikkelingen. Als deze uitvoering leidt tot financiële consequenties dan komen wij met aparte financieringsvoorstellen. Dat geldt ook voor het voorbereidingstraject naar RES-Fryslân 2.0, waar in 2022 ook aan wordt gewerkt en die in 2023 wordt opgeleverd.

Transitievisie Warmte Weststellingwerf
Binnen de OWO-samenwerking is de Transitievisie Warmte Weststellingwerf ontwikkeld. Eind 2021 heeft de raad deze visie vastgesteld. Het is de eerste globale versie van het spoorboekje naar aardgasvrije gebouwen in onze gemeente in 2050. Dat einddoel staat vast, maar we weten nu nog niet precies hoe we er komen en wie dat gaat betalen. Haalbaar en betaalbaar voor onze inwoners blijft hierbij het uitgangspunt.
Met de start van het opstellen van een uitvoeringsplan per dorp of wijk zetten we vanaf 2022 de volgende stap.
Op dit moment is nog niet duidelijk welke voorbereidingskosten daar in de periode 2022-2025 (en daarna) uit voortkomen. In de Kadernota kondigden wij al aan in ieder geval de resterende € 152.000 van de eind 2019 via de Algemene Uitkering Gemeentefonds ontvangen € 202.000 in de Meerjarenbegroting 2022-2025 hiervoor te willen reserveren. Dat sluit ook aan bij de binnen de OWO-samenwerking uitgesproken intentie om geld te reserveren voor het vervolg op de Transitievisie Warmte. Hiermee legt de raad voor ons ook een eerste financiële basis om eventueel een vervolg te kunnen geven aan het samen met Ooststellingwerf en Opsterland zetten van deze volgende stap en om hierin slagvaardig te kunnen zijn.

Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf
Vanuit de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf stelde de gemeenteraad voor 2022 eerder al € 75.000 beschikbaar. Wij investeren hiermee in samenwerken, onderlinge verbondenheid en draagvlak. Groepen inwoners kunnen ook aan de slag met kleinschalige initiatieven op het gebied van de Energietransitie.
Samen met onze inwoners werken wij zo aan een positieve mindset als het gaat om de Energietransitie. Wij sluiten aan op de energie die leeft in de gemeenschap. Het levert een bijdrage aan het vergroten van de uitvoeringskracht om als buurten/dorpen/wijken in de toekomst daadwerkelijk van het aardgas los te koppelen. Zo levert het ook een bijdrage aan de warmtetransitie. Wij zetten in op het ophalen van initiatieven en het leren van voorbeelden.

Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW)
In 2021 heeft de gemeente Weststellingwerf € 100.000 rijkssubsidie ontvangen in het kader van de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW). Het is het vervolg op de eerdere RRE-regeling. De RREW is, in tegenstelling tot de RRE, ook gericht op huurders.
Ook nu is het doel het stimuleren van het treffen van energiebesparende maatregelen in woningen en het coachen van huurder of eigenaar-bewoner bij het besparen van energie.
Met deze subsidie betrekken we inwoners bij de discussie over energiebesparing, de warmtetransitie, en bieden we kennis en ondersteuning. Maar we bieden vooral ook handelingsperspectief om hier zelf of samen met anderen aan bij te dragen.
Eind 2021 is gestart met de uitvoering. In de loop van 2022 wordt deze uitvoering afgerond. Hiertoe wordt bij de vaststelling van de jaarrekening 2021 voorgesteld om het resterende bedrag over te hevelen naar de begroting 2022.

Subsidieregeling energiecoaches voor gemeenten in Fryslân
Vanuit deze provinciale regeling heeft de gemeente € 50.000 ontvangen, voor dezelfde energiebesparende maatregelen als de RREW, maar gericht op huur- en koopwoningen met een WOZ-waarde van maximaal € 200.000 (peildatum 1 januari 2020). Deze subsidie wordt in dezelfde aanpak meegenomen als de RREW, om zo de communicatie naar de inwoners en betrokkenen eenduidig te kunnen laten plaatsvinden en om zoveel mogelijk van het beschikbare geld ook daadwerkelijk bij onze inwoners terecht te laten komen.

Duurzame mobiliteit
Bereikbaarheid en duurzaam vervoer staan centraal.
Om het gebruik van elektrische personenauto's te stimuleren, groeit ook in onze gemeente het aantal publieke oplaadpunten. In samenwerking met de provincie Fryslân en de Friese gemeenten wordt de komende jaren ingezet op een gestructureerde uitrol. De hieruit voortkomende kosten voor de gemeente lijken beperkt en kunnen naar verwachting worden betaald uit bestaande budgetten.

Ontwikkeling en monitoring van het klimaat- en duurzaamheidsbeleid
De energie-transitie maar ook het werken aan de andere klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen is een langlopend en complex traject. Het is een continu proces van het maken/uitvoeren van keuzes, het bijsturen, en het inspelen op nieuwe (financiële) ontwikkelingen en nieuwe inzichten. Dit alles met 2050 als stip aan de horizon.
We willen meer grip op de huidige stand van zaken en de actuele ontwikkelingen om zo de juiste keuzes te kunnen maken en de juiste stappen vooruit naar het eindresultaat te kunnen zetten. De komende periode onderzoeken wij of het Energie Transitie Model (ETM) voor met name het traject van de energie-transitie kan worden ingezet.
Daarnaast willen wij wat gedaan wordt binnen Klimaat en Duurzaamheid gaan monitoren. Het inzetten van een Duurzaamheidsmonitor kan bijdragen aan het communiceren over wat wij doen en wat het oplevert. Zo kunnen wij onze inwoners informeren, bewustmaken en stimuleren. Hiervoor stellen wij een plan van aanpak op. Om hier verder uitvoering aan te kunnen geven komen wij zo nodig in de loop van 2022 met een financieel voorstel terug bij de raad.

Regiodeal Zuidoost Friesland
Duurzame Lokale Energie is in de Regiodeal opgenomen als een verbindend thema tussen de pijlers Vitale Kernen en Veerkrachtig Landschap.
Met de andere deelnemers van de Regiodeal kijken wij hoe hier verder invulling aan kan worden geven.

Grondstoffenbeleid

VANG-doelstelling
Wij zetten in op het bereiken van de VANG doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De VANG doelstelling is het terugbrengen van de hoeveelheid te verbranden huishoudelijk restafval naar 30 kg per inwoner in 2025 met 75% afvalscheiding. Deze doelstelling is ontwikkeld om stappen te zetten naar een circulaire economie.

Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf en Diftar
In 2021 heeft de gemeenteraad de strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf vastgesteld. Ook besloot de gemeenteraad om Diftar in te voeren. Diftar staat voor 'gedifferentieerd tarief'. Inwoners betalen voor de hoeveelheid afval die ze aanbieden.
Met het vaststellen van de Strategienota heeft de raad de koers voor de komende jaren uitgezet met de ambitie, uitgangspunten en afvalvisie. Daarbij zijn ook een pakket maatregelen en varianten ten aanzien van de afvalinzameling uitgewerkt die bijdragen aan het halen van de VANG doelstelling.
De invoering van Diftar brengt kosten met zich mee. Wij verwachten dat inwoners worden geconfronteerd met hogere lasten als zij (te) veel restafval blijven aanbieden. Daartegenover staat dat de kosten voor het verwerken van restafval de laatste jaren flink zijn gestegen en dat we voorzien dat het Rijk deze stroom van afval nog zwaarder gaat belasten door het verhogen van de verbrandingsbelasting.
Uiteindelijke voor- en nadelen komen aan bod in (financiële) vervolgvoorstellen in afstemming met een nog te formeren 'klankbordgroep' bestaande uit raadsleden, in lijn met het raadsbesluit 'Grondstoffenbeleid gemeente Weststellingwerf 2021'.

Lokaal gezondheidsbeleid

Het huidige gezondheidsbeleid in onze gemeente staat in de nota: Gezond Weststellingwerf, lokaal gezondheidsbeleid 2018-2021. Wat wij hiervoor doen en hoe, staat in de volgende uitvoeringsplannen:

- Het plan van aanpak Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) 2019 t/m 2021;
- De uitvoeringsprogramma's Gezond in de Stad (GIDS, inclusief Kansrijke Start) en Drank- en Horecawet (DHW) 2019 t/m 2021;
- Het projectplan Vitale Regio Noordwolde 2018 t/m 2020

Sinds 9 maart 2020 gelden landelijke coronamaatregelen. Inmiddels is een groot deel van de Nederlandse bevolking gevaccineerd. In combinatie met de cijfers voor het aantal positieve testen en de bezetting op de IC's van ziekenhuizen, versoepelde het kabinet de afgelopen periode de maatregelen stap voor stap. Ondanks dat de vooruitzichten gunstig zijn, weten wij niet hoe lang en in welke vorm de maatregelen doorlopen. In 2022 blijven wij voortdurend in kaart brengen welke effecten dit heeft en kan hebben op de realisatie van de doelstellingen in ons (nieuwe) gezondheidsbeleid en onze uitvoeringsplannen. Waar nodig passen wij deze aan.

Het huidige gezondheidsbeleid en alle bovenstaande uitvoeringsplannen lopen eind 2021 af. Wij streven ernaar dat de raad het nieuwe gezondheidsbeleid eind 2021 vaststelt. Dit beleid bevat meetbare doelstellingen en acties voor de periode 2022 t/m 2025. In 2022 starten wij met uitvoering van de acties uit het nieuwe gezondheidsbeleid.

Uiterlijk begin 2022 stellen we ook de nieuwe uitvoeringsplannen vast. Een nieuw uitvoeringsplan Alcoholwet/NIX18 heeft daarbij prioriteit. Dit vanwege de nieuwe Alcoholwet die per 1 juli 2021 in werking trad. De middelen voor GIDS en Kansrijke Start zijn beschikbaar tot eind 2022. Daarom verlengen wij het huidige uitvoeringsplan GIDS (inclusief Kansrijke Start) voor één jaar. Uiteraard actualiseren wij deze waar nodig. In 2022 geven wij uitvoering aan dit plan. Wij verwachten dat in het tweede kwartaal van 2022 duidelijk is of de GIDS-gelden en de gelden voor Kansrijke Start worden verlengd na 2022. En voor hoe lang, onder welke naam en voor welk(e) bedrag(en). Hiervoor houden wij de landelijke circulaires in de gaten. De landelijke ontwikkelingen voor Kansrijke Start, zoals effecten op duurdere vormen van zorg, blijven wij in 2022 volgen. Tot slot geven we vanaf 2022 ook uitvoering aan een nieuw uitvoeringsplan JOGG. Dit plan stellen we uiterlijk begin 2022 vast.

Om de ambities uit lokale of regionale preventieakkoorden (terugdringen van roken, overwicht en problematisch alcoholgebruik) te realiseren stelt het Ministerie van VWS vanaf 2021 t/m 2023 een jaarlijks uitvoeringsbudget beschikbaar. Voor 1 november 2021 dienen we een verzoek in voor het uitvoeringsbudget van 2022. In 2022 geven wij met dit budget uitvoering aan de lokale preventieaanpak.

Uit onderzoeken blijkt dat de landelijke coronamaatregelen een negatief effect hadden op onder andere ons rookgedrag, gewicht en ons mentale welbevinden. Het Ministerie van VWS stelt daarom extra incidentele middelen beschikbaar voor het inzetten van interventies die de leefstijl en gezondheid van inwoners bevordert. Dit jaar stellen wij een voorstel op voor de besteding van deze extra middelen. De uitvoering ervan start eind dit jaar en loopt door tot in 2022. Wij werken hierin samen met andere beleidsterreinen, zoals Sport. In 2022 leggen wij hier verantwoording over af.

In 2022 vervolgen wij de realisatie van de ambities in ons huidige gezondheidsbeleid en ons nieuwe gezondheidsbeleid. Mede ingegeven door de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid en de ombuigingsopdracht voor 2022 blijven wij de preventieve inzet van het lokale gezondheidsbeleid verder vergroten bij verschillende beleidsterreinen binnen de gemeentelijke organisatie. Ook geven wij een extra impuls aan de samenwerking binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. De huidige organisatieontwikkeling biedt hierin extra mogelijkheden. In 2022 werken wij samen met Jeugdhulp aan Kansrijke Start (zie ook programma 6, Sociaal Domein, onderdeel 'versterken ketensamenwerking Jeugd'). Ook werken wij samen met WMO voor het onderwerp 'gezond ouder worden'. Vanuit GIDS leveren wij een financiële bijdrage aan het project 'Powerful Ageing'. Naast het bevorderen van de gezondheid en zelfstandigheid van inwoners is het de bedoeling dat dit de druk op het product huishoudelijke hulp op termijn gaat verminderen (zie ook programma 6, Sociaal Domein, onderdeel 'versterken ketensamenwerking ouderen').

Doelstellingen

Uitvoeren en evalueren lokaal gezondheidsbeleid

Wat willen we bereiken?

• Een gezond gewicht en een gezonde leefstijl bij alle kinderen in Weststellingwerf. Uitvoering in plan van aanpak JOGG 2022-2025.
• Verkleinen van gezondheidsverschillen in gemeente Weststellingwerf. Uitvoering in uitvoeringsprogramma GIDS (inclusief Kansrijke Start) 2019-2021, welke met een jaar verlengd wordt.
• Terugdringen van gezondheidsschade door alcohol bij jongeren onder de 18 jaar in Weststellingwerf. Uitvoering in uitvoeringsprogramma Alcoholwet/NIX18 2022-2025.
• In al deze projecten is de ambitie dat wij de resultaten samen met stakeholders willen realiseren en vanuit een integrale aanpak.

Zie ook het collegeprogramma 2018-2022 opgave 19 'uitvoering lokaal gezondheidsbeleid'.

Wat doen wij ervoor

Bevorderen lokale samenwerking publieke en private partijen voor JOGG, NIX 18 en GIDS
Wij zorgen dat nog meer lokale publieke en private partijen samenwerken aan een gezond Weststellingwerf. Ook betrekken wij hun bij de uitvoeringsplannen voor JOGG, NIX18 en GIDS.

Geven van het goede voorbeeld
Binnen de gemeentelijke organisatie voeren we het plan 'Vitale gemeente' uit. Vanuit het actieplan Vitale gemeente zijn afgelopen jaren veel acties uitgevoerd om de werkomgeving binnen het gemeentehuis gezonder te maken. De komende jaren gaan we op deze voet verder en houden we structureel aandacht voor de gezondheid van onze medewerkers, ook in de nieuwe werksituatie (thuiswerken/hybride werken).

Uitvoeren en evalueren plan van aanpak GIDS
Eerste kwartaal 2022 stellen wij een uitvoeringsprogramma GIDS (inclusief Kansrijke Start) voor 2022 (en verder) op. In 2022 voeren wij dit plan uit.

Uitvoeren en evalueren plan van aanpak JOGG
Eind 2021 evalueren wij het plan van aanpak JOGG 2019 t/m 2021. Eerste kwartaal 2022 stellen wij een nieuw plan van aanpak op. Deze voeren wij in 2022 uit.

Werken met positieve gezondheid
In ons beleid en de uitvoering daarvan passen we een positieve en brede benadering van gezondheid toe, waarin de persoon centraal staat. We gaan daarbij uit van wat de inwoner wel kan en bieden hulp waar nodig. Dit uitgangspunt hanteren we ook in het Sociaal Domein.

Zorgen dat gezondheid onderdeel is van alle beleidsterreinen en afdelingen
• Samenhangend beleid en een integrale aanpak is nodig om in te grijpen bij alle factoren die van invloed zijn op een goede gezondheid. In het lokale gezondheidsbeleid leggen we daarom nauwe verbindingen met andere beleidsterreinen (zoals fysieke domein, sport, onderwijs, werk en inkomen, welzijn, WMO en Jeugd).
• Wij blijven gezondheid verbinden aan de omgeving van inwoners van gemeente Weststellingwerf. De Omgevingsvisie van Weststellingwerf bepaalt de mate waarin en op welke wijze wij gezondheid meewegen in de fysieke omgeving.

Doelstellingen

Uitvoeringsprogramma drank- en horecawet

Wat willen we bereiken?
• Alcoholgebruik is schadelijk voor de gezondheid van jongeren. Daarom willen we dat minder jongeren onder de 18 in onze gemeente alcohol drinken.
• Jongeren onder de 18 mogen geen alcohol kopen. We willen daarom dat iedereen die alcohol verkoopt, de alcoholverstrekkers, zich beter houdt aan de leeftijdsgrens hiervoor.

Wat doen wij ervoor

Uitvoeren en evalueren uitvoeringsprogramma Drank en horecawet
• Eind 2021 stellen wij een nieuw uitvoeringsplan Alcoholwet/NIX18 op voor 2022-2025. De raad stelt uiterlijk op 1 januari een nieuw Preventie- en Handhavingsplan ofwel uitvoeringsplan alcoholwet/NIX18 vast.
• In 2022 voeren wij dit nieuwe plan uit.

Doelstellingen

Van klimaatakkoord Parijs naar een duurzaam Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

We geven uitvoering aan opgaven uit de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (inclusief de bijbehorende Strategische Planning). Het is integraal en sluit aan bij het Nationaal Klimaatakkoord. Dit is een dynamisch proces met een regelmatige herijking, die aansluit op actuele ontwikkelingen.

Wat doen wij ervoor

Uitvoeren maatregelen voor beperken wateroverlast
We geven uitvoering aan klimaatmaatregelen die voortkomen uit het Maatregelenplan Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 om zo wateroverlast zoveel mogelijk te beperken. In 2022 worden de klimaatmaatregelen in de Houtstraat/Chroomweg en in de Tjerk Hiddesstraat/Sickengastraat in Wolvega uitgevoerd.

Uitvoering geven aan het gemeentelijk klimaatbeleid
Binnen de kaders van de Beleidsbrief Klimaat & Duurzaamheid (juni 2021) geven wij uitvoering aan het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid.

Doelstellingen

Werken aan een duurzaam Weststellingwerf

Wat willen we bereiken?

Vanuit draagvlak en acceptatie geven wij uitvoering aan het gemeentelijk klimaatbeleid. Het doel is een duurzamere gemeente Weststellingwerf.

Wat doen wij ervoor

Programmapijler Circulaire Economie

• Wij geven verder uitvoering aan het door onze gemeente ondertekend manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en de borging daarvan;
• Vanuit de pilot toepassen duurzaamheidsprincipes kijken wij hoe daar structureel een vervolg aan kan worden gegeven;
• Met het vaststellen van de Strategienota Grondstoffenbeleid 2021, heeft u de koers voor de komende jaren uitgezet met de ambitie, uitgangspunten en afvalvisie. Daarbij zijn ook een pakket maatregelen en varianten ten aanzien van de afvalinzameling uitgewerkt die bijdragen aan het halen van de VANG doelstellingen.
• Wij treffen de voorbereidingen om ‘Diftar’ in te voeren. Diftar staat voor ‘gedifferentieerd tarief’. Inwoners betalen voor de hoeveelheid afval die ze aanbieden.

Programmapijler Communicatie & Samenwerken

• Wij voeren de communicatieagenda uit en geven zo verder invulling aan het betrekken en ondersteunen van inwoners en bedrijven;
• Wij stimuleren duurzame dorpsinitiatieven (ook met inzet van het door de raad voor 2022 beschikbaar gesteld uitvoeringsbudget uit de Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf);
• Wij ronden de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW) af;
• Het huidige digitale loket gaan we verder verbeteren en promoten;
• In samenwerking met een enthousiaste groep inwoners rollen we de aanpak energiecoaches verder uit;
• We ronden de provinciale subsidieregeling Energiecoaches voor Gemeenten in Fryslân af.

Programmapijler Energietransitie

• Wij gaan verder met het verduurzamen van onze gemeentelijke vastgoedportefeuille en komen zo nodig met (financiële) vervolgvoorstellen;
• Wij maken met de woningcorporaties nieuwe prestatieafspraken over het verduurzamen van de woningvoorraad;
• Wij leveren een bijdrage aan de cyclische uitwerking van de Regionale Energiestrategie Fryslân (voorbereiding opstellen RES-Fryslân 2.0);
• Vanuit de uitvoering van RES-Fryslân 1.0 werken wij zo nodig aan vervolgvoorstellen;
• Met de door uw raad vastgestelde Transitievisie Warmte Weststellingwerf als vertrekpunt geven wij verder uitvoering aan de warmtetransitie;
• Samen met de andere gemeenten in Fryslân en de provincie Fryslân wordt uitvoering gegeven aan van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL);
• Binnen de provinciale kaders wordt verder uitvoering gegeven aan de plaatsingsmogelijkheden voor kleine windmolens en het ontwikkelen van een definitief ruimtelijk kader hiervoor;
• Als gevolg van de toenemende beperkingen voor het (terug)leveren van duurzaam opgewekte elektriciteit, intensiveren wij het overleg met de netbeheerder.

Programmapijler Klimaat-Robuust
• We geven uitvoering aan klimaatmaatregelen die voortkomen uit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2021-2025 om zo wateroverlast zoveel mogelijk te beperken;
• We zetten in op het vergroten van het waterbewustzijn met het Maatregelenplan Waterbewustzijn;
• We stellen een ambitiedocument op gebaseerd op de geïnventariseerde kansen om de biodiversiteit te herstellen en versterken.

Doelstellingen

Goede milieukwaliteit van de woon- en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Wij zetten in op het bereiken van de VANG doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De VANG doelstelling is het terugbrengen van de hoeveelheid te verbranden huishoudelijk restafval naar 30 kg per inwoner in 2025 met 75% afvalscheiding. Deze doelstelling is ontwikkeld om stappen te zetten naar een circulaire economie.

Wat doen wij ervoor

Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf
zie onder -Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid-

Beleidsindicatoren

		Gemeente			Nederland		
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Fijn huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	244	240	-	171	161	-
Hernieuwbare elektriciteit	%	14,3	19,2	-	17,6	20,1	-

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 6 september 2021

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	**1.191**	**1.365**	**1.414**	**1.325**	**1.304**	**1.304**
7.2 Riolering	**1.883**	**1.951**	**2.021**	**2.061**	**2.102**	**2.140**
7.3 Afval	**3.081**	**2.998**	**3.118**	**3.119**	**3.117**	**3.120**
7.4 Milieubeheer	**977**	**1.567**	**1.338**	**1.101**	**1.101**	**1.101**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**249**	**239**	**260**	**261**	**260**	**260**
Totaal Lasten	**7.381**	**8.121**	**8.152**	**7.867**	**7.885**	**7.924**
Baten						
7.2 Riolering	**-1.959**	**-2.048**	**-2.139**	**-2.230**	**-2.321**	**-2.413**
7.3 Afval	**-3.206**	**-3.455**	**-3.455**	**-3.455**	**-3.455**	**-3.455**
7.4 Milieubeheer	**-119**	**-145**	**-25**	**-25**	**-25**	**-25**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-167**	**-188**	**-189**	**-189**	**-189**	**-189**
Totaal Baten	**-5.451**	**-5.836**	**-5.808**	**-5.899**	**-5.990**	**-6.082**
Saldo van lasten en baten	**-1.930**	**-2.285**	**-2.344**	**-1.968**	**-1.895**	**-1.842**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**349**	**327**	**404**	**234**	**225**	**159**
Stortingen						
0.10 Mutaties reserves	**26**	**66**	**25**	**25**	**25**	**25**
Mutaties reserves	**323**	**261**	**379**	**209**	**200**	**134**
Resultaat	**-1.607**	**-2.023**	**-1.965**	**-1.759**	**-1.695**	**-1.709**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Volksgezondheid

De totale kosten van dit taakveld zijn toegenomen door een extra bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF).

Riolering

De lasten op dit taakveld zijn reeds in overeenstemming gebracht met het vastgestelde GRP 2021-2025. De toename van de kosten worden voornamelijk veroorzaakt door de kapitaallasten die samenhangen met de investeringen uit het GRP 2021-2025.

Afval

Binnen de afvalverwerking zien we een forse toename van het verwerkingstarief voor gft en een hoger verwerkingstarief van een aantal deelstromen op het afvalbrengstation. Daarnaast nemen de loonkosten toe als gevolg van de autonome loonstijging en zijn er kosten te verwachten voor maatregelen om de VANG-doelstellingen te behalen.

Milieubeheer
In 2020 en 2021 zijn een aantal incidentele kredieten beschikbaar gesteld voor energietransitie, reductie energiegebruik en voor het opstellen van een transitievisie warmte.

Baten
Riolering
De tarieven voor de rioolheffing zijn voor 2022 in lijn gebracht met het vastgestelde GRP 2021-2025 waarin de kosten die verband houden met investeringen voor klimaatmaatregelen zijn meegenomen. Zie ook "paragraaf lokale heffingen".

Afval
Zoals bekend is er ten aanzien van de afvalstoffenheffing geen sprake van 100 % kostendekkendheid. Dit betekent dat het tekort op de exploitatie wordt opgevangen door de ‘Reserve Afvalstoffenverwijdering’. Zie ook "paragraaf lokale heffingen".

Milieubeheer
In 2020 en 2021 zijn een aantal incidentele kredieten beschikbaar gesteld voor energietransitie, reductie energiegebruik en voor het opstellen van een transitievisie warmte. Hier tegenover staan de door het Rijk beschikbaar gestelde subsidies.

Mutaties reserves
Jaarlijks wordt de huuropbrengst van de zonneparken (€25.000) toegevoegd aan de reserve energietransitie. De onttrekking (€ 75.000) betreft de energietransitie Weststellingwerf (zie kopje: Bestemmingsreserve Energietransitie Weststellingwerf). Daarnaast worden de mutaties afval en riool verwerkt in de reserves. Tot slot wordt er in 2022 een onttrekking van € 53.000 geraamd uit de algemene reserve. Dit betreft een budgetoverheveling uit 2020 (GIDS/JOGG).

Begroting 2022 en meerjarenperspectief
Zie bovenstaande tekst bij begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021.

Investeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Vervangen riolering	200.000	200.000	200.000	200.000
Vervangen rioolgemalen (elektromechanisch)	108.500	50.000	129.500	50.000
Aanleg hemelwaterriool	1.015.000	1.095.000	775.000	1.475.000
Totaal bruto investeringsbedrag	**1.323.500**	**1.345.000**	**1.104.500**	**1.725.000**

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed, Zonderland en Hoen
Organisatie	Ruimte

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Beleidsnota's

2016 Woonvisie gemeente Weststellingwerf
Bestemmingsplannen voor de dorpen
Vastgestelde nota's van uitgangspunten in het kader van nieuw bestemmingsplan buitengebied (2010 en 2011)
2011 Handleiding schaalvergroting agrarische sector
2011 Ontwikkelagenda versterking economische structuur
Bestemming Noordwolde
2012 Terrassenbeleid en nadere regels
2017 Evenementenbeleid
2013 Beheersverordening agrarische percelen bestemmingsplan buitengebied
2014 Bestemmingsplan Buitengebied
2016 Bestemmingsplan Buitengebied (versie VA03) aangepast naar aanleiding van uitspraak Raad van State
Bestemmingsplan Buitengebied intensieve veehouderij
Investeringskalender 2017-2027
Omgevingsvisie Weststellingwerf
Notitie strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed
2020 Plan van aanpak Verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille
Centrumvisie Wolvega 2021
Detailhandelsvisie 2021
2020 Regiodeal Zuidoost Friesland

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Omgevingswet
Volgens de laatste informatie treedt de Omgevingswet per 1 juli 2022 in werking. Hiervoor wordt in 2022 nog veel werk verzet / c.q. worden besluiten genomen, bijvoorbeeld aanpassen werkwijze welstands beoordeling en opstellen nieuwe legesverordening.

Gelijktijdig met de Omgevingswet treedt op 1 juli ook de Wet Kwaliteitsborging in werking. Deze Wet houdt onder meer in dat de verantwoordelijkheid voor de technische bouwtoets bij marktpartijen komt te liggen. Wat dit inhoudt voor de gemeentelijke werkwijze en de opbrengst bouwleges maken wij in de eerste helft van 2022 duidelijk. Zoals wij vorig jaar hebben geschreven wordt dit bezien in samenhang met andere ontwikkelingen zoals een toename van het aantal basistaken voor de FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing)

Woonzorgvisie
De vaststelling van de woonzorgvisie is voorzien in de eerste helft van 2022. De betekenis van de woonzorgvisie ligt onder meer bij de volgende hoofdpunten:
- het biedt de basis voor de nieuwe prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties
- het geeft een afwegingskader voor nieuwe woningbouwinitiatieven
- het geeft de vertaling van de opgaves uit Grip op Wmo
- het geeft een visie op verduurzaming, betaalbaarheid en verdeling van woningen

Welstandszorg Hûs en Hiem
Hûs en Hiem verzorgt de welstandsadvisering voor de gemeenten in Fryslân. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022 vervalt de huidige vorm van de welstandstoetsing. Onder aansturing van de Vereniging Friese Gemeenten wordt onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van de welstandstoets. Op basis van het rapport "Borging en versterking ruimtelijke kwaliteit bebouwde omgeving" wordt de discussie verder gevoerd. In 2022 zal besluitvorming plaatsvinden. Wat dit betekent voor de gemeenschappelijk regeling Hûs en Hiem is nu nog niet bekend.

FUMO
De inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft tot gevolg dat er een takenverschuiving tussen gemeenten en FUMO gaat plaatsvinden. Op dit moment is volstrekt onduidelijk wat daar de omvang van is. In de begroting 2022 van de FUMO is daar ook nog geen rekening mee gehouden. Volgend jaar is het eerste jaar volgens de nieuwe financieringssystematiek. Voor Weststellingwerf betekent dit een uitzet van de FUMO-begroting. Deze begroting is inmiddels vastgesteld met instemming van de gemeenteraad. Door middel van kwartaalrapportages kan strak gemonitord worden hoe de productie/kosten zich ontwikkelen.

Koloniën van Weldadigheid
Voor de Koloniën van Weldadigheid, waarvan een deel in onze gemeente ligt, is in 2021 de status van Unesco - Werelderfgoed verkregen. In de komende periode willen we onderzoek doen naar de mogelijkheden om koloniewoningen terug te bouwen op de oorspronkelijke locaties.

Doelstellingen

Lindewijk deelgebied 2

Wat willen we bereiken?

- vaststellen stedenbouwkundig plan Lindewijk deelgebied 2
- op- en vaststellen van het bestemmingsplan Lindewijk inclusief beeldkwaliteitsplan en het inrichtingsplan openbare ruimte
- op- en vaststellen van de grondexploitatie Lindewijk
- zorgen voor tijdige beschikbaarheid van bouwkavels in Lindewijk deelgebied 2

Wat doen wij ervoor

De daadwerkelijke uitvoering van werkzaamheden afstemmen op het tempo van grondverkoop in fase I
De verkopen in deelgebied I zijn vanaf 2020 zo snel gegaan dat wij in 2022 willen starten met het bouwrijpmaken van een gedeelte van deelgebied II. Hiermee sluiten wij goed aan op voortgang van de verkopen in deelgebied I.

De nieuwe stedenbouwkundige opzet financieel doorrekenen
De grondexploitatie voor het plangebied De Lindewijk (deelgebied I en II) wordt jaarlijks in juni vastgesteld.

Het moederplan Lindewijk gebruiken we als basis voor een concept stedenbouwkundige opzet voor Lindewijk deelgebied 2.
Het stedenbouwkundig plan op hoofdlijnen is in 2020 vastgesteld. Daarbij is gebruik gemaakt van de uitgangspunt zoals die zijn opgenomen in het moederplan voor de Lindewijk uit 2000.

In overleg met instanties en inwoners de stedenbouwkundige opzet verder uitwerken
Bij het opstellen van het bestemmingsplan is iedereen in de gelegenheid gesteld zijn/haar mening te geven over het ontwerp van het bestemmingsplan. Na vaststelling van het bestemmingsplan volgt de uitvoering. De uitvoering zal gebeuren binnen de uitgangspunten van het bestemmingsplan. Dat zowel geldt voor bebouwing als voor openbare ruimte.
Nadat de woningen zijn gebouwd maken wij het gebied woonrijp. Daarbij zal er overleg plaatsvinden met bewoners van het specifieke gebied en dan vooral over inrichting van het openbaar gebied.

Op basis van de nieuwe stedenbouwkundige opzet een bestemmingsplan opstellen
Het bestemmingsplan Lindewijk deelgebied II wordt nog in 2021 door de raad vastgesteld

Doelstellingen

Rottige Meente

Wat willen we bereiken?

- Versterking van het gebied Rottige Meente met samenhang tussen cultuur, recreatie, toerisme en natuur.
- Herinrichting van de locatie Driewegsluis.

Wat doen wij ervoor

Het geografische gebied Driewegsluis ontwikkelen als recreatieve poort van Friesland en Overijssel
In 2020 is opdracht verstrekt voor het opstellen van een variantenstudie voor het gebied Driewegsluis. De variantenstudie, die de basis zal zijn voor de uiteindelijke ontwikkelingsvisie Driewegsluis, is aan de raad gepresenteerd. Daarna hebben wij in overleg met betrokken partijen de variantenstudie verder uitgewerkt. In 2022 gaan wij in samenwerking met marktpartijen de door de raad vast te stellen ontwikkelingsvisie uitvoeren.

Het projectplan ErVaren en Turf verder uitvoeren
Het regionale project ErVaren en Turf bestaat uit een aantal deelprojecten. Hiervan is een groot deel inmiddels uitgevoerd of bevindt zich in de afrondende fase. In de komende jaren krijgen de entreelocaties (in Weststellingwerf is dat de Driewegsluis) een extra impuls. De Toeristisch Overstappunten (TOP's) worden ingericht en de promotie van de regio is een belangrijk speerpunt. Daarnaast wordt momenteel gewerkt aan een Regionale Ontwikkelstrategie Recreatie en Toerisme Zuidoost Friesland. Dit zal leiden tot een regionaal uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme.

In gesprek met de gemeente Steenwijkerland om aan te haken bij ontwikkelingen in gebied Weerribben - de Wieden
In onze bestuurlijke contacten met Steenwijkerland vragen wij steeds aandacht voor het koppelen van ontwikkelingen in het Nationaal park Weerribben - De Wieden aan kwaliteiten en kansen in het gebied De Rottige Meente. Wij denken hierbij specifiek aan de herontwikkeling van het gebied Driewegsluis, het realiseren van de sluizenroute en de fietspaden langs de Linde.

In samenspraak met de inwoners de gebiedsopgave verder uitvoeren
De gebiedsopgave Rottige Meente is vervangen door nu de plannen voor de Zuidelijke Poort als onderdeel van de Regiodeal.
In 2022 blijven we investeren in het gebied.

Samenwerking met Nationaal Park Weerribben - De Wieden om ook Rottige Meente onderdeel te laten zijn van de promotie van het nationaal Park
Een groot Nationaal park Weerribben - De Wieden - Rottige Meente is nog steeds ons doel. Als zich situaties voordoen brengen wij dat streven bij andere partijen onder de aandacht.
Vooruitlopend op dit grote Nationaal park willen wij met de promotie voor het gebied de Rottige Meente aansluiten bij de promotie voor het huidige Nationaal park Weerribben - de Wieden.

Doelstellingen

Uitwerken omgevingsvisie

Wat willen we bereiken?
Uitwerking van onderdelen van de Omgevingsvisi**e**

Wat doen wij ervoor

Dorpen stimuleren om een dorpsvisie op te stellen
Wij blijven via onze bestuurlijke contacten en met de inzet van de dorpencoördinator wijzen op het belang van het hebben van een dorpenvisie.

Maatschappelijke contracten afsluiten met de dorpen op basis van hun dorpsvisie
Als er vanuit de dorpen belangstelling is om op basis van een dorpsvisie een maatschappelijke overeenkomst af te sluiten staan wij daar positief tegenover.

Model opstellen voor een maatschappelijk contract
Een maatschappelijke overeenkomst is maatwerk. Wij hebben met Nijeholtpade een maatschappelijke overeenkomst afgesloten en deze zal worden geëvalueerd. De uitkomst daarvan betrekken wij bij eventuele maatschappelijke overeenkomsten met andere dorpen.

Mogelijkheden aanbieden voor het instellen van een omgevingspanel bij initiatieven
Indien concrete aanvragen daartoe aanleiding bieden zullen wij het belang van goed overleg met omwonenden benadrukken. Zo nodig zullen wij ondersteunen bij het inrichten van een omgevingspanel. Wij zien hierbij ook een relatie met de inwerkingtreding van de Omgevingswet waarbij het werken met een intaketafel en een omgevingstafel wordt aanbevolen.

Platform opstellen voor ondersteuning bij vraagstukken in de dorpen
Wij hebben de bereidheid om een platform in te stellen voor de ondersteuning van diverse in de dorpen levende vraagstukken. In hoeverre daarvan in 2022 sprake zal zijn is vooraf niet aan te geven.

Samenwerken met bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om de Omgevingsvisie bekend te maken
In onze diverse bestuurlijke contacten zullen wij, wanneer daartoe aanleiding is, aandacht vragen voor de gemeentelijke Omgevingsvisie met het daarin beschreven beleid en de verschillende mogelijkheden voor ondersteuning.

Weststellingwerf Stellingen verder concretiseren op basis van aanvragen
Wij werken vanuit de geest van de omgevingsvisie. In 2022 willen we de daarin benoemde Stellingwerf Stellingen nog duidelijker zichtbaar maken.

Doelstellingen

Implementatie omgevingswet

Wat willen we bereiken?
Organisatie voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet.

Wat doen wij ervoor

Medewerkers bijscholen voor nieuwe wetgeving
In de OWO samenwerking is ook gewerkt aan een gezamenlijk opleidingsplan. Dit wordt in 2022 verder ingevuld.

Onderzoeken of de gemeentelijke regelgeving geschikt is voor de Omgevingswet
Besluitvorming over het eventueel aanpassen van gemeentelijke regelgeving zal tijdig plaatsvinden.

Samenwerken in OWO verband voor de invoering van de Omgevingswet
Ondanks het uitstel voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet komt het moment van inwerkingtreding toch snel dichterbij. Wie zien de samenwerking in OWO verband, om ons voor te bereiden op de inwerkingtreding, intensiveren op de verschillende spelende vragen. In 2022 zullen voor de inwerkingtreding de noodzakelijke besluiten worden genomen.

Beleidsindicatoren

		Gemeente				Nederland			
Beleidsindicatoren vanuit het rijk	Eenheid	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde WOZ-waarde	per € 1.000	189	197	211	-	230	248	270	-
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	4,7	9,4	6,7	-	8,6	9,2	8,9	-
Demografische druk 20-64 jaar	%	80,5%	80,8%	81,8%	82,0%	69,6%	69,8%	70,0%	70,1%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	590	585	611	652	649	669	700	-
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	679	674	701	749	721	739	773	-

Een - (liggend streepje) betekent dat er (nog) geen cijfers bekend zijn (gemaakt) voor de periode.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 6 september 2021

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**214**	**263**	**172**	**237**	**280**	**388**
8.1 Ruimtelijke ordening	**531**	**900**	**815**	**815**	**815**	**815**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**1.539**	**2.407**	**1.689**	**1.801**	**2.609**	**1.554**
8.3 Wonen en bouwen	**1.029**	**1.214**	**1.062**	**1.054**	**1.053**	**1.052**
Totaal Lasten	**3.313**	**4.784**	**3.738**	**3.907**	**4.757**	**3.808**
Baten						
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**-20**	**-157**	**-7**	**-7**	**-7**	**-7**
8.1 Ruimtelijke ordening	**-12**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**-1.576**	**-2.407**	**-1.689**	**-1.801**	**-2.609**	**-1.554**
8.3 Wonen en bouwen	**-701**	**-851**	**-600**	**-600**	**-600**	**-600**
Totaal Baten	**-2.309**	**-3.415**	**-2.297**	**-2.409**	**-3.217**	**-2.162**
Saldo van lasten en baten	**-1.004**	**-1.368**	**-1.441**	**-1.498**	**-1.540**	**-1.647**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**0**	**128**	**0**	**0**	**0**	**0**
Stortingen						
0.10 Mutaties reserves	**2.299**	**2.353**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mutaties reserves	**-2.299**	**-2.225**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**-3.303**	**-3.593**	**-1.441**	**-1.498**	**-1.540**	**-1.647**

Toelichting wat mag het kosten

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Beheer overige gebouwen en gronden

De lasten voor 2022 vallen lager uit dan in 2021. Dit komt doordat in de afgelopen periode de onderhoudsplannen zijn geactualiseerd en de middelen zijn daar op afgestemd. Hierdoor kon de stelpost voor onderhoud vervallen. Daarnaast zijn ook de in 2021 beschikbaar gestelde eenmalige middelen vervallen.

Ruimtelijke ordening

In 2021 zijn de eenmalige lasten voor implementatie van de Omgevingswet opgenomen.

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
Een toelichting op dit taakveld vindt u in de paragraaf grondbeleid. De baten en lasten van dit taakveld hebben nagenoeg geen invloed op het saldo van dit programma.

Wonen en bouwen
Doordat de eenmalige subsidie voor het ISV-3 project Noordwolde (Herstructurering woningbouw Ds. Reitsmastraat/ Ds. van der Tuukstraat) in 2021 is geraamd, zijn de lasten voor 2022 lager dan in 2021.

Baten
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
Zie de toelichting bij de lasten.

Mutaties reserves
De mutatie in de reserve betreft de storting van de opbrengst precariobelasting in de reserve investeringsambities. Als gevolg van de afschaffing van de precariobelasting op nutsbedrijven konden we op basis van een overgangstermijn tot 1 januari 2022 deze belasting heffen. Zie voor meer info de paragraaf Lokale heffingen.

Begroting 2022 en meerjarenperspectief
Lasten

Beheer overige gebouwen en gronden
De lastenstijging wordt veroorzaakt door een stijging in de kapitaallasten doordat de investeringen in de gebouwen worden geactiveerd en afgeschreven.

Investeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Rottige Meente	158.000			
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (o.a. zonnepanelen)	200.000	50.000		
Totaal bruto investeringsbedrag	**358.000**	**50.000**	**0**	**0**

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Taakvelden

- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Economische promotie
- Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
- Treasury

Algemeen

Dit overzicht gaat over de algemene dekkingsmiddelen. Het kenmerk van deze dekkingsmiddelen is dat ze vrij besteedbaar zijn. Ze zijn dus niet aan een bepaald programma gebonden. De algemene dekkingsmiddelen zijn de financiële dekking van de bestedingen in de programma`s 0 tot en met 8.

Specifieke dekkingsmiddelen zijn bijvoorbeeld de opbrengst afvalstoffenheffing, de opbrengst rioolheffing maar ook de specifieke uitkeringen van het rijk. Specifieke uitkeringen zijn onder andere de Gebundelde Uitkering (BUIG; zie programma 6). De specifieke dekkingsmiddelen zijn opgenomen in de betreffende programma`s in deze begroting. Ze verlagen het saldo van lasten en baten op het betreffende programma.

Gemeentelijke belastingen
Naast de twee taakvelden van de onroerende-zaakbelastingen (OZB) wordt hier ook het taakveld Belastingen overig opgenomen. Dat zijn de precariobelasting en de reclamebelasting. In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW).
Het rijk heeft besloten dat gemeenten vanaf 1 juli 2017 geen precariobelasting op kabels en leidingen meer mogen heffen. Voor onze gemeente gold een overgangsregeling tot 1 januari 2022, vanaf 2022 heffen wij geen precariobelasting op kabels en leidingen meer.

Onder het taakveld Economische promotie vallen de toeristenbelasting en de forensenbelasting. In de paragraaf lokale heffingen gaan we uitgebreid in op de gemeentelijke belastingen.

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
Gemeenten ontvangen geld van het Rijk uit het gemeentefonds om hun taken uit te voeren. Het is de grootste inkomstenpost voor iedere gemeente. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Uiteraard wel binnen de regels van de wet.

Hoeveel geld een individuele gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van een gemeente. De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen. Het Rijk kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten onder meer naar:

- aantal inwoners
- aantal jongeren
- aantal huishoudens met een laag inkomen

- aantal bijstandsontvangers
- oppervlakte van de gemeente.

We noemen er slechts vijf. De 'landelijke pot van het gemeentefonds' wordt verdeeld over alle gemeenten op basis van ruim 80 verdeelmaatstaven. Een groot deel van het geld uit het gemeentefonds keert het rijk uit in de vorm van een Algemene uitkering. Daarnaast zijn er nog integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Een decentralisatie-uitkering is tijdelijk voor een bepaald aantal jaren. Een integratie-uitkering is ingesteld met de bedoeling dat het op korte termijn overgaat naar de Algemene uitkering. Dat is vanaf 2019 grotendeels gebeurd met de integratie-uitkering Sociaal domein.

Gemeenten ontvangen normaal gesproken op drie tijdstippen in het jaar informatie over de gemeentefondsuitkering. De raming van de gemeentefondsuitkering voor de jaren 2022-2025 is in deze programmabegroting bepaald op basis van de meicirculaire 2021. Voor 2022 verwachten we ruim € 49 miljoen uit het gemeentefonds te ontvangen.

Algemene uitkering
De omvang van de Algemene uitkering is afhankelijk van de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Geeft het Rijk meer uit dan neemt de 'landelijke pot' ook toe. Geeft het Rijk minder uit dan komt er in de 'landelijke pot' ook minder. Elk jaar maken we in september en mei hiervan een berekening. Ook de compensatie van het Rijk voor de stijging van de lonen en prijzen zit er in. In deze programmabegroting hebben we die cijfers geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2021. Van de ruim € 49 miljoen aan verwachte gemeentefondsuitkering heeft € 43,8 miljoen betrekking op de Algemene uitkering.

Overige uitkeringen
De integratie-uitkering Sociaal domein is min of meer ontvlecht. Het grootste deel zit ingaande 2019 in de Algemene uitkering. Uitzondering daarop zijn de onderdelen 'Voogdij/18+' en 'participatie' (WSW). Voor deze onderdelen is er nog een afzonderlijke integratie-uitkering. We ontvangen hiervoor in 2022 € 5,7 miljoen.

Treasury
Alle rente ramen we op het taakveld Treasury. Dat is de rente die we moeten betalen voor de langlopende geldleningen die we hebben. Daar tegenover staat de ontvangen rente voor geldleningen die wij als gemeente hebben verstrekt (bijvoorbeeld de hypothecaire geldleningen aan ambtenaren).

Actuele ontwikkelingen en nieuw beleid

Algemene uitkering septembercirculaire 2020 vergeleken met meicirculaire 2021
Ten opzichte van de septembercirculaire 2020 laat de meicirculaire 2021 de volgende effecten zien:

1. Ontwikkeling accres (Trap op en trap af)
   Het Rijk voorziet de komende jaren in de eigen begroting een lagere loon- en prijsstijging dan waarmee aanvankelijk rekening werd gehouden. Het gemeentefonds daalt daarom evenredig mee.
2. Incidentele compensatie Jeugdzorg
   De eerder aangekondigde compensatie voor de Jeugdzorg (€ 613 miljoen) is in de meicirculaire verwerkt. Van het bedrag van € 613 miljoen wordt € 120 miljoen beschikbaar gesteld via een specifieke uitkering. Dit bedrag is voor een belangrijk deel bestemd voor de tijdelijke uitbreiding van de crisiscapaciteit van de Jeugd-GGZ en voor het beter passend maken van accommodaties om de leefomstandigheden van kwetsbare jeugdigen te verbeteren. Deze middelen worden aan een beperkt aantal gemeenten of jeugdzorgregio's uitgekeerd. Het andere deel, € 493 miljoen, wordt aan het gemeentefonds toegevoegd en over de gemeenten verdeeld, om hen zo in staat te stellen de hogere kosten voor de Jeugdzorg te compenseren, wachtlijsten tegen te gaan en wachttijden te voorkomen.
3. BTW compensatiefonds
   De gemeenten hebben het afgelopen jaar minder gedeclareerd bij het btw-compensatiefonds dan de norm. Daarom wordt er dit jaar € 96 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds.

4. Extra middelen uitvoering Wet Open Overheid
   Vooruitlopend op de definitieve vaststelling van de Wijzigingswet Open Overheid, die tot doel heeft de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken, zijn er extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd.

5. Integratie-uitkeringen Voogdij/18+ en Participatie
   Voor de integratie-uitkering Voogdij/18+ wordt tot en met uitkeringsjaar 2021 een historisch verdeelmodel gehanteerd. In 2021 krijgen wij de afrekening van het aantal zorgdagen * gemiddelde dagprijzen (Q * P) van twee jaar daarvoor ofwel in 2019. Een historisch verdeelmodel geeft jaarlijks schommelingen in de bedragen. Per 2022 gaat deze integratie-uitkering over naar een nieuw woonplaatsbeginsel: de voogdijregeling wordt afgeschaft en wij worden verantwoordelijk voor de kinderen die uit onze eigen gemeente ter behandeling worden doorgezonden.

6. Participatie
   Het grootste deel van dit budget zijn de middelen die een gemeente ontvangt voor mensen met een indicatie voor een sociale werkvoorziening (Wsw). Daarnaast zitten er in het participatiebudget nog middelen voor de nieuwe doelgroepen (Wajong en begeleiding). De bedragen voor participatie wijzigen door actualisatie van de verdeling van de WSW-middelen en door toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2021.

Extra gelden van het Rijk n.a.v. tekorten bij de gemeente
In juni kregen wij bericht van het Rijk over de uitspraak van de Commissie van Wijzen over de tekorten die zijn ontstaan bij de gemeenten naar aanleiding van de jeugdzorg. Er is besloten om landelijk € 1,3 miljard extra inkomsten beschikbaar te stellen aan de gemeenten. Wij krijgen als gemeente € 2,0 miljoen van deze extra gelden in 2022. Daarnaast is landelijk besloten en inmiddels bevestigd door onze toezichthouder dat gemeenten 75% van de bedragen die de Commissie van Wijzen voor de jaren 2023, 2024 en 2025 hebben genoemd, op mogen nemen in hun begroting. Let wel, dit is een stelpost en wil niet zeggen dat wij deze bedragen ook daadwerkelijk ontvangen in de toekomst.

Afgelopen periode is ook de prognose van de uitgaven van het sociaal domein verder geactualiseerd. Deze prognose laat een verdere stijging van ruim € 1,5 miljoen aan uitgaven zien. Deze stijging van de uitgaven is opgenomen in de begroting (post 'Extra uitgaven Sociaal Domein'). Voor deze uitgaven was al € 600.000 opgenomen in de kadernota. Ook was er € 600.000 aan de inkomstenkant als bijdrage van het Rijk geraamd. Naar aanleiding van bovenstaande ontwikkelingen en de actualisatie van de uitgaven vervallen deze stelposten. Ook de reservering van middelen voor het woonplaatsbeginsel, die bij de meicirculaire is ontstaan, vervalt hiermee.

Herijking gemeentefonds
Gemeenten ontvangen jaarlijks geld van het Rijk. Een groot deel daarvan krijgen gemeenten via het gemeentefonds. De jaarlijkse bijdrage aan gemeenten via het gemeentefonds bedraagt zo'n € 30 miljard en dit wordt vanaf 2023 anders verdeeld. Op dit moment onderzoekt men hoe het geld het best verdeeld kan worden. Dit noemen we de herijking van het gemeentefonds.
Begin 2021 hebben de fondsbeheerders (ministeries van BZK en Financiën) een voorstel voor een nieuw verdeelmodel gedaan aan de gemeenten. Dit voorstel leidde tot veel kritische vragen over de nieuwe verdeling. Naar aanleiding van deze vragen deden de fondsbeheerders in de zomer van 2021 een aangepast voorstel voor de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Er is op het moment van het opstellen van deze begroting nog geen besluit genomen over het aangepaste voorstel.

Berekenen we het aandeel van gemeente Weststellingwerf in het gemeentefonds volgens het nieuwe verdeelmodel, dan ontvangen wij vanaf 2023 meer inkomsten vanuit het gemeentefonds. Omdat ook het nieuwe voorstel nog leidt tot vragen bij gemeenten, men het verdeelmodel nog actualiseert en er nog geen officieel besluit is genomen, kunnen en mogen wij deze extra inkomsten niet opnemen in deze begroting. Het nieuwe kabinet moet een besluit nemen over het nieuwe verdeelstelsel. Inwerkingtreding is voorzien per 1 januari 2023. Volgens planning maakt het Rijk in de meicirculaire van 2022 de definitieve berekening van het nieuwe verdeelmodel bekend.

Woonlasten
Vanaf 2020 heeft het rijk een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Hierin wordt naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing vergeleken. De benchmark vervangt de landelijke macronorm voor de OZB. De macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de OZB-opbrengsten van alle gemeenten.

Precario belasting
Als gevolg van de afschaffing van de precariobelasting op nutsbedrijven konden we op basis van een overgangstermijn tot 1 januari 2022 deze belasting heffen. Zie voor meer info de paragraaf Lokale heffingen.

Doelstellingen

P&C cyclus balans in schuldenlast, woonlast, investeringen

Wat willen we bereiken?

- Financiële ruimte voor investeren in ambities en de investeringskalender;
- Niveau woonlasten en gemeentelijke heffingen deze bestuursperiode stabiliseren.

Wat doen we ervoor

Sturing op deze doelen via de reguliere P&C cyclus (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening)

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
0.5 Treasury	**-192**	**31**	**105**	**140**	**178**	**202**
0.61 OZB woningen	**198**	**182**	**184**	**184**	**184**	**184**
0.62 OZB niet-woningen	**193**	**182**	**184**	**184**	**184**	**184**
0.64 Belastingen overig	**69**	**105**	**118**	**118**	**118**	**118**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**0**	**692**	**0**	**0**	**0**	**0**
3.4 Economische promotie	**58**	**58**	**58**	**58**	**58**	**58**
Totaal Lasten	**326**	**1.250**	**648**	**684**	**722**	**746**
Baten						
0.5 Treasury	**-69**	**-76**	**-72**	**-71**	**-71**	**-71**
0.61 OZB woningen	**-3.096**	**-3.029**	**-3.074**	**-3.074**	**-3.074**	**-3.074**
0.62 OZB niet-woningen	**-1.810**	**-1.830**	**-1.857**	**-1.857**	**-1.857**	**-1.857**
0.64 Belastingen overig	**-2.437**	**-2.483**	**-131**	**-131**	**-131**	**-131**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**-47.831**	**-48.304**	**-51.640**	**-50.607**	**-50.580**	**-50.847**
3.4 Economische promotie	**-159**	**-200**	**-200**	**-200**	**-200**	**-200**
Totaal Baten	**-55.402**	**-55.921**	**-56.975**	**-55.942**	**-55.914**	**-56.181**
Saldo van lasten en baten	**55.076**	**54.671**	**56.327**	**55.258**	**55.192**	**55.435**
Onttrekkingen						
0.10 Mutaties reserves	**0**	**692**	**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat	**55.076**	**55.363**	**56.327**	**55.258**	**55.192**	**55.435**

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Begroting 2022 ten opzichte van de begroting 2021

Lasten

Treasury

Op het taakveld treasury staat de rente die we moeten betalen voor onze langlopende geldleningen (zie ook paragraaf financiering). Deze rentekosten berekenen we door aan de taakvelden in de programma's. De totale doorberekende rente is in mindering gebracht op de rente die we moeten betalen. Hier staat dus het saldo.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De last in 2021 betreft de overheveling van de incidentele coronabudgetten van 2020 naar 2021. Door de overheveling van 2020 naar 2021 bleven de incidentele budgetten beschikbaar in 2021.

Baten

Belastingen overig

Als gevolg van de afschaffing van de precariobelasting op nutsbedrijven konden we op basis van een overgangstermijn tot 1 januari 2022 deze belasting heffen. Vanaf 2022 hebben wij deze baten niet meer. Zie voor meer info de paragraaf Lokale heffingen.

OZB woningen en OZB niet-woningen

De geraamde opbrengst 2022 is ten opzichte van 2021 gecorrigeerd met een inflatiepercentage van 1,5%. Bij de raming voor 2022 is verder rekening gehouden met de autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

Begroting 2022 en meerjarenperspectief

Baten

Algemene- en overige uitkeringen gemeentefonds

De raming voor de jaren 2022-2025 zijn gebaseerd op de meicirculaire 2021. Bij het kopje actuele ontwikkelingen worden de mutaties toegelicht.

Reserve mutaties

Deze mutatie betreft de dekking van de overheveling van incidentele coronabudgetten van 2020 naar 2021 (zie ook kopje lasten).

Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Overzicht kosten overhead

Overhead kosten

De definitie van overhead uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten die gericht zijn op de externe klant vallen hier dus niet onder maar zijn in de betreffende taakvelden opgenomen.
De bedrijfskosten die gerekend worden tot de overhead zijn:
• Personele kosten (alleen leidinggevenden en interne afdelingen)
• Huisvesting
• ICT
• Communicatie
• Overige bedrijfsvoeringskosten

Toerekening aan kostendekkende activiteiten
Alle directe kosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de taakvelden. Voor taakvelden waar kostendekkende tarieven het uitgangspunt zijn, zoals bij de exploitatie afvalinzameling en riolering, wordt een opslag voor de overheadkosten toegepast. De opslag is een percentage van de directe salariskosten. De overhead waarmee wij voor de begroting 2022 rekenen, is hetzelfde gebleven als voor de begroting 2021, namelijk 80%.

Ter informatie:
Wanneer je het saldo van de overhead uitdrukt in een percentage van de totale geraamde lasten dan kom je op een percentage uit van 12,7%. Zie ook de beleidsindicator in programma 0.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	14.260	15.940	16.520	16.561	16.155	16.056
Baten	-5.792	-6.093	-6.318	-6.271	-6.307	-6.344
Saldo van lasten en baten	**-8.467**	**-9.847**	**-10.203**	**-10.290**	**-9.849**	**-9.712**
Onttrekkingen	76	29	0	0	0	0
Resultaat	**-8.391**	**-9.818**	**-10.203**	**-10.290**	**-9.849**	**-9.712**

Investeringen

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Budget informatisering	450.000	450.000	450.000	450.000
Vervangingsbudget:				
Automatisering	406.000	392.000	1.505.000	263.000
Tractie	185.000	272.500	392.500	617.500
MJOP gemeentehuis vervangen regeltechniek	330.000			
Totaal bruto investeringsbedrag	**1.371.000**	**1.114.500**	**2.347.500**	**1.330.500**

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is er de Wet belastingplicht overheidsondernemingen. Dit houdt in dat gemeenten vennootschapsbelasting (Vpb) moeten betalen op het moment dat ze activiteiten uitvoeren waarvoor ze aangemerkt worden als ondernemer.

De afvalinzameling doen wij als gemeente zelf. De afvalverwerking wordt gedaan door Omrin. Omrin heeft geen vaststellingsovereenkomst (VSO) met de Belastingdienst gesloten met betrekking tot de opbrengsten uit huishoudelijke afvalstromen. Deze opbrengsten verlagen de aan de gemeente doorbelaste kosten en Omrin geeft deze opbrengsten niet zelf aan. Daarom moet de gemeente deze opbrengsten aangeven als belaste bate.

De andere activiteit waarbij we de afgelopen jaren als ondernemer kunnen worden aangemerkt is de grondexploitatie. Daarvoor hebben we berekend dat we voor de begroting 2022 niet door de zogenaamde ondernemerspoort komen (geen fiscale winst) en daarom geen Vpb hoeven te betalen.

Onvoorziene uitgaven

Onvoorziene uitgaven

Het taakveld 'Overige baten en lasten' is hier verantwoord. De post onvoorziene uitgaven maakt deel uit van dit taakveld.

Stelpost algemene risicobeheersing
Wij ramen in de begroting een structurele stelpost om risico's af te dekken. Vanwege de vele ontwikkelingen en onzekerheden die op ons afkomen, wordt deze stelpost verhoogd van € 250.000 naar uiteindelijk € 1,25 miljoen in 2025. Zie ook punt 5. van de 'Begroting op hoofdlijnen'. Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

Niet voorziene uitgaven
De post voor onvoorziene incidentele uitgaven bedraagt ieder jaar € 30.000.

Stelpost ombuigingen
In de Kadernota 2022 is een ombuigingstaakstelling opgenomen van € 500.000 in 2023 oplopend naar € 1.000.000 in 2024 en verder. Een positief begrotingssaldo in 2024 en 2025 kan alleen gerealiseerd worden als deze ombuigingstaakstelling volledig wordt gerealiseerd. Voor de zomer van 2022 komen wij met een pakket aan bezuinigingsvoorstellen bij de raad. Daarbij betrekken we uiteraard de financiële ontwikkelingen die op dit moment spelen zoals bijvoorbeeld de herijking van het gemeentefonds.

Stelpost algemene risicobeheersing

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	0	250	250	750	1.250	1.250

Niet voorziene uitgaven

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	0	30	30	30	30	30

Stelpost ombuigingen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Rekening 2020	Actuele begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	0	0	0	-500	-1.000	-1.000

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Paragraaf Lokale heffingen

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

De paragraaf gaat over alle gemeentelijke heffingen. Hier gaan we ook in op de actuele ontwikkeling rondom het gemeentelijk belastinggebied. Ook de lokale lastendruk en de kwijtschelding komen in deze paragraaf aan de orde.

Inleiding

De lokale heffingen worden onderscheiden naar belastingen en rechten.

Belastingen
De opbrengsten van belastingen vallen onder de algemene middelen en kunnen vrij worden besteed. In onze gemeente heffen we de onroerende-zaakbelastingen (OZB), forensenbelasting, (water-) toeristenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting.

Rechten
Dit zijn vergoedingen voor concrete prestaties door de gemeente geleverd. Denk aan de afvalinzameling, het onderhoud aan de riolering en het verstrekken van een paspoort. De opbrengst van de rechten is niet vrij besteedbaar. Bij de afvalstoffen- en rioolheffing is het uitgangspunt kostendekkende tarieven.

Actuele ontwikkelingen

Index op heffingen
Voor 2022 zijn de lokale heffingen verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%. Dit percentage is de verwachte consumentenprijsindex uit het Centraal Economisch Plan.

Wet WOZ
De Waarderingskamer controleert en beoordeelt gemeenten op de uitvoering van de Wet Onroerende Zaken (WOZ). Verder geeft ze aan dat de mogelijkheid om WOZ-waarden van andere woningen te raadplegen via www.woz-waardeloket.nl door veel Nederlanders wordt gewaardeerd en benut. De berekening van de taxaties voor woningen vindt nu plaats op basis van de inhoud van een woning. Ingaande 2022 is het verplicht om dat te doen op basis van de oppervlakte van een woning.

Afvalstoffen- en rioolheffing
Rioolheffing
De tarieven zijn voor 2022 ten opzichte van 2021 in lijn gebracht met het nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Dit leidt tot een verhoging van de rioolheffing voor de komende jaren.

Afvalstoffenheffing
Wettelijke taak afvalinzameling
Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval. Zij hebben de plicht om het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) gft-afval (groente, fruit en tuinafval) bij elk perceel in te zamelen. Daarnaast zijn zij verplicht een aantal droge componenten zoals papier en karton, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten, asbesthoudend afval gescheiden in te zamelen. Dit kan zijn huis aan huis maar een brengsysteem is hierin ook voldoende. Voor grof huishoudelijk afval geldt een plicht tot inzameling bij elk perceel (zonder minimale frequentie) en de plicht om een brengvoorziening beschikbaar te stellen. Al deze verplichtingen zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer (Wm), de belangrijkste Nederlandse wetgeving op het gebied van afvalstoffen. Het tweede belangrijk nationaal beleidskader is het Landelijk AfvalbeheerPlan, kortweg LAP.

Autonome ontwikkelingen

De gemiddelde woonlast voor onze inwoners in 2022 stijgt licht ten opzichte van 2021. Voor de OZB passen we een inflatiecorrectie toe. Daarnaast is voor de afvalstoffenheffing het tarief gelijk gebleven ten opzichte van 2021. De verordening Afval zal van rechtswege doorlopen, totdat Diftar wordt ingevoerd. Er is ambtelijk een projectgroep samengesteld om het proces (overgang) vorm te geven. Daarnaast wordt er een openbare werkvergadering georganiseerd met vertegenwoordiging van de raad. Het tarief voor de rioolheffing neemt toe als gevolg van maatregelen die wij moeten nemen om er voor te zorgen dat invloed van de klimaatverandering overlast voor onze inwoners en bedrijven zoveel mogelijk beperkt.

Opbrengst van de belangrijkste heffingen

x € 1.000

Lokale heffingen	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Onroerende-zaakbelastingen	4.931	4.931	4.931	4.931
Forensenbelasting	50	50	50	50
Toeristenbelasting	150	150	150	150
Afvalstoffenheffing	2.951	2.951	2.951	2.951
Rioolheffing	2.139	2.230	2.321	2.413
Leges burgerzaken	236	207	189	189
Leges omgevingsvergunningen (WABO)	600	600	600	600
Marktgelden	14	14	14	14
Begraafplaatsen	92	92	92	92
Reclamebelasting	96	96	96	96
Eindtotaal	**11.259**	**11.321**	**11.394**	**11.485**

Toelichting op opbrengst van de belangrijkste heffingen

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn veruit de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Er zijn drie belastingsoorten, namelijk:
1. een belasting geheven van de eigenaren van woningen;
2. een belasting geheven van de eigenaren van niet-woningen;
3. een belasting geheven van de gebruikers van niet-woningen.

De heffingsgrondslag is gebaseerd op de waarde zoals vastgesteld in het kader van de Wet waardering onroerende-zaken (wet WOZ). Het OZB-bedrag wordt berekend op basis van een percentage (het tarief) van de WOZ-waarde. Voor de genoemde OZB-belastingen hanteren we verschillende percentages.

De aanslag OZB voor het belastingjaar 2021 is gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) tarieven voor 2021 en de waardepeildatum per 1 januari 2020. De definitieve vaststelling van de OZB-tarieven vindt in de raad van november plaats. De totale opbrengst voor 2022 is ten opzichte van 2021 gecorrigeerd met een inflatiepercentage. Bij de raming voor 2022 is rekening gehouden met de autonome stijging als gevolg van verbouw/nieuwbouw.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen die niet in de gemeente wonen, maar daar meer dan 90 dagen per jaar voor zichzelf en/of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Grondslag voor de heffing is net als bij de OZB de WOZ-waarde.

(Water) toeristenbelasting

(Water) toeristenbelasting wordt geheven van degene die tegen vergoeding overnachtingen aanbiedt, bijvoorbeeld in een hotel, een bed & breakfast of op een camping. Grondslag voor de heffing is de logiesomzet. In zijn vergadering van 22 juni 2015 heeft de raad besloten de grondslag en het tarief vast te stellen op 4%. In deze programmabegroting stellen we voor het tarief voor 2022 op dat percentage te handhaven.

Reclamebelasting
In Wolvega wordt vanaf 2016 reclamebelasting geheven vanuit het principe 'Voor ondernemers, door ondernemers'. De opbrengst van reclamebelasting wordt volledig uitgekeerd als subsidie aan de Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf (SOW).

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Tarief meerpersoonshuishouden	260,22	290,00	290,00
Tarief eenpersoonshuishouden	170,33	193,00	193,00
Opbrengsten (x € 1.000)	**2.639**	**2.951**	**2.951**

Afvalstoffenheffing kan worden geheven wanneer de gemeente tenminste eenmaal per week het huishoudelijk afval ophaalt, zoals de Wet milieubeheer voorschrijft. Het uitgangspunt is een 100% kostendekking. Voor de afvalstoffenheffing is het tarief gelijk gebleven ten opzichte van 2021. De verordening Afval zal van rechtswege doorlopen, totdat Diftar wordt ingevoerd. Er is ambtelijk een projectgroep samengesteld om het proces (overgang) vorm te geven.

Rioolheffing

Rioolheffing	Werkelijk 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Tarief huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater	118,62	123,94	129,27
Tarief hemel- en grondwatertaken	48,12	50,28	52,44
Opbrengsten (x € 1.000)	**1.957**	**2.048**	**2.139**

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door een heffing betaald. Hierbij heeft de gemeente naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. Evenals bij de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt een 100% kostendekking. De tarieven zijn voor 2022 in lijn gebracht met het nieuwe Gemeentelijk RioleringsPlan 2021 - 2025. In dit plan zijn diverse klimaatmaatregelen opgenomen om met name wateroverlast in de wijken te voorkomen. Dit leidt tot een lastenverzwaring voor 2022 en de komende jaren.

Graf- en begraafrechten
Er worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Markt- en staangelden
Marktgeld word geheven voor het innemen van een standplaats voor het uitstallen, aanbieden of verkopen van goederen op locaties die zijn aangewezen voor het houden van de (wekelijkse) warenmarkt, de voorjaarsmarkt en de najaarsmarkt. Staangeld wordt geheven voor het innemen van een (vaste) standplaats op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Leges
Leges worden geheven voor gemeentelijke diensten, bijvoorbeeld voor het behandelen van aanvragen voor vergunningen en ontheffingen, het afgeven van paspoorten en rijbewijzen, het verstrekken van afschriften. De legesverordening bevat een tarieventabel waarin de diensten met name worden genoemd met de bijbehorende tarieven. De variabelen in de begrotingsreeks komen voort uit de vervangingscyclus van rijbewijzen en reisdocumenten.

Kwijtschelding
Voor kwijtschelding komt iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). We hanteren bij kwijtschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het rijk toegestane normen. Het jaarlijkse bedrag aan kwijtschelding ramen we voor 2022-2025 op € 125.000.

Kwijtschelding	Werkelijk 2019	Werkelijk 2020
Aantal aanvragen	561	600
Toegewezen	494	489
Toegewezen (in %)	71%	53%
Kosten	103.000	103.000

Kostendekkendheid riolering

x 1.000

Kostendekkendheid taakveld riolering	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kosten taakveld	1.595	1.640	1.715
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	00	00	00
Netto kosten taakveld	**1.595**	**1.640**	**1.715**
Toe te rekenen kosten:			
Overhead	263	272	306
Straatreiniging	00	16	16
Compensabele btw	147	194	193
Toe te rekenen kosten	**410**	**483**	**515**
Totale kosten	**2.005**	**2.123**	**2.230**
Opbrengst heffingen	**1.959**	**2.048**	**2.139**
Dekkingspercentage	**98%**	**96%**	**96%**

Toelichting kostendekkendheid riolering

Het dekkingspercentage voor 2022 bedraagt 96%. Daarbij hebben we het tarief voor de rioolheffing gecorrigeerd voor de inflatie.
De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend, zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. De kosten voor straatreiniging wordt voor 40% toegerekend aan het taakveld riool, dit is in het nieuwe GRP opgenomen. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met het taakveld toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd, is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 80% (zie "overzicht kosten overhead"). Dit leidt tot een opslag van € 306.000.

De kostendekkendheid op dit taakveld is nog geen 100%. Voor 2022 berekenen we naast de inflatiecorrectie, een klein deel van de toegenomen kosten door in het tarief. Dit omdat de reserve rioolheffing ruim voldoende is om het exploitatietekort vooreerst nog op te vangen. In de eerst komende jaren zullen we geleidelijk ook de rioolheffing 100% kostendekkend maken.

Kostendekkendheid afval

x 1.000

Kostendekkendheid taakveld afval	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kosten taakveld	2.587	2.543	2.618
Inkomsten taakveld (exclusief heffingen)	559	504	504
Netto kosten taakveld	**2.028**	**2.039**	**2.114**
Toe te rekenen kosten:			
straatvegen	13	16	16
minimabeleid	120	120	120
Overhead	443	455	500
Compensabele btw	365	326	326
Toe te rekenen kosten	**941**	**918**	**963**
Totale kosten	**2.969**	**2.957**	**3.077**
Opbrengst heffingen	**2.647**	**2.951**	**2.951**
Dekkingspercentage	**89%**	**100%**	**96%**

Toelichting kostendekkendheid afval

Naast de afvalstoffenheffing ontvangen we vergoedingen vanuit de stichting Afvalfonds voor glas, kunststof, papier en dergelijke en de opbrengsten vanuit het gemeentelijk afvalbrengstation. De kosten die direct aan het taakveld worden toegerekend zijn de directe salariskosten, de kapitaallasten en overige exploitatielasten. Van de kosten voor straatreiniging wordt 40% toegerekend aan het taakveld afval. Dit percentage is op basis van historische gegevens vastgesteld. Naast de directe kosten zijn ook de overheadkosten die samenhangen met het taakveld toegerekend. De systematiek die hiervoor is gehanteerd is een opslagpercentage op de directe salarislasten. De verhouding tussen directe salarislasten en overheadkosten is 80% (zie "overzicht kosten overhead"). Dit leidt tot een opslag van € 500.000. Het dekkingspercentage voor 2022 bedraagt 96%.

Kostendekkendheid algemene leges

x 1.000

Algemene legesverordening totaal	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.466	1.272	1.413
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	**1.466**	**1.272**	**1.413**
Toe te reken kosten			
Overhead incl. (omslag)rente	214	214	285
BTW	8	4	4
Totale kosten	**1.688**	**1.490**	**1.703**
Opbrengst heffingen	**1.023**	**954**	**907**
Dekking	**61%**	**64%**	**53%**

bedragen x 1.000

Titel 1 Algemene dienstverlening	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	315	372	405
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	**315**	**372**	**405**
Toe te reken kosten			
Overhead incl. (omslag)rente	158	155	200
BTW	-	-	-
Totale kosten	**473**	**527**	**605**
Opbrengst heffingen	**272**	**283**	**252**
Dekking	**58%**	**54%**	**42%**

bedragen x 1.000

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	849	703	806
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	-
Netto kosten taakveld	**849**	**703**	**806**
Toe te reken kosten			
Overhead incl. (omslag)rente	33	33	59
BTW	8	4	4
Totale kosten	**890**	**740**	**869**
Opbrengst heffingen	**713**	**620**	**604**
Dekking	**80%**	**84%**	**70%**

bedragen x 1.000

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Rekening	Rekening	Begroting
	2020	2021	2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	302	197	202
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	-	-	
Netto kosten taakveld	**302**	**197**	**202**
Toe te reken kosten			
Overhead incl. (omslag)rente	23	26	26
BTW	-	-	-
Totale kosten	**325**	**223**	**229**
Opbrengst heffingen	**38**	**52**	**52**
Dekking	**13%**	**23%**	**23%**

Toelichting kostendekkendheid algemene leges

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat per titel van de algemene legesverordening de heffingen ruim onder de 100% kostendekkendheid blijven. De lasten die in bovenstaande tabellen zijn meegenomen, zijn de direct toe te rekenen kosten aan diensten die verricht worden in het kader van het verstrekken van dienstverlening.
Op basis van gedetailleerde teamplannen en historische cijfers, zijn alleen de directe personele kosten in bovenstaande tabel opgenomen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uren van de baliemedewerkers en van de uren van de medewerkers bij Vergunningen Toezicht en Handhaving (VTH). Daarnaast zijn de materiële kosten opgenomen die te maken hebben met de dienstverlening ten aanzien van de diensten in deze legesverordening.
We hanteren een opslag voor overheadkosten van 80% over de directe loonkosten (zie ook "Overzicht kosten overhead"). De totale kostendekkendheid van de Algemene Legesverordening komt uit op 53%.

Kostendekkendheid begraafrechten

x 1.000

Kostendekkendheid begraafplaatsen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	188	165	187
Inkomsten taakvelden(en), excl. heffingen	0	0	0
Netto kosten taakveld	**188**	**165**	**187**
Toe te reken kosten			
Overhead incl. (omslag)rente	90	92	123
BTW	4	3	5
Totale kosten	**282**	**260**	**315**
Opbrengst heffingen	**167**	**138**	**140**
Dekking	**59%**	**53%**	**44%**

Toelichting kostendekkendheid begraafplaatsen

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de kostendekkendheid van de begraafplaatsen ruim onder de toegestane 100% kostendekkendheid blijft. De kosten die toegerekend worden aan het taakveld zijn de kosten van publiekszaken voor het behandelen van de aanvragen. Daarnaast worden kosten van de afdeling Gemeentewerf toegerekend voor het onderhouden van de begraafplaats.

Gemeentelijke woonlasten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de woonlasten over 2021 van de 18 Friese gemeenten.
Bron: Coelo (Atlas van de lokale lasten)
Mph= Meerpersoonshuishoudens

	Woonlastendruk 2021	OZB (gem)	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Totaal woonlasten
1	Ameland	239	223	183	645
2	Harlingen	221	268	180	668
3	Vlieland	219	324	150	693
4	Ooststellingwerf	212	238	251	702
5	Súdwest-Fryslân	287	272	187	746
6	Weststellingwerf	284	290	174	749
7	Leeuwarden	239	344	170	753
8	Opsterland	255	250	248	754
9	Terschelling	370	211	176	758
10	Schiermonnikoog	277	322	188	787
11	De Fryske Marren	287	294	207	788
12	Waadhoeke	255	285	280	820
13	Smallingerland	280	272	283	835
14	Noardeast-Fryslân	310	283	250	843
15	Heerenveen	305	325	226	857
16	Achtkarspelen	332	368	170	870
17	Tytsjerksteradiel	421	293	161	875
18	Dantumandiel	431	255	192	878
			Mph	Mph	Mph

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

De wet geeft aan welke onderwerpen in deze paragraaf aan bod moeten komen:

- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico’s;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico’s;
- de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico’s uitgedrukt in weerstandsvermogen;
- een vijftal voorgeschreven financiële kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico’s

Onze doelstellingen zijn:

1. voldoen aan wet- en regelgeving;
2. inzicht krijgen in de risico’s die onze gemeente loopt en daarmee het risicobewustzijn aanmoedigen;
3. een onderbouwing van het berekende weerstandsvermogen;
4. de omvang van het weerstandsvermogen is voldoende.

In de nota financieel beleid zijn over de norm voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit, oftewel een minimale ratio weerstandsvermogen van 1,0;
- Voor de voorgeschreven financiële kengetallen sluiten we aan bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Het streven van de gemeente is minimaal te voldoen aan categorie B (normaal risico). Dit betekent dat we streven naar een solvabiliteitspercentage van 20%. De hoogte van de reserves (inclusief de vrije algemene reserve) moet dan minimaal 20% zijn van het totale vermogen (het balanstotaal).

In deze begroting voldoen we aan beide uitgangspunten.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om eventuele tegenvallers op te vangen. Dit zonder dat de begroting en het beleid aangepast moeten worden. De weerstandscapaciteit is de som van:

a. de begrotingsruimte;
b. de algemene reserve;
c. bestanddelen van de bestemmingsreserves;
d. de stille reserves;
e. de niet-benutte belastingcapaciteit;
f. mogelijke ombuigingsmaatregelen.

a. De begrotingsruimte
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bestaat de verplichting om jaarlijks in de begroting een bedrag voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Daarbij is geen wettelijk minimum of maximum aangegeven. Hiermee kunnen elk jaar onverwachte incidentele tegenvallers worden opgevangen. Wij hebben gekozen voor een bedrag van € 30.000. Daarnaast is in de meerjarenbegroting een stelpost risicobeheersing opgenomen om specifieke risico's op voorhand af te dekken. Het gaat om een bedrag van € 250.000 per jaar. Vanwege de vele ontwikkelingen waar wij als gemeente mee te maken hebben en alle onzekerheden die dat met zich meebrengt, wordt deze stelpost risicobeheersing de komende jaren vergroot. In 2023 neemt de stelpost toe met € 500.000 naar in totaal € 750.000. Vanaf 2024 neemt deze stelpost toe met € 1 miljoen tot een stelpost van in totaal jaarlijks € 1,25 miljoen. Beschikking over deze stelpost kan alleen via een raadsbesluit en is uitsluitend bedoeld ter dekking van structurele risico's die op enig moment werkelijkheid worden.

b. De algemene reserve
Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve kan worden ingezet ter dekking van onverwachte incidentele tegenvallers. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2021 € 18,9 miljoen. Als de jaren 2022-2025 aan de verwachtingen voldoen, dan is de stand van de algemene reserve € 17,5 miljoen per 1 januari 2026.

c. De bestemmingsreserves
Voor de middelen van een bestemmingsreserve heeft de raad een specifiek doel vastgelegd. Eventueel kan de bestemming door de raad worden gewijzigd. Wanneer op een bestemmingsreserve geen verplichting rust voegen we deze reserve toe aan de algemene reserve. Op dat moment vormt het onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor het vaststellen van onze weerstandscapaciteit worden de bestemmingsreserves op dit moment niet meegenomen.

d. De stille reserves
Stille reserves betreffen activa die tegen nul zijn gewaardeerd. Ook kan de boekwaarde lager zijn dan de verkoopwaarde. De mogelijke overwaarde die bij verkoop ontstaat, kan dan worden ingezet bij onverwachte tegenvallers. Op dit moment verwachten we dat de invloed van deze stille reserves op de weerstandscapaciteit nihil is.

e. De niet-benutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden die een gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:
a. de OZB;
b. de rioolheffing;
c. de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten.

Vanaf 2020 heeft het rijk een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijk er te maken. Hierin wordt naast de OZB ook de riool- en afvalstoffenheffing vergeleken. De benchmark vervangt de landelijke macronorm voor de OZB. De macronorm bepaalde de maximale jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten. Als een gemeente een beroep wil doen op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (Fvw) voor een aanvullende uitkering is voor de OZB de norm voor 2022 een minimale heffing van 0,1800 % van de WOZ-waarde. De niet-benutte belastingcapaciteit hebben wij tegen nul gewaardeerd. Bij de onderdelen riolering en reiniging geldt een norm van 100% kostendekkendheid.

f. Mogelijke ombuigingsmaatregelen
In deze begroting is al een taakstelling opgenomen voor ombuigingen. Om die reden is de invloed van ombuigingsmaatregelen op de weerstandscapaciteit op dit moment nihil.

Samenvattend
De structurele weerstandscapaciteit in de begrotingsexploitatie bedraagt € 0,25 miljoen oplopend naar € 1,25 miljoen vanaf 2024. De incidentele weerstandscapaciteit bedraagt over 2022 € 17,4 miljoen, loopt in 2023 iets af om vervolgens uit te komen op € 17,5 miljoen in 2025.

Totaalbeeld
De totale weerstandscapaciteit van de gemeente Weststellingwerf geven we in de volgende tabel weer:

x € 1.000

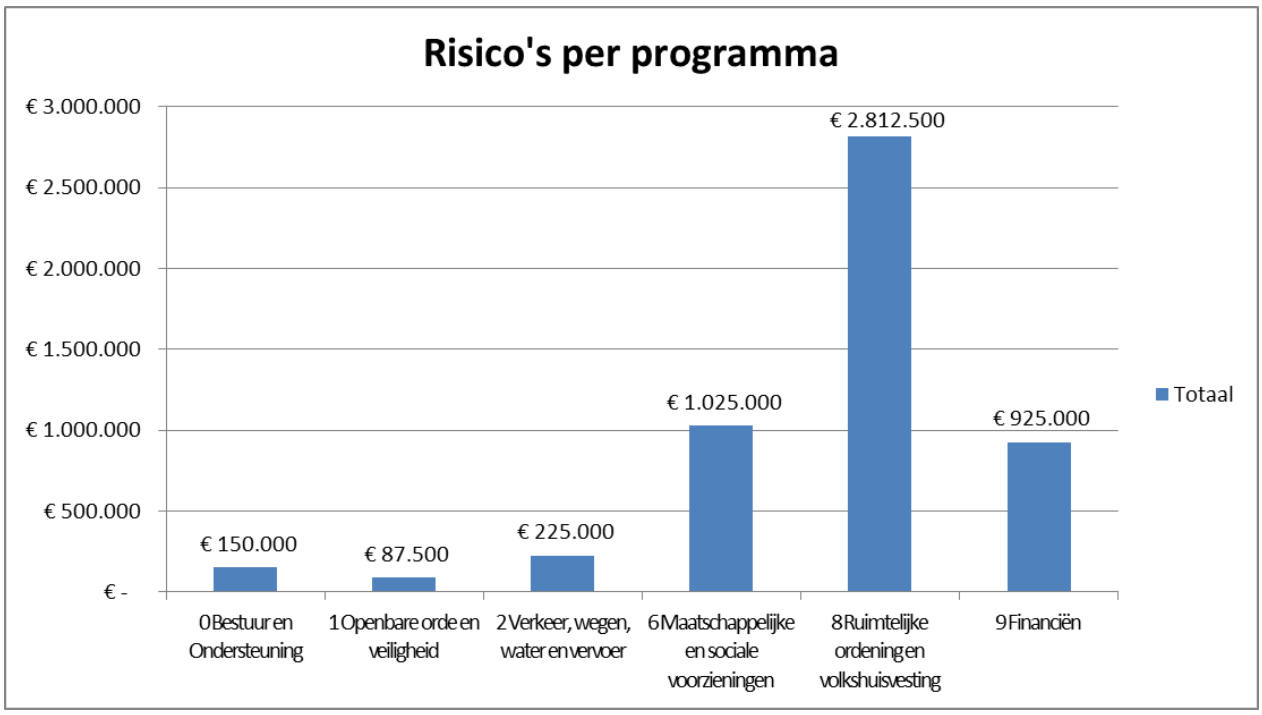
Onderdeel		2022	2023	2024	2025
a.	De structurele begrotingsruimte	250	750	1.250	1.250
	De incidentele begrotingsruimte	30	30	30	30
b.	De algemene reserve	17.409	17.063	17.150	17.517
c.	Bestemmingsreserves	-	-	-	-
d.	De stille reserves	-	-	-	-
e.	De onbenutte belastingcapaciteit	-	-	-	-
f.	Mogelijke ombuigingsmaatregelen	-	-	-	-
		17.690	**17.840**	**18.430**	**18.800**

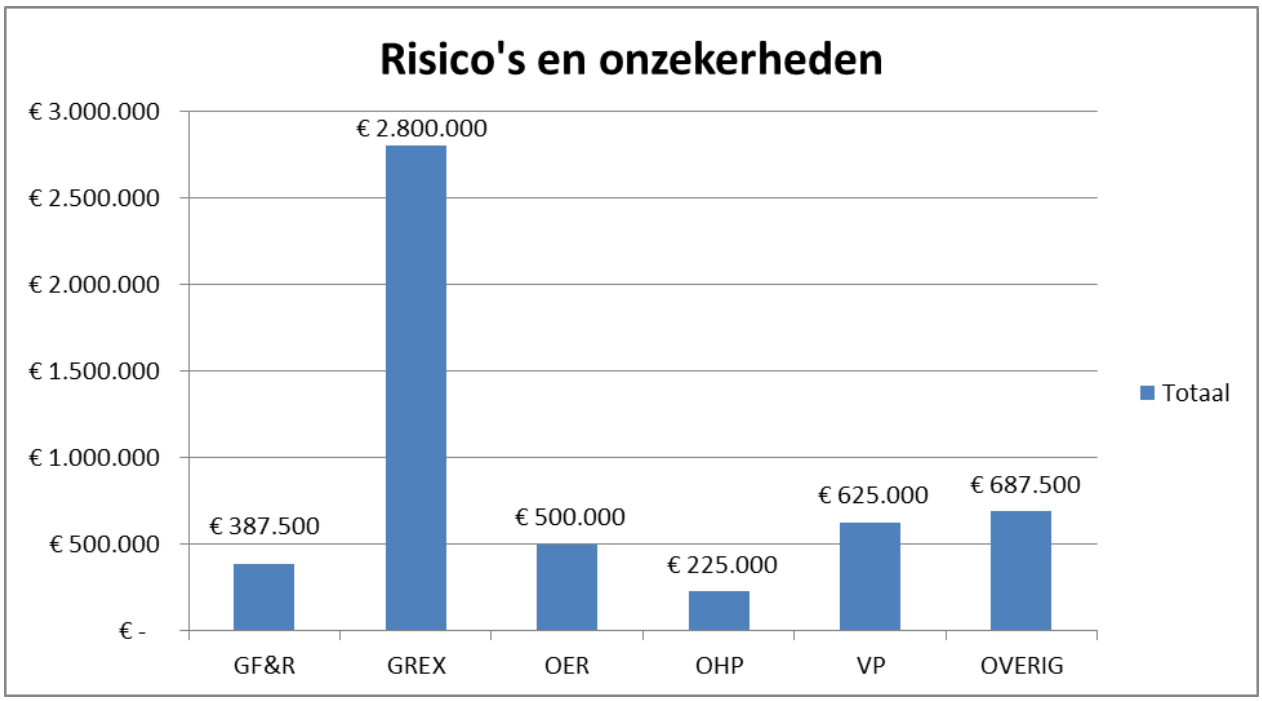
Inventarisatie van de risico's en getroffen beheersmaatregelen

De belangrijkste risico's voor de gemeente zijn in beeld gebracht, voor zover op dit moment bekend. Van belang is te beseffen dat risico's zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben. Wij hebben bij deze inventarisatie vooral gekeken naar mogelijke negatieve risico's en de gevolgen daarvan. Het inschatten van risico's is een momentopname en is geen absolute wetenschap. De inventarisatie is gemaakt in een tweetal domeinen: (relatief) beïnvloedbare risico's en onzekerheden op lokaal en regionaal niveau en landelijke ontwikkelingen en (lastig beïnvloedbare) risico's en/of onzekerheden die daar uit voortvloeien. Hiervoor zijn de risico's en genomen beheersmaatregelen beoordeeld. Op basis hiervan is een inschatting gemaakt van de financiële impact van deze risico's. Uiteraard met de kanttekening dat elke inschatting met de nodige onzekerheden is omgeven. De huidige werkwijze bestaat uit vier stappen:

1. per risico wordt een financiële inschatting gemaakt van de initiële klasse waarin het risico valt;
2. daarna wordt beoordeeld, wat de initiële kans is dat het risico zich voordoet en wordt deze vertaald in een wegingsfactor. Op basis hiervan wordt de initiële financiële inschatting verlaagd;
3. vervolgens worden beheersmaatregelen benoemd en waar mogelijk geïmplementeerd;
4. deze beheersmaatregelen zorgen voor een aangepaste inschaling van risicoklasse en risicokans, waartegen 'de onzekere gebeurtenis' (=het risico) wordt gescoord. Op basis hiervan kan de financiële inschatting nogmaals worden verlaagd.

Op basis van deze vier stappen is de verwachte financiële impact (geschatte initiële financiële inschatting x geschatte kans, rekening houdend met beheersingsmaatregelen) van de risico's gemaakt. Het geschatte bedrag aan mogelijke risico's wordt jaarlijks herijkt en is hierbij voor dit boekjaar bepaald op € 5,2 miljoen. De belangrijkste risico's loopt onze gemeente op de volgende onderwerpen, die hierna één voor één worden behandeld.

Risico's per programma
€ 3.000.000
€ 2.500.000
€ 2.000.000
€ 1.500.000
€ 1.000.000
€ 500.000
€ -
€ 150.000
€ 87.500
€ 225.000
€ 1.025.000
€ 2.812.500
€ 925.000
0 Bestuur en Ondersteuning
1 Openbare orde en veiligheid
2 Verkeer, wegen, water en vervoer
6 Maatschappelijke en sociale voorzieningen
8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
9 Financiën
Totaal

Risico's en onzekerheden
€ 3.000.000
€ 2.500.000
€ 2.000.000
€ 1.500.000
€ 1.000.000
€ 500.000
€ -
€ 387.500
€ 2.800.000
€ 500.000
€ 225.000
€ 625.000
€ 687.500
GF&R
GREX
OER
OHP
VP
OVERIG
Totaal

Onzekerheden grondexploitaties € 2,8 miljoen (GREX)
Hoewel de ramingen van de grondexploitaties, zoals te doen gebruikelijk jaarlijks, zijn geactualiseerd, blijft het moeilijk te voorspellen of de geraamde verkopen ook daadwerkelijk zullen plaatsvinden. We hebben in het recente verleden de nodige beheersmaatregelen getroffen door voorzieningen te vormen, een deel van de grondvoorraad te herrubriceren en het toe te rekenen rentepercentage te verlagen.
Daarnaast geldt per 1 januari 2016 een herziening van de verslaggevingsregels voor de grondexploitatie. De categorie 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) is in 2016 vervallen. De NIEGG gronden die onder de voorraden werden verantwoord, zijn in 2016 gerubriceerd als materiële vaste activa onder de categorie gronden en terreinen. Voor het laatst per 31 december 2019 hebben wij de marktwaarde van deze gronden getoetst tegen de geldende bestemming.

Risico's ten gevolge van open einde regelingen € 500.000 (OER)
Jeugdwet en Wmo
Er komt, zoals het nu lijkt, extra structurele financiële compensatie vanuit het Rijk voor de jeugdzorg. In de diverse componenten van de Jeugdzorg doen zich echter nog wel grote fluctuaties in de uitgaven voor die risico's met zich meebrengen. Daarnaast is er ook nieuwe regelgeving die zich nog niet goed laat voorspellen. We noemen hier in het bijzonder het Woonplaatsbeginsel Voogdij/18+. Op dit moment is de impact van dit woonplaatsbeginsel nog niet bekend. In deze begroting is hiervoor € 200.000 opgenomen. Dit is een grove inschatting. In de komende periode moet blijken of deze inschatting juist is of bijgesteld moet worden. Een bijstelling heeft effect op ons begrotingssaldo.

Toenemende vergrijzing, complexer wordende samenleving en de landelijke invoering van het abonnementstarief laten in Weststellingwerf een toename zien van het aantal Wmo-cliënten. Voor de komende jaren is nog een aantal decentraliserende rijksmaatregelen te verwachten die de gemeente raken. Zo wordt gesproken over de decentralisatie van Beschermd Wonen en ook Maatschappelijke Opvang. De invoeringsdatum is tot dusver steeds uitgesteld, maar de maatregelen zitten er aan te komen. De gemeente wordt dan verantwoordelijk voor deze taken. Het blijft daarbij de vraag of het rijk voldoende middelen beschikbaar gaat stellen.

We willen de risico's zoveel als mogelijk beperken en beheersen. De informatie rondom de zorgverlening vanwege de drie decentralisaties komt steeds beter in beeld en we zetten in op monitoring. Daarnaast willen we door middel van de projecten Grip op Wmo en Grip op Jeugd meer grip krijgen op de ontwikkeling van de uitgaven en op de voorspelbaarheid van de uitgaven. Punt van aandacht daarbij is dat de indexatie van tarieven voor Wmo en Jeugd ten tijde van opstellen van de begroting niet bekend is, dit vraagt jaarlijks om bijstelling achteraf.

Overige risico's
De gemeente kent sommige regelingen (als voorbeeld noemen wij de bijzondere bijstand) die weliswaar een budgettair plafond kennen in de begroting, maar die in feite niet financieel begrensd zijn. Als er meer aanspraak op een dergelijke regeling wordt gedaan, zal een gemeente deze middelen (aanvullend) beschikbaar moeten stellen en kan de gemeente deze middelen veelal niet verhalen op derden. Op dit moment schatten wij de financiële onzekerheden en risico's van deze bestaande regelingen als zeer klein in. Wij hebben zoveel mogelijk beheersmaatregelen genomen om te voorkomen dat de beschikbare budgetten worden overschreden, door bijvoorbeeld een zo goed mogelijke inschatting te maken op basis van historische kosten en actuele (beleids)ontwikkelingen.

Onzekerheden gemeentefonds en rente € 387.500 (GF&R)
Samen de trap op en samen de trap af (accres)
De ontwikkelingen van het gemeentefonds worden voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven onder het motto "samen de trap op en samen de trap af". Stijgen de rijksuitgaven dan neemt het gemeentefonds ook toe, maar omgekeerd is ook het geval. Een van de coronamaatregelen van het Rijk was het bevriezen van het accres. Deze maatregel is voor 2022 weer losgelaten. De uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds (zie Algemene Dekkingsmiddelen) lijken daarentegen positief uit te vallen. Om die reden is het risico niet gewijzigd ten opzichte van de vorige berekening.

Rente
Rentestijging is een risico waar wij mee te maken kunnen krijgen bij het opnieuw afsluiten van een geldlening. Is de rente hoger dan de rente die wij betaalden, dan heeft dit een nadelig effect op onze begroting. We hebben begin 2016 onze leningenportefeuille geherstructureerd. Naast een te behalen rentevoordeel is ook zeer actief gekeken naar de toekomstige noodzakelijke financieringen om zo het renterisico te minimaliseren (vaste schuld en kasgeld). De rentes zijn op dit moment vrij laag. Daarmee is dit risico op dit moment gering.

Pensioenopbouw (gewezen) wethouders
Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de voorziening voor de pensioenen van onze (gewezen) wethouders herijkt. Dit doen wij op basis van de actuariële waardeberekeningen van onze externe adviseur.
Zij berekenen op basis van diverse parameters welk bedrag er in de voorziening aanwezig moet zijn op de peildatum 31 december van het betreffende jaar. Een van de belangrijkste parameters is de rekenrente. Deze wordt jaarlijks vastgesteld door De Nederlandse Bank. Dit percentage kan jaarlijks verschillen, waardoor op basis van de wet- en regelgeving een storting of een onttrekking aan de voorziening plaatsvindt. In 2020 heeft een storting aan de voorziening plaatsgevonden. Omdat de rente bijna niet lager vastgesteld kan worden, is het risico kleiner geworden.

Onzekerheden en risico's bij onderhoud kapitaalgoederen € 225.000 (OHP)
Voor uitvoering van onderhoudsplannen zijn in het verleden extra middelen beschikbaar gesteld zowel incidenteel als ook structureel. Strategisch beleid hoe om te gaan met vastgoed specifiek en gemeentelijke bezittingen in brede zin, is een maatregel die wordt getroffen om mogelijke risico's op dit onderwerp te beheersen. Dan kan meer gericht geld worden gestoken in het strategisch onderhoud van gemeentelijke bezittingen (betere koppeling termijn bezit/in gebruik aan termijn onderhoud).

Risico's en beheersingsmaatregelen met betrekking tot verbonden partijen en gerelateerde projecten € 625.000 (VP)
De paragraaf verbonden partijen vraagt vanuit het oogpunt van risicobeheersing de nodige aandacht omdat de invloed op deze partijen verloopt via besturen van stichtingen of de aandeelhouders en de raden van commissarissen en/of toezicht. Dat betekent ook dat de directe invloed op de uitzetting van hun begroting beperkt is, wat weer van invloed is op onze begroting.
Ten aanzien van de verbonden partijen blijft extra aandacht noodzakelijk voor de uitvoeringsorganisatie FUMO en de Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze samenwerkingsverbanden zijn van rijkswege verplicht gesteld en gelden dus voor de 18 Friese gemeenten. De invloed die als individuele gemeente kan worden uitgeoefend is (zeer) beperkt. De OWO-samenwerking heeft een positief effect als vanuit een gezamenlijk belang kan worden opgetrokken. Ook in de overige samenwerkingsverbanden zien we dat gemeenten elkaar steeds beter vinden, maar dat er niet altijd een eensluidende visie is binnen de 18 Friese gemeenten.

Overige onzekerheden en risico's (OVERIG) € 687.500
Risico's in de bedrijfsvoering zijn: frictiekosten personeel, aansprakelijkheidsrisico's en urenramingen op exploitatie ontlastende onderdelen van de begroting, zoals de grondexploitaties, afval en riolering. Met name deze laatste categorie speelt als risico bij onze gemeente. Tijdig beheersmaatregelen treffen, door een juiste verhouding vast en flexibel personeel in dienst te hebben op deze producten, voorkomt structurele risico's in de exploitatie.
Daarnaast staat onze gemeente (indirect) garant voor diverse geldleningen verstrekt aan met name Woningstichting Weststellingwerf en Stichting Meriant (onderdeel van Stichting Alliade). Bij de indirect gegarandeerde geldleningen staat het rijk voor 50% garant en de gemeente voor 50%. Periodiek wordt de risico exposure van de garantstellingen beoordeeld.
Tot slot ramen we in deze begroting een ombuigingstaakstelling. De rek binnen de gemeentefinanciën is er behoorlijk uit. Om die reden moeten soms ook (moeilijke) keuzes worden gemaakt. Hoe groter de ombuigingstaakstelling, hoe groter het risico dat niet alle bezuinigingen worden behaald. Door de invulling van de taakstelling nadrukkelijk te volgen minimaliseren we dit risico.

Corona
Corona heeft in 2020 en 2021 een grote impact gehad op een groot deel van de gemeentelijke beleidsterreinen. In de begroting 2022 hanteren we het uitgangspunt dat de gemeentelijke activiteiten weer (redelijk) normaal uitgevoerd kunnen worden. Wij worden hierin gesteund door recente voorspellingen (augustus 2021) van het Centraal Planbureau (CPB). Het CPB spreekt van een veerkrachtig herstel. Zij verwacht een economische groei van 4 % voor 2021 en 3% voor 2022. Wel wijst zij op de onzekerheid rond de verdere ontwikkeling van corona.
De ervaringen die we hebben opgedaan met het werken in coronatijd, leiden er toe dat wij niet meer terug gaan naar het oude normaal. Met elkaar zetten we in werkwijzen een nieuwe norm neer. Wij hebben de ramingen in de voorliggende begroting opgesteld op basis van bestaand beleid. Voor de diverse structurele budgetten hebben wij derhalve geen aanpassing opgenomen als gevolg van corona. Wel hebben we in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen een risicobedrag opgenomen voor de financiële gevolgen van corona.
Gelet op de beperkte omvang van de verwachte effecten hebben wij in de programmabegroting 2022 geen Paragraaf Gevolgen Corona opgenomen. Als de in 2020 en 2021 ingezette Rijksmaatregelen ook in 2022 doorlopen, informeren wij u hierover uiteraard bij de voor- en najaarsnota en de jaarrekening 2022.

Weerstandsvermogen
De relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's worden uitgedrukt in weerstandsvermogen. De hoogte van het weerstandsvermogen is als volgt weer te geven:

	x € 1.000
Weerstandsvermogen	**2022**
Weerstandscapaciteit (A)	17.690
Risico's (B)	5.225
Weerstandsvermogen	**12.465**
Ratio Weerstandsvermogen (A/B)	**3,39**

Toelichting Weerstandsvermogen
Uit bovenstaande tabel blijkt dat ons weerstandsvermogen voldoet aan het uitgangspunt dat de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit (A) minimaal gelijk moet zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit (B). De ratio weerstandsvermogen is 3,39 en dus groter dan 1,0.

Kengetallen
Met ingang van 2016 zijn een vijftal financiële kengetallen verplicht gesteld. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.
Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid vanaf 2017 (zie ook hiervoor onder ‘beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico’s’) sluiten we aan voor de verplichte kengetallen bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatieruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
5. Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.
In onderstaand overzicht wordt het verloop van de kengetallen weergegeven:

Kengetallen	Rekening 2020	Begroot 2021*	Begroot 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025	Categorie (peiljaar 2022)
1 Netto schuldquote	61,90%	61,68%	61,39%	59,38%	55,62%	52,42%	A
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	60,23%	60,04%	59,76%	57,76%	54,04%	43,82%	A
2 Solvabiliteitsratio	33,38%	33,63%	34,26%	34,61%	35,38%	36,67%	B
3 Grondexploitatie	22,63%	21,21%	20,48%	16,99%	16,22%	10,35%	B
4 Structurele exploitatieruimte	-0,13%	-2,12%	0,74%	-0,04%	0,11%	0,45%	A
5 Belastingcapaciteit	90,34%	96,52%	93,71%	93,68%	93,68%	93,68%	A

* betreft de geactualiseerde begroting 2021

Toelichting kengetallen

Basis voor deze kengetallen is de geprognosticeerde balans voor de jaren 2022-2025. Deze staat onder 'Uiteenzetting van de financiële positie'.

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Een schuldquote van 100% wordt over het algemeen als grens gezien tussen acceptabel en in toenemende mate risicovol.
Wij zitten ruimschoots onder die grens.

2. Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Ook bij dit kengetal komen we voor de komende vier jaren uit boven ons streefpercentage van minimaal 20%.

3. Kengetal grondexploitatie
Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Uiteraard blijven wij het nauwlettend volgen en houden vast aan ons streven om te voldoen aan categorie B. Na 2022 komen we, volgens de huidige gegevens, in categorie A.

4. Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele lasten zijn de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen, bij structurele baten gaat het onder andere om de Algemene uitkering van het gemeentefonds en eigen belastinginkomsten. Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Uit het percentage blijkt dat we alleen in 2023 in categorie C vallen. Alle andere jaren vallen we in categorie A.

5. Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Deze woonlasten zijn de optelsom van de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.
Zoals uit de tabel blijkt, zijn de woonlasten voor 2022 in onze gemeente lager dan het landelijk gemiddelde van € 811,00 (=100%) van het belastingjaar 2021.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Portefeuillehouder	Jongebloed en Rikkers
Organisatie	Ruimte, Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Beleidsnota's

Van toepassing zijn de volgende nota´s:

- Beleidsplan Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte 2012-2016
- Nota Openbare Verlichting
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020
- Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed
- Bomenbeleidsplan
- Landschapsvisie zuid oost friesland
- Plan van aanpak verduurzamen gemeentelijke vastgoedportefeuille

Inleiding

Onze gemeente heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Om dat mogelijk te maken wordt geïnvesteerd in kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten.

Kwaliteitsambitie Openbare Ruimte

Uw raad heeft in 2011 het beleidsplan Kwaliteitsambitie openbare ruimte (2012-2016) vastgesteld.
Hierin zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (waaronder wegen, groen en bruggen) vastgesteld. De door de raad een aantal jaren geleden opgelegde ombuigingen, zijn hierin meegenomen.
Voor onze openbare ruimte zijn de volgende kwaliteitsafspraken afgesproken:

- Kwaliteit basis (voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken) voor centrum, hoofdstructuur en woongebieden;
- Kwaliteit laag (sober tot onvoldoende) voor industriegebieden en plattelandsgebieden.

In het collegeprogramma 2018-2022 hebben wij aangegeven hoe wij willen komen tot een nieuwe kwaliteitsambitie openbare ruimte.
Zoals wij u al hebben gemeld, zien wij een verschuiving in de politieke discussie van onderhoudskwaliteit naar inrichtingskwaliteit. Wat wij merken is dat, vooral bij herinrichtingen, er behoefte is aan een basis voor de bepaling van de inrichtingskwaliteit openbare ruimte. Onder inrichtingskwaliteit verstaan wij onder andere inrichtingsprincipes en materiaalkeuze. Dit betekent een verandering van de ambitie. Zie ook programma 2.

Wegen

Het totale areaal aan verhard oppervlak bedraagt circa 255 hectare. Hier binnen valt 130 km aan wegen binnen de bebouwde kom, 285 km aan wegen buiten de bebouwde kom en 85 km aan fietspaden. Daarnaast heeft de gemeente 214 hectare bermen en 442 km aan schouwsloten in onderhoud.

In 2015 is door provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân een Veenweidevisie opgesteld. Door lagere grondwaterstanden en steeds drogere zomers droogt de veengrond uit, hierdoor zakt de bodem. Dit probleem speelt op veel plaatsen in Nederland en zeker in delen in Friesland. In een aantal gebieden van onze gemeente is veengrond aanwezig, waardoor wij ook last hebben van deze veenweideproblematiek. Als de bodem daalt is er ook kans op het verzakken van de wegen die daar op liggen. Wij kennen nu de omvang van dit risico nog niet. Voor de werkzaamheden die dan nodig zijn om de wegen te herstellen is geen dekking binnen de bestaande onderhoudsgelden. Wij houden de toestand van de wegen in de veenweide gebieden goed in de gaten en informeren u over ontwikkelingen.

Om de doelstelling te monitoren worden de wegen geïnspecteerd op basis van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) methodiek, waarbij de relatie wordt gelegd met de vastgestelde kwaliteitsafspraken uit het beleidsplan. Dit resulteert in een meerjarig inzicht (5 jaar) van planning en begroting. De hieruit voortvloeiende onderhoudswerkzaamheden voor deze periode kunnen binnen het beschikbare budget in deze begroting worden verricht.

Groen

Groen komt in vele vormen terug in de openbare ruimte. Het totale areaal groen binnen de gemeente bedraagt ongeveer 112 hectare. Het grootste areaal bevindt zich in de woongebieden. Langs de plattelandswegen staan de meeste bomen. Het beheer vindt plaats op basis van een kwaliteit gestuurd (groen)beheersysteem. Het groenbeheer is onder te verdelen in verzorging (kwaliteit onderhoud) en technische staat (kwaliteit inrichting) In 2022 werken wij aan de leidraad duurzame inrichting openbare ruimte. Deze leidraad geeft richting aan het gewenste onderhoud van het openbaar groen.
De kwaliteit van de technische staat van het openbaar groen wordt per gebied regelmatig gemeten. Afhankelijk van de uitkomst van de meting komt er een renovatieplan.

Eens per drie jaar worden alle 30.000 bomen geïnspecteerd. Wanneer de kwaliteit van een boom daar aanleiding toe geeft is er een jaarlijkse inspectie.
De kwaliteit van de bomen, de beplanting en de gazons is erg afhankelijk van het klimaat. De effecten van een droge zomer zijn later zichtbaar en vooraf niet te voorspellen. Met de jaarlijkse inspecties ontstaat er een actueel beeld van de kwaliteit van de bomen en eventuele veiligheidsrisico's. Indien nodig kan dit aanleiding geven tot een incidentele ophoging van het onderhoudsbudget.
De normale werkzaamheden betreffende bomen zijn afgestemd op het bomenbeleidsplan en passen binnen het beschikbare budget in deze begroting.

Bruggen, waterwegen en kades

Weststellingwerf heeft 50 bruggen in beheer die bestaan uit 32 bruggen voor fiets-/voetgangersverkeer en 18 bruggen voor autoverkeer. De bruggen variëren van één middelgrote beweegbare brug bij Nijelamer tot meerdere kleine, vaste, houten bruggen voor fiets- en voetgangers. Met de gemeentes Steenwijkerland, De Fryske Marren en Ooststellingwerf hebben we 3 bruggen in gezamenlijk beheer en onderhoud. Via een jaarlijkse monitoring wordt de staat van alle kapitaalgoederen gevolgd. Er wordt eens in de 5 jaar geïnspecteerd.

Openbare verlichting

De gemeente Weststellingwerf heeft in totaal 4.468 lichtmasten in eigendom en beheer (31-8-2021). Het onderhoud en beheer van de openbare verlichting is door de Coöperatie Openbare Verlichting en Inkoop Energie Fryslân vanaf 1 april 2019 aanbesteed. Met onderhoud bedoelen wij het reinigen en schilderen van masten en armaturen. Ook het oplossen van storingen aan de openbare verlichting en vervangen van masten en armaturen valt onder deze aanbesteding. Zoals bekend zijn wij bezig met het versneld vervangen van de openbare verlichting door LED verlichting. Dit zal leiden tot een besparing op het energieverbruik.

Riolering

Er wordt invulling gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente heeft voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater. Hoe dat gedaan wordt, is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Hierin zijn de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen beschreven. Naast het beheer en onderhoud aan het bestaande systeem wordt er nieuwe aanleg en aanpassingen aan het bestaande systeem gepleegd. Uitgangspunt is dit op een doelmatige wijze uit te voeren. Indien mogelijk worden er werkzaamheden in OWO-verband uitgevoerd. Daarnaast werken wij met alle Friese gemeenten, Wetterskip, provincie en Vitens aan maatregelen voor een toekomstbestendige Friese waterketen. Dit is vastgelegd in het Fries bestuursakkoord waterketen (FBWK).

De nieuwe aanleg en aanpassingen zijn de komende periode gericht op het klimaatbestendig maken van de leefomgeving. In het nieuwe GRP 2021-2025 staan de maatregelen beschreven die daarvoor uitgevoerd gaan worden en wat de kosten daarvan zijn.

Tractiemiddelen

De in eigendom zijnde tractiemiddelen worden middels een beheersysteem gemonitord. Uit het oogpunt van continuïteit moet regelmatig materieel worden vervangen. Er is een meerjarig overzicht opgesteld van te vervangen materieel. Dit is vertaald in deze begroting en het bijbehorende investeringsplan.

Gebouwen

Zoals beschreven in de notitie ‘Strategisch omgaan met gemeentelijk vastgoed’ zijn onze gebouwen opgedeeld in twee categorieën:

- functionele panden (dragen bij aan het realiseren van doelen van de gemeente);
- niet-functionele panden (op termijn afstoten).

Het onderhoud van de panden is verdeeld in dagelijks onderhoud en planmatig onderhoud (groot onderhoud en planmatige vervangingen). Volgens de NEN 2767-inspecties wordt het geplande onderhoud vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplanning.
Voor de functionele panden wordt het onderhoud zo gepland dat het niveau ‘sober en doelmatig’ blijft. Voor ieder functioneel pand is het onderhoud in een meerjarig onderhoudsplan vertaald.
Voor de niet-functionele panden is gekozen om het onderhoud zo minimaal mogelijk uit te voeren. Alleen noodzakelijke maatregelen voor het behoud van de huidige functie en het huidige gebruik van het gebouw worden uitgevoerd.
Voor het verduurzamen van onze vastgoedportefeuille is een plan van aanpak opgesteld, zie programma 8.

Beschikbare middelen voor het onderhoud

x € 1.000

Onderhoud kapitaalgoederen	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
tractiemiddelen	172	153	153	153	153	153
gebouwen	613	570	384	527	428	309
wegen	1.721	1.825	1.820	1.814	1.800	1.800
bruggen en duikers	67	157	157	155	152	152
openbare verlichting	60	34	34	34	34	34
openbaar groen	287	270	275	276	278	280
riolering	208	181	181	181	181	181
terreinen	56	83	83	83	83	83
overig	16	46	46	46	46	46
Eindtotaal	3.200	3.318	3.132	3.268	3.154	3.037

Paragraaf Financiering

Paragraaf Financiering

Portefeuillehouder	Jongebloed
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om informatie te verstrekken over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's. Treasury betreft alle financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Treasury richt zich vervolgens op het besturen, beheersen van, het verantwoorden en toezicht houden op de hiervoor genoemde aspecten.
Wettelijke kaders voor gemeentelijk treasurybeleid vinden we terug in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof), de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en in de Gemeentewet met de daaruit afgeleide financiële verordening.
Vanwege de publieke taak van de gemeente gaan we bedachtzaam om met publieke middelen en zijn we transparant over de besteding hiervan. Risicobeheersing is daarbij van groot belang. Mogelijke renterisico's beheersen we via de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Verder stellen we strikte eisen aan het uitzetten van liquide middelen: leningen en garanties mogen in principe alleen worden verstrekt voor de uitoefening van de publieke taak. Voor het overige houden we eventuele overtollige middelen aan in 's rijks schatkist (als gevolg van het verplicht schatkistbankieren) zodat deze beschikbaar blijven voor de uitoefening van de publieke taak.

De uitgangspunten

Sinds de invoering van het schatkistbankieren zijn uitzettingen door gemeenten niet mogelijk. Door een goede (korte en lange termijn) liquiditeitsprognose te hebben, kunnen gemeenten in het aantrekken van geld sturen op het (tijdig) beschikbaar hebben van lang of kort geld. Met de huidige rentestand zijn de renterisico's die gemeenten daarbij lopen overzichtelijk.
We hebben momenteel nog drie geldleningen.

Risicobeheer

De overheid hanteert 2 instrumenten, binnen de wet Fido, voor het toetsen van het renterisico: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Het doel van deze normen is het krijgen van een stabiele rentelast over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijk liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort structureel dreigt te worden, moet er een langlopende geldlening worden aangetrokken. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal. Het doel van de limiet is de vlottende schuld (kortlopende leningen) te beperken. De berekening van de kasgeldlimiet voor de komende jaren is als volgt:

				x € 1.000
Kasgeldlimiet	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Begrotingsvolume	82.610	81.466	81.691	80.608
Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
De kasgeldlimiet in euro's	**7.022**	**6.925**	**6.944**	**6.852**

Renterisicobeheer

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal.
Onze ruimte binnen deze norm is als volgt:

x € 1.000

Renterisiconorm	2022	2023	2024	2025
Begrotingsvolume	82.610	81.466	81.691	80.608
Het bij het ministeriële regeling vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Toegestane renterisiconorm	**16.522**	**16.293**	**16.338**	**16.122**
Renteherziening op vaste schuld (opgenomen)	0	0	0	0
Renteherziening op vaste schuld (uitgezet)	0	0	0	0
Aflossingen	3.345	3.345	3.345	3.345
Huidige renterisiconorm	**3.345**	**3.345**	**3.345**	**3.345**
Ruimte binnen de toegestane renterisiconorm	**13.177**	**12.948**	**12.993**	**12.777**

Kredietrisico op verstrekte gelden en gegarandeerde leningen

De rentedragende leningen bestaan voornamelijk uit aan (voormalig) ambtenaren verstrekte hypothecaire geldleningen. De portefeuille krimpt omdat gemeenten geen hypothecaire geldleningen meer mogen verstrekken aan hun personeel. Jaarlijks wordt hier op afgelost. Hierdoor stijgen onze geldmiddelen. Het risico op de portefeuille is relatief klein, vanwege de hypothecaire zekerheden die tegenover de geleende gelden staan. Er is wel sprake van een (beperkt) renterisico omdat geldnemers hun rentevoorwaarden (kosteloos) kunnen aanpassen gedurende de looptijd. Echter, de meeste geldnemers hebben inmiddels hun rechten om de rentevoorwaarden aan te passen verbruikt.
Daarnaast hebben we verschillende (indirecte) garanties afgegeven. Op deze garantstellingen wordt in de regel regulier afgelost door de geldnemers. Met betrekking tot de gegarandeerde leningen betreft het veelal geldnemers in de zorg, sociale woningbouw of (sport)verenigingen. Omdat voor de leningen aan de woningcorporaties het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat, kan het kredietrisico voor de gemeente als minimaal worden beschouwd.

x € 1.000

Verstrekte geldleningen en gegarandeerde leningen	Ultimo 2021
Rentedragende leningen	1.038
Gegarandeerde geldleningen (100%)	3.060
Indirect gegarandeerde geldleningen (WSW-achtervang)	31.342
Totaal	**35.440**

Gemeentefinanciering

De gemeente hanteert een integrale financieringssystematiek. Dat wil zeggen dat we steeds kijken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente op enig moment. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling (op korte termijn gelijkblijvend en op de langere termijn een iets oplopende rente) wordt goed gekeken naar de liquiditeitsbehoefte. Deze zetten we vervolgens af tegen de opgave om de schuldpositie te verbeteren in absolute zin: uitgangspunt daarbij is een beheersbare schuld waarop op reguliere basis aflossingen plaatsvinden. We laten daarbij de kortlopende schuld niet onnodig hoog oplopen waardoor lang geld moet worden aangetrokken op een voor onze gemeente ongunstig moment: een evenwichtige spreiding van de aflossingen en rentebetalingen is belangrijk bij een beheersbare liquiditeitsbegroting.

Schuld als aandeel van de exploitatie
Ter bevordering van de onderlinge vergelijkbaarheid zijn overheden verplicht om volgens vooraf gestelde richtlijnen onder andere de netto-schuldquote als kengetal te publiceren in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Leningenportefeuille

Het verloop van onze leningenportefeuille staat in de geprognosticeerde balans (zie onder “Uiteenzetting van de financiële positie”).

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte (financieringstekort of -overschot) geeft een indicatie of het aangaan van vaste geldleningen al dan niet noodzakelijk is. Het beeld wat structureel lijkt, voor de komende jaren, is dat aantrekken van een vaste geldlening onvermijdelijk lijkt te zijn. In onderstaande prognose hebben wij ingaande 2022 een nieuwe langlopende geldlening opgenomen voor € 10 miljoen. Wij volgen uiteraard de werkelijke financieringsbehoefte om zo het juiste moment voor deze nieuwe financiering te bepalen.

x € 1.000

Financieringsbehoefte per 31 december	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	32.271	31.499	31.178	31.218
Voorzieningen	6.434	6.420	6.406	6.392
Vaste geldleningen	55.197	51.852	48.507	45.162
	93.902	**89.771**	**86.091**	**82.772**
Vaste activa	72.366	72.202	69.717	71.520
Voorraden	16.849	13.742	13.227	8.345
Bijstelling op basis van geïnventariseerde risico's				
	89.215	**85.944**	**82.944**	**79.865**
Financieringstekort (-) danwel overschot (+) per 31 december	**4.687**	**3.827**	**3.147**	**2.907**

De wijze van rentetoerekening

In het volgende renteschema staat hoe voor alle jaren de rentetoerekening in deze begroting is vormgegeven. Het renteresultaat is verantwoord bij het Overzicht algemene dekkingsmiddelen, taakveld treasury.

x € 1.000

Renteschema	2022	2023	2024	2025
Externe rentelasten over de korte en lange termijn	1.579	1.535	1.479	1.455
Externe rentebaten	35	34	34	34
Totaal door te berekenen rente	**1.544**	**1.501**	**1.445**	**1.421**
Rente die doorberekend wordt aan de grondexploitaties	440	381	315	237
Rente over eigen financieringsmiddelen	0	0	0	0
Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.084	1.064	1.036	1.020
	1.524	**1.445**	**1.351**	**1.257**
Renteresultaat op het taakveld treasury	**20**	**56**	**94**	**164**

EMU saldo

Tussen het kabinet en de lokale overheden zijn afspraken gemaakt over het beheersen van het EMU-saldo. Afgesproken is dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3% van het bruto binnenlands product niet is toegestaan. Het voor 2022 begrote EMU-saldo voor onze gemeente bedraagt € 5.227.000 negatief.

Overige ontwikkelingen

Schatkistbankieren

Door de wet over schatkistbankieren zijn de decentrale overheden verplicht het grootste deel van hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2022 ongeveer € 620.000.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Paragraaf Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort en Hoen
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

De onderdelen inkoop & aanbesteding, informatisering & automatisering, documentaire informatievoorziening, financiële- en personele administratie als ook verzekeringen en business intelligence worden toegelicht in de paragraaf OWO-samenwerking.

Informatieveiligheid en privacy

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. We maken steeds meer en vaker gebruik van informatiesystemen en (digitale) gegevensuitwisseling met overheidsorganisaties, (keten)partners, burgers, inwoners, medewerkers, bedrijven en instellingen. Het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennisnemen of manipuleren van gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het kan ook leiden tot boetes of imagoschade. Een betrouwbare informatievoorziening is nodig voor het goed functioneren van de gemeente. Het is ook de basis voor het beschermen van de rechten van burgers en bedrijven.

De komende jaren blijft onze gemeente inzetten op het verhogen van de informatieveiligheid en het zorgvuldig omgaan met (persoons)gegevens. Dat doen we onder andere met het:

1. voldoen van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), het normenkader voor de gehele overheid op het gebied van informatiebeveiliging;
2. voldoen aan de privacywetgeving, waaronder het doorontwikkelen van de toezichthoudende taak van de Functionaris Gegevensbescherming (FG);
3. vergroten en borgen van het informatiebeveiligings- en privacybewustzijn van (nieuwe) medewerkers;
4. afleggen van verantwoording via de zelfevaluatie ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit), de zelfevaluatie BRP (Basisregistratie personen) en de zelfevaluatie Reisdocumenten.

Rechtmatigheid

De gemeente moet bij de uitvoering van de gemeentelijke taken handelen volgens wettelijke richtlijnen. Het gaat hierbij om de rechtmatigheid van beheershandelingen die tot financiële transacties leiden. Deze financiële transacties worden in de jaarrekening verantwoord. Daarbij worden via interne controle de verordeningen op juistheid van handelen en rechtmatige totstandkoming getoetst. De kaders en belangrijkste activiteiten op het gebied van rechtmatigheid zijn vastgelegd in het beleidsplan interne beheersing en het jaarplan interne controle. Het beleidsplan biedt aanknopingspunten om de interne beheersing van de gemeente verder te ontwikkelen. Naar verwachting zal het college met ingang van het verslagjaar 2022 een rechtmatigheidsverantwoording moeten opnemen in de jaarrekening. Dit is onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring, voorheen werd uitgegaan van verslagjaar 2021. De invoering hiervan in de organisatie wordt stapsgewijs aangepakt.

Met ingang van 2022 wordt de invulling van de accountantsverklaring gewijzigd. Het college legt met ingang van het verslagjaar 2022 verantwoording af over de rechtmatigheid. In de rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Om dit te waarborgen zal gesteund moeten worden op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en -controle. De rechtmatigheidsverantwoording valt, als onderdeel van de jaarrekening, onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. Daarmee vervalt het oordeel over de rechtmatigheid van de achterliggende beheershandelingen door de accountant.

Organisatieontwikkeling

In een separaat memo (0098130199) informeerden we de gemeenteraad over onze organisatieontwikkeling. Met deze organisatieontwikkeling verwachten we beter in te kunnen spelen op de ontwikkelingen die op ons af komen. De wereld om ons heen verandert in rap tempo en de complexiteit van ons werk neemt toe. Dit vraagt een flexibele op de samenleving gerichte organisatie.
We zijn als organisatie de afgelopen jaren in omvang gegroeid. Denk bijvoorbeeld aan de decentralisaties en de sociale werkvoorziening.
Deze ontwikkelingen maken het ook noodzakelijk om onze organisatie anders in te delen, toekomstbestendige aanpassingen te doen gericht op een werkbare span of control en inbedding van stevig budgethouderschap. We zien dit als voorwaarde om goed te kunnen werken aan onze cultuurverandering (versterken professionaliteit en wendbaarheid organisatie, integraal werken, eigenaarschap en samenwerking). Deze cultuurverandering, andere indeling van de organisatie, integrale aanpak van vraagstukken en stevig budgethouderschap zijn middelen om onze flexibele op de samenleving gerichte samenleving te bereiken. We kunnen hiermee beter en duurzamer inspelen op de steeds veranderende wensen van onze inwoners.

Andere indeling organisatie
Met een directiemodel met robuuste teams gericht op inwoners, bestuur en organisatie verwachten we de opgaven en uitdagingen van de samenleving goed aan te kunnen. De robuuste teams kennen een omvang waarmee een teamleider ruimte heeft om de medewerkers te ondersteunen bij bijvoorbeeld het ontwikkelen van nieuwe vaardigheden en nieuwe werkzaamheden. Hiermee passen we ook de omvang van de teams aan die door de groei van de organisatie is ontstaan.

In dit model vragen we een zwaardere rol van teamleiders en hebben we extra teamleiders nodig. De structurele kosten ramen we op € 405.000. Ook versterken we in het nieuwe plaatje onze decentrale (financiële) beheersing met extra capaciteit om stevig budgethouderschap in te bedden. Deze kosten begroten we op € 160.000.

Incidenteel verwachten we € 500.000 (€ 250.000 in 2022 en € 250.000 in 2023) nodig te hebben voor tijdelijke frictiekosten in verband met de reorganisatie en voor twee jaar tijdelijk de kosten van een concerncontroller. De kosten voor concerncontroller zijn tijdelijk, omdat we experimenteren met de positionering en plaats van deze functie binnen het directieteam.

Uitvoering Human Resources Management (HRM)

HRM
De uitwerking van onze organisatieontwikkeling gericht op cultuurverandering staat centraal. Dit werkt door in onze personeelsinstrumenten, zoals leren & ontwikkelen, talentmanagement, de gesprekscyclus en werving & selectie. We gaan actief aan de slag met het binden en boeien van van medewerkers en met de uitwerking van ontwikkelprogramma's gericht op het leren. We ondersteunen en begeleiden leidinggevenden en medewerkers bij deze ontwikkeling.

In 2022 besteden we extra aandacht aan werving & selectie, talentmanagement en onze arbeidsomstandigheden.

Schaarste op de arbeidsmarkt
De schaarste op de arbeidsmarkt vraagt van ons steeds creatievere oplossingen voor het matchen van vraag en aanbod. De kosten stijgen. We gaan er vooralsnog vanuit dit binnen bestaande budgetten op te kunnen vangen.

Talentmanagement
Naast de aantrekkelijkheid als organisatie vergroten en het vinden van medewerkers, gaat het erom dat medewerkers gemotiveerd hun talenten willen blijven inzetten voor de gemeente Weststellingwerf.
We faciliteren het gesprek over talenten, eigenaarschap, ambities en mogelijkheden om intern door te ontwikkelen.

Hybride werken en arbeidsomstandigheden
Vanaf het moment dat de coronamaatregelen het toelaten werken we zoveel mogelijk hybride. Dit betekent dat we werken waar het werk is. We werken thuis, op kantoor, bij de inwoner of elders. De werkomgeving op kantoor passen we aan deze organisatieontwikkeling aan.
Het hybride werken vraagt een andere manier van aandacht besteden aan arbeidsomstandigheden. Onze zorgplicht die we als werkgever hebben wijzigt niet, het zicht op de arbeidsomstandigheden van medewerkers wel. We gaan in 2022 verder met het ontwikkelen en uitvoeren van beleid hierop. Denk aan het tegemoetkomen van noodzakelijke voorzieningen voor de thuiswerkplek en bijvoorbeeld virtuele hulp voor goede arbeidsomstandigheden. We gaan er vooralsnog vanuit dat we dit binnen bestaande budgetten kunnen opvangen.

Ziekteverzuim
We streven voor onze inclusieve organisatie voor een verzuimcijfer van 4,9%.

KENMERKEN	Realisatie 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Personeel in FTE:			
Algemene dienst	293,05	307,44	312,16
Griffie	2,56	2,56	2,56
*Projecten**	0	0	2,34
Totaal FTE	295,61	310,00	317,06
Personeel in personen	332	330	331
Totale loonsom	19.200.000	20.696.000	21.773.000
Percentage man	44,37		
Percentage vrouw	55,63		
Gemiddelde leeftijd in jaren	47,02		
Dienstverband >10 jaar	36,75%		
Instroom	12,35%		
Doorstroom	3,31%		
Uitstroom	8,43%		
Ziekteverzuimpercentage	5,85%	4,1%	4,9%
Meldingsfrequentie verzuim	0,86%	1,4%	0,9%

** Personeel voor projecten wordt volledig bekostigd uit projecten*

Paragraaf OWO-samenwerking

Paragraaf OWO-samenwerking

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Bestuursovereenkomst

De bestuursovereenkomst OWO-samenwerking van 2015 heeft per 1 juli 2017 de voltooiing van de bouw van de drie OWO-afdelingen bereikt. Na de bouwfase verkeren de OWO-afdelingen nu in de fase van continue verdere ontwikkeling en professionalisering en dat verloopt naar wens. Het OWO-jaarplan, dat is samengesteld uit de jaarplannen van de drie OWO-afdelingen, is de basis voor de onderlinge ambities, de bestaande afspraken en de financiële vereffening en verrekening tussen de drie gemeenten. Een uniek construct in Nederland. Nieuwe plannen of beleidsopgaven pakken de drie gemeenten, waar mogelijk, gezamenlijk op. Bij actuele of nieuwe (beleids)vraagstukken maken de OWO-gemeenten gebruik van elkaars kennis, kunde en/of capaciteit. Op deze manier lukt het de drie gemeenten om sneller en effectiever in te spelen op landelijke, provinciale of regionale opgaven. Een mooi voorbeeld hiervan is de invoering van de Omgevingswet.

OWO-visie

Begin 2021 hebben de drie OWO-gemeenteraden de OWO-visie (“zelfstandig blijven door samenwerking”) zonder wijzigingen vastgesteld. De drie OWO-gemeenten werken samen en voegen weldoordacht bedrijfsonderdelen in één. Met daarbij het belang van de eigen zelfstandigheid voor ogen houdende. De OWO-visie: Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland, drie gemeenten die hun zelfstandigheid behouden door samenwerking!

Met het vaststellen van de OWO-visie is ook een aantal moties aangenomen waarin de raden samen met de colleges aan de slag gaan met de (toekomst van de) OWO-samenwerking. In een drietal bijeenkomsten is in 2021 een mooie stap gezet in de samenwerking en in de concretisering op een aantal thema’s.

Een groot aantal uitvoerende taken is ondergebracht bij drie afdelingen die gezamenlijk worden aangestuurd. Dit zijn de samengevoegde afdelingen Beheer en Registratie, Bedrijfsvoering en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Elke gemeente is gastgemeente van één van deze afdelingen. De onderlinge afspraken zijn ongecompliceerd en helder. Verdere ontwikkeling in de taakvelden van deze afdelingen is een actueel thema. Dat is bijvoorbeeld goed te zien bij de verdere ICT-ontwikkelingen. De gemeenten hebben afgesproken dit gezamenlijk op te pakken omdat dit beter, goedkoper en efficiënter is dan dat zij dit in zelfstandigheid doen.

Naast de samengevoegde afdelingen vindt er ook samenwerking plaats op terreinen waar geen samenvoeging heeft plaatsgevonden. Terreinen waarbij het vanzelfsprekend is om gezamenlijk op te trekken of waarbij samenwerking leidt tot een krachtige positie op het regionale of provinciale speelveld. Maar ook om gebruik te maken van elkaars expertise of omdat het kostenefficiënter is om gezamenlijk door te ontwikkelen. Ook dat is de OWO-samenwerking.

De OWO-visie is een bevestiging van de huidige samenwerking en de uitgangspunten. Daarnaast bevat het een aantal prioriteiten en opgaven om de samengevoegde OWO-afdelingen verder te ontwikkelen en de samenwerking op (beleids)thema’s nog beter te benutten.

Op de volgende vier thema’s werken de drie OWO-gemeenten intensief samen omdat de opgaven groot en de gemeentegrenzen overstijgen, ze een integrale aanpak vergen en ze de mogelijkheid bieden om kennis en kunde die specifiek in de drie huizen aanwezig zijn te bundelen en te benutten. Deze vier thema’s zijn:

• Versterkt platteland
• Omgevingswet
• Duurzaamheid
• Recreatie en toerisme

OWO afdelingen

OWO-afdelingen: het fundament van onze samenwerking

OWO is het antwoord van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland op nauwer samenwerken tussen de gemeenten. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we de kwaliteit verhogen, de kwetsbaarheid verminderen en kosten besparen. OWO bestaat uit drie samenwerkende gemeenten die naast de eigen afdelingen drie gezamenlijke afdelingen hebben. Hier werkt ongeveer een derde van de medewerkers.

Ook buiten onze gemeenten is de OWO-samenwerking een begrip. Een bijzonder en uniek samenwerkingsverband: samen waar het kan én met behoud van eigenheid. Onverminderd zetten de afdelingen zich in voor de vier K's:

1. meer Kwaliteit
2. vergroten Kennis
3. vermindering Kwetsbaarheid
4. minder (meer) Kosten

De OWO-afdelingen dragen bij aan een toekomstbestendige, wendbare en betaalbare lokale overheid, dichtbij burgers, ondernemers en recreanten. We werken nauw samen met ruimte voor eigen identiteit van de individuele gemeenten (moederorganisaties).

Met het afronden van de bouwfase eind 2017, begin 2018 is een volgende fase van de OWO-samenwerking ingegaan. De OWO-samenwerking is uniek en er staat een hele mooie basis. Cliché of niet, maar 'stilstand is achteruitgang' ligt op de loer. Om dit niet te laten gebeuren is met het aanbreken van de nieuwe fase een dynamische lijst met prioriteiten opgesteld waarmee de OWO-samenwerking, gelet op alle ontwikkelingen buiten en binnen, de komende jaren aan de slag wil. Deze lijst heeft ook als één van de bouwstenen gediend voor de vastgestelde OWO-visie en is daarin dan ook integraal in opgenomen.

Deze prioriteiten zijn:

1. OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen
   OWO 2.0 - zoektocht OWO-identiteit
2. Ambities en inrichting dienstverlening
3. Verdere voortgang inkoop- en aanbestedingsbeleid
4. Datagedreven werken
5. Slimmer verzekeren
6. Harmonisatie en verduidelijking APV
7. Actualiseren VTH-beleidsplan
8. Zorgvuldige invoering Omgevingswet
9. Informatiebeveiliging en privacy
10. Innoveren voor de toekomst

In het vervolg van deze OWO-paragraaf wordt vanuit de drie OWO-afdelingen ingegaan op de genoemde prioriteiten en de (bredere) ontwikkelingen voor 2022. De prioriteiten 1 (OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen en - zoektocht OWO-identiteit) en 2 (ambities en inrichting dienstverlening) zijn onderdeel van een continue ontwikkeling van de samenwerking én van de drie OWO-gemeenten. De in 2021 vastgestelde OWO-visie en de concretiseringsslag die in co-creatie met de OWO-raden gemaakt is geven inhoudelijk richting aan de herijking en de zoektocht, zeker op de thema's waar de OWO-raden voor 2022 en verder op in wil zetten zoals de Omgevingswet, duurzaamheid en versterkt platteland. Dit zijn kaders waardoor ook de OWO-afdelingen weten waarop de focus ligt zodat duidelijk is hoe de ondersteuning daarop georganiseerd en ingericht moet worden. Dit maakt onderdeel uit van de continue ontwikkeling van de OWO-afdelingen in relatie tot de opgaven en ambities én ook in relatie tot de (organisatie)ontwikkelingen in de drie OWO-gemeentehuizen. Om klaar en fit te zijn voor de (nabije) toekomst en flexibel in te kunnen blijven spelen op alles wat op de gemeenten afkomt maakt innoveren (prioriteit 10) onderdeel uit van de continue ontwikkeling van de OWO-afdelingen.

Afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) (gemeente Opsterland)

Het landschap waarin VTH zich bevindt, is volop in beweging. Vooral de komst van de Omgevingswet zorgt voor een ingrijpend veranderingsproces.

Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving fysieke leefomgeving (prioriteit 7)
Voor de periode 2020-2024 is een OWO-breed beleidsplan vastgesteld. De drie gemeenteraden hebben kaders meegegeven voor dit beleidsplan. Het beleidsplan geeft richting aan de prioriteiten voor de OWO-afdeling VTH: een verschuiving van minder periodieke milieucontroles (onder andere veroorzaakt door verschuiving van deze taken naar de FUMO) naar meer tijd voor natuur, landschap en groen en meer aandacht voor de openbare ruimte. Daarnaast zijn energietransitie en ondermijning belangrijke aandachtspunten. De afdeling werkt aan accentverschuivingen in taken en competenties om de beleidsdoelen te kunnen realiseren. Mede ingegeven door een recent rekenkameronderzoek rond het proces van vergunningverlening is monitoring van resultaten nadrukkelijk in de uitvoeringsorganisatie opgenomen.

Omgevingswet (prioriteit 8)
De Omgevingswet treedt, na wederom uitstel op 1 juli 2022 in werking. Dit betekent niet dat op deze datum alle doelen uit deze wet gerealiseerd moeten zijn; voor een aantal minimale eisen geldt dat wel, de verdere implementatie loopt tot 2028. De drie OWO-gemeenten en de OWO-afdelingen trekken nauw samen op om op tijd klaar te zijn. Grote klussen zijn er op het gebied van automatisering, het inrichten van werkprocessen en het opleiden van medewerkers. Ook de afstemming met de ketenpartners is van groot belang, vooral met de FUMO. De Omgevingswet heeft ook gevolgen voor de legesopbrengsten: meer vergunningsvrij bouwen leidt tot minder legesinkomsten. Tegelijkertijd treedt de Wet kwaliteitsborging bouwen in werking. Ook deze wet heeft flinke gevolgen voor de te berekenen leges voor Omgevingsvergunningen. Zowel de Omgevingswet als de Wet kwaliteitsborging bouwen zorgen voor verschuiving van taken. Het is momenteel nog volstrekt onduidelijk wat de omvang van deze verschuiving is en de gevolgen voor de omvang van de formatie van OWO-VTH.

Harmonisatie APV (prioriteit 6)
In het najaar van 2021 is een herziene versie van de APV aan de drie OWO-gemeenteraden aangeboden. Deze is OWO-breed afgestemd en leidt tot meer geharmoniseerde regelgeving binnen de drie OWO-gemeenten. De komst van de Omgevingswet is de volgende aanjager en verwacht wordt dat in 2022 een volgende stap gezet wordt in verdere afstemming van APV regelgeving in OWO-verband.

Afdeling Beheer en Registratie (gemeente Ooststellingwerf)

Digitalisering
Een rode draad die bij beide teams (Backoffice Sociaal Domein en Belastingen & Vastgoedinformatie) te herkennen is, is de voortschrijdende digitalisering. Dan gaat het onder andere over nieuwe applicaties, koppelingen tussen basisregistraties en digitaal registreren. Daarnaast hebben ook de wijzigingen in wet- en regelgeving grote invloed en ook hierin speelt de digitalisering een prominente rol zoals bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de invoer van landelijke administratieprotocollen. Ook de aanbesteding ICT moet hierbij worden genoemd omdat hierbij ook rekening is gehouden met voortschrijdende digitalisering en dit is vastgelegd in de eisen en wensen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het maken van nieuwe koppelingen en het digitaliseren van handmatige werkzaamheden.

Aanbesteding ICT
Afhankelijk van de uitkomsten van de aanbesteding ICT bestaat de mogelijkheid dat zowel de drie afdelingen Sociaal Domein van de OWO-gemeenten als het team Belastingen & Vastgoedinformatie over gaan naar een nieuwe applicatie. De overgang naar een nieuwe applicatie vraagt de nodige voorbereiding en inzet tijdens de implementatie qua opleidingen, veranderingen in processen, gebruikershandleidingen, migratie van systemen en/of ingerichte beheerorganisatie.

Datagedreven werken (prioriteit 4)
In 2021 is gestart met het project Datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten. Tevens wordt onderzocht of aansluiting bij DataFryslân interessant kan zijn voor de gemeenten.

Invoering Omgevingswet
BVI neemt actief deel aan de werkgroep die de invoering van de Omgevingswet (prioriteit 8) begeleidt. BVI is met name betrokken bij het Digitaal Stelsel Omgevinswet DSO. De capaciteit die hiermee gemoeid is wordt opgevangen binnen de reguliere capaciteit.

WOZ-waarden op basis van oppervlakte
Met ingang van 2022 moeten de woningen getaxeerd worden (voor de WOZ) op basis van de oppervlakte in plaats van inhoud. Dit is een nieuwe wettelijk bepaling. In 2019 is gestart met de voorbereidingen en in 2022 vindt de eerste herwaardering plaats op basis van de oppervlakte. Het jaar 2021 was een testjaar en een jaar waarin de puntjes op de ‘I’ zijn gezet.

Backoffice Sociaal Domein
De backoffice beweegt, net zoals de Gebiedsteams van de drie gemeenten, mee met de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein die zijn weerslag hebben in de uitvoering. Denk hierbij aan digitalisering in de PGB-systematiek en het steeds verder landelijk standaardiseren van processen tussen gemeenten, zorgaanbieders en ondernemers in het kader van de loonkostensubsidie en zeker ook aan de wijze waarop het beschermd wonen binnen de Wmo is vormgegeven en de nieuwe Wet inburgering per 1 januari 2022. Bij dit type veranderingen is het belangrijk rekening te houden met eventueel benodigde formatie binnen de backoffice zoals dat ook met het Gebiedsteam gebeurt.

Afdeling Bedrijfsvoering (gemeente Weststellingwerf)

De afdeling Bedrijfsvoering levert advisering, ondersteuning en uitvoering van taken op het gebied van informatisering en automatisering, ICT-architectuur en -beveiliging, business intelligence, de documentaire informatievoorziening, de personeels- en salarisadministratie, inkoop en verzekeringen en de financiële administratie en ondersteuning bij de producten in de P&C-cyclus.

Het is een feit dat digitalisering en het gebruik van ICT-middelen niet meer weg te denken valt in het hedendaagse functioneren van onze gemeenten, onze interacties met inwoners en bedrijven en onze landelijke ketenpartners. Daarbij zijn de privacywetgeving voor de inrichting van onze processen en systemen belangrijk en de beveiligingsopgaven voor het voorkomen van misbruik en het gijzelen van onze bedrijfssystemen en bedrijfsgegevens groot. Dit schept dan ook verplichtingen voor onze technische inrichting, werkmethoden en investeren in kwaliteit van onze middelen (mens, machine en budgetten). Ook in het achterliggende jaar hebben in de landelijke media wederom de consequenties gezien en gehoord als zaken niet goed op orde zijn en wat daarvan dan de gevolgen zijn. Genoemd worden de datalekken bij onder andere de GGD, veiligheidsregio’s en het Openbaar Ministerie en de nasleep van de hack en gijzeling van systemen en informatie bij de gemeente Hof van Twente.

ICT en informatievoorziening kunnen niet meer als bijproduct worden gezien: ze moeten er zijn, ze moeten op orde zijn en ze moeten correct functioneren. Het dient daarmee strategisch als product en dienst het algemeen belang en maakt het dagelijks functioneren van de lokale overheid, onze gemeenten, mogelijk. Verdere ontwikkelen is nodig om te kunnen blijven voldoen aan de grote groei en vraag naar ICT-ondersteuning met als uitdaging daarbij ook de (informatie)veiligheid te waarborgen. De informatievoorziening en ICT-huishouding vereisen ook in 2022 extra middelen.

In de OWO-visie zijn in het hoofdstuk ‘Uitbouwen en door ontwikkelen’ de doelen van de OWO-samenwerking aan tien prioritieten gekoppeld. Prioriteit 3 ‘Inkoop en aanbesteding’ en prioriteit 5 ‘Slimmer verzekeren’ zijn sinds 2020 en 2021 al opgepakt en deze zijn grotendeels al uitgewerkt. Hierover is het goed nog te melden dat deze activiteiten net als veel andere werkzaamheden binnen de bestaande budgettaire kaders hebben plaatsgevonden.

Nieuwe ontwikkelingen
Onderstaand melden wij thema's waarvan wij voorzien dat zij in 2022 een rol gaan spelen maar waar vooralsnog geen financieel gevolg aan is gegeven in deze begroting. Op het moment dat er op deze thema’s meer bekend is op gevolgen, benodigde acties en financiële middelen wordt dit meegenomen in de eerstvolgende reguliere processtap van de P&C-cyclus. Het vraagt in deze lastige financiële budgettaire tijden durf en visie om proactief te sturen op digitale opgaves. Het gaat nu vooral om nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen die in iedere gemeente in de normale exploitatie (bedrijfsvoering) spelen en ook geld kosten. Het in OWO-verband oppakken en uitvoeren betekent dat de kosten lager uitvallen dan wanneer een gemeente dit afzonderlijk vorm moet geven.

Wet open overheid (bekostiging via extra middelen Rijk)
Deze wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De algemene strekking is duidelijk: actiever, transparanter overheidsinformatie delen. Dit stelt eisen aan de kwaliteit van de informatiehuishouding, waaronder de archivering, de informatiesystemen, de werkprocessen en de digitale publicatiekanalen. Maar ook aan de kennis van medewerkers. Alle gemeenten zijn door het Rijk gecompenseerd voor de invoering van de Wet open overheid (Woo).

Informatisering, digitalisering en automatisering
In 2019 is onderzoek gedaan naar de inrichting van een voor de toekomst bestendige informatievoorziening in de OWO-samenwerking. Uit dit onderzoek is een aantal aandachtsgebieden naar voren gekomen. Binnen de financiële en personele mogelijkheden gaan we aan de slag om hier stappen in te zetten.

Archiefverplichtingen en werkvoorraad wegwerken DIV
Om de achterstanden en de werkvoorraad weg te werken en de archieven op orde te brengen was in 2021 en is in 2022 én 2023 nog extra inhuurcapaciteit nodig. Het gaat vooral om uitvoeringstaken bij DIV zoals scannen, registreren, archiveren, inventarissen overbrengen en het doen van kwaliteitscontroles. Archieven moeten op orde zijn zoals de Archiefwet voorschrijft. Als dit niet het geval is dan kan er sprake zijn van taakverwaarlozing. De huidige hybride situatie (zowel papier als digitaal archiveren) gekoppeld aan de verschillende werkwijzen in de drie OWO-gemeenten in combinatie met een lastige arbeidsmarkt in dit domein maakt deze opgave veelomvattend en lastig.

Belangrijkste speerpunten 2022 per aandachtsgebied van de OWO-afdeling Bedrijfsvoering:

Informatisering en automatisering (I&A)
In 2022 zullen de veiligheid (prioriteit 9) en de beschikbaarheid van betrouwbare data en het blijven voldoen aan de wetgeving (AVG, BIG, BIO et cetera) belangrijke speerpunten zijn.

Afhankelijk van het verloop en de maatregelen rondom Corona zal het hybride werken in combinatie met mobiele werkplekken in de drie gemeenten (onder andere laptops) ook in 2022 vervolg krijgen. Wij zorgen ervoor dat middelen en voorzieningen in 2022 waar nodig of gewenst worden omgevormd of uitgebreid.

In 2021 is een groot deel van het bestaande applicatielandschap en de daarbij behorende voorzieningen integraal Europees aanbesteed. De projectvoering is in 2021 voorbereid waarbij met de diverse domeinen in de drie gemeenten het Pakket van Eisen (wensen en opties) is bepaald. Eind 2021 zal naar verwachting bekend zijn op welke manier en met welke leverancier(s) we in 2022 en daarna (fasering meerjarig) voor de toekomst gaan bouwen aan de continuering van onze informatievoorziening, gegevensbeheer, uitwisseling van gegevens en de functionele toepassingen.

Documentaire Informatievoorziening (DIV)
De Archiefwet heeft gevolgen door de verkorting van de termijnen voor overbrenging archiefbescheiden. Die gaat van twintig jaar nu (Archiefwet uit 1995) naar tien jaar straks. Die eis gaat hoe dan ook impact hebben. Gelet op het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) vanuit de provincie (jaarverslagen die we opstellen, het OWO-verbeterplan en het binnenkort vast te stellen IBT-uitvoeringsplan) zijn er extra inspanningen nodig om te kunnen voldoen aan de wetgeving van nu en voor later. In het IBT-uitvoeringsplan kunnen we de huidige voorraad met bestaand personeel in maximaal vier jaar wegwerken. Door de provinciale toezichthouder is in het jaarverslag opgenomen dat een nieuwe functie van archivaris nodig is gegeven de schaalgrootte van de OWO-gemeenten. Het is een terugkerend punt uit de beoordelingen die de provincie maakt naar aanleiding van onze jaarlijkse IBT-jaarverslagen voor het archief- en informatievoorzieningsdomein.

De nazorg van de invoering van het zaakgericht werken in OWO-verband vraagt aandacht. Zaakgericht werken biedt centraal inzicht in alle lopende zaken en ondersteunt volledige digitale dossiervorming.

Vanuit de Archiefwet en de provincie als toezichthouder liggen grote opgaven om te voldoen aan de inrichting en het actueel zijn van de informatievoorziening en archiefvorming. Hiervoor zijn aanvullende middelen ingezet. Dit proces duurt nog zeker tot 2023, net als de extra inzet van personeel om de grote hoeveelheden archief correct te verwerken en vindbaar te houden.

Binnen het ruimtelijk domein speelt de naderende invoering van de Omgevingswet (prioriteit 8) een grote rol. Daarbij staat een goede informatievoorziening voor zowel de ambtenaar als de burger centraal. Dit betekent dat we moeten investeren in een goede kwaliteit van onze gegevens.

Inkoop (prioriteit 3)
Op het terrein van het inkoop- en aanbestedingsbeleid zal in 2022 het bestaande beleidskader worden gehanteerd en in toepassing worden gestimuleerd. Wij faciliteren, motiveren en sturen daarbij op onze beleidsdoelen: lokale en regionale inkoop daar waar dat kan. Het actieplan Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) wordt verder uitgerold waar het ambitiedocument circulaire economie Fryslân deel van uit maakt. Er zijn verschillende ICT-toepassingen die moeten worden aanbesteed waarvan de voorbereidende werkzaamheden OWO-breed worden opgepakt.

Financiële administratie
Het op tijd binnen de gestelde kaders betaalbaar stellen van facturen is een continu proces waarbij de norm is dat minimaal 95 procent van de onbetwiste facturen binnen dertig dagen betaald zijn. Het verwerken, muteren en verantwoorden van onze financiën in combinatie met het ontsluiten van deze informatie is in combinatie met onze ondersteuning voor de reguliere P&C-cyclus een prominente activiteit. In 2021 is de inrichting van het nieuwe financiële applicatie voor de OWO-gemeenten, na gunning aan een nieuwe leverancier, voorbereid en 2022 is het eerste jaar waarin met dit nieuwe pakket de P&C-cyclus en de financiële dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt ondersteund.

Personeels- en salarisadministratie (PSA)
PSA faciliteert gebruikers met het softwarepakket e-HRM waarmee zij eenvoudig, overal en altijd hun zaken kunnen inzien of regelen, zoals de salarisspecificatie, declaraties, verlofregelingen en secundaire arbeidsvoorwaarden. Leidinggevenden krijgen (digitale) ondersteuning in het werken met digitale personeelsdossiers. Daarnaast ondersteunt PSA de (werving- en selectie)processen en overige vraagstukken van HRM.

Verzekeringen (prioriteit 5)
Voor burgers en bedrijven zetten wij het op tijd afhandelen van schadegevallen en schadeclaims voort. Tevens zorgen wij voor het actualiseren van onze verzekeringsportefeuille. Wij hebben in 2021 het OWO-verzekeringsbeleid uitgewerkt. Daarnaast bouwen wij verder aan intensieve afstemming met de diverse vakafdelingen waarbij de adviesfunctie richting de vak afdelingen verder proactief uitgebouwd zal gaan worden.

Paragraaf Verbonden Partijen

Paragraaf Verbonden Partijen

Portefeuillehouder(s)	College
Organisatie	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Inleiding

Wij hebben een aantal taken ondergebracht in samenwerkingsverbanden waarin meerdere gemeenten en/of andere instellingen participeren. Het gaat hier om deelnemingen in vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen. De samenwerkingsvormen duiden we aan met het begrip 'verbonden partijen". Hieronder verstaan we een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.
Met bestuurlijk belang bedoelen we: de gemeente heeft zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.
Onder financieel belang verstaan we: het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is of waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Visie op verbonden partijen

Onze visie op verbonden partijen is dat de gemeente alleen participeert in een verbonden partij als daarmee de publieke taak is gediend. Er zijn diverse redenen om deel te nemen aan een verbonden partij. In de gemeenschappelijke regeling of in de statuten is de doelstelling van de verbonden partij geformuleerd.
Hoewel dat niet bij elke samenwerkingsvorm expliciet wordt vermeld, gaat het vaak om:

- Efficiency voordeel door grotere schaal;
- Risicospreiding;
- Grotere machtspositie ten opzichte van andere partijen in de markt;
- Onvoldoende capaciteit (kwalitatief en kwantitatief) in eigen huis;
- Beter kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.
- Wettelijke verplichting

Zeggenschap in de praktijk

De gemeente kan invloed uitoefenen door middel van:

- besturen van stichtingen en gemeenschappelijke regelingen
- vergadering van aandeelhouders
- raad van commissarissen
- toezicht

Wij wenden onze invloed aan als het gaat om sturing op (onder andere) financiën, risico's en toekomstvisie.
Het zijn vormen van verlengd lokaal bestuur. Hierdoor is de directe invloed per definitie beperkt. Bij een meerderheid voor een voorstel zal de minderheid zich moeten schikken. De democratische controle op de verbonden partijen ligt bij de gemeenteraad. Collegeleden die deel uitmaken van een bestuur van een verbonden partij, leggen verantwoording af aan de raad.

Financieel belang

Het financiële belang in een verbonden partij staat per instelling in de tabel onderaan deze paragraaf.

Beleidsontwikkelingen enkele verbonden partijen

Veiligheidsregio Fryslân

De Veiligheidsregio Fryslân (VRF) levert samen met burgers en organisaties een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân. De VRF richt zich op brandweerzorg, publieke gezondheidszorg, jeugdgezondheidszorg en crisisbeheersing. Het beleid van de VRF richt zich op het bevorderen van samenwerking en beter gebruik maken van informatie en technologie. De begroting is opgebouwd uit 4 onderdelen:
1. GGD;
2. Crisisbeheersing;
3. Brandweer
4. Organisatie

Ad 1. GGD
De hoofdambitie van de GGD is: 'we gaan de komende vier jaren gezondheidswinst boeken. GGD Fryslân wil het aantal ongezonde levensjaren voor iedereen terugbrengen. Extra aandacht gaat daarbij uit naar de doelgroep met een lage sociaaleconomische status, omdat het aantal ongezonde levensjaren voor deze groep veel groter is'. De GGD richt zich daarom in 2022 op de volgende speerpunten:
• Gezondheid krijgt in alle omgevingsvisies een prominente plek.
• De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. Het aantal zogenaamde 'groene' profielen (dat wil zeggen door de inspectie als voldoende beoordeeld) is toegenomen met 10%.
• De huidige vaccinatiegraad (95% voor RVP en 52% voor HVP) blijft op peil.
• We dragen bij aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg.
• We voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient.
• Er valt niemand tussen wal en schip!

Ad 2. Crisisbeheersing
In 2022 gaat de afdeling crisisbeheersing met de volgende speerpunten aan de slag:
1. Risico's in beeld: adequaat inspelen op bestaande en nieuwe risico's. VRF zet in op risicocommunicatie, bevorderen van redzaamheid en verhogen van veiligheidsbewustzijn van burgers;
2. (Netwerk)samenwerking: met stakeholders en samenwerkingspartners afspraken maken hoe te handelen voor, tijdens en na crises;
3. Crisisorganisatie 24/7: de crisisorganisatie bekwaam en up to date houden;
4. Advisering: de advisering verbeteren bij evenementen en de zorg continuïteit bij crises;
5. Evalueren: leren van evaluaties en belevingsonderzoeken.

Ad 3. Brandweer
In 2022 gaat de brandweer met de volgende speerpunten aan de slag op het gebied van brandweer:
1. Samen aantoonbaar paraat: op basis van een betrouwbaar en actueel beeld van de repressieve slagkracht (mens en materieel) anticipeert VRF adequaat op paraatheidsproblemen;
2. Samen aantoonbaar vakbekwaam: het beschikken over een effectief en efficiënt trainingsprogramma dat aansluit op de behoefte van de medewerkers en de risico's in hun omgeving;
3. Risicobewust en risicogericht samenwerken.

Ad. 4. Organisatie
Voor de VRF als organisatie staan de volgende speerpunten in 2022 centraal:

1. Digitale dienstverlening: de VRF streeft naar een 100% digitalisering van alle dienstverlening voor inwoners van Fryslân;
2. Duurzaamheid voorbeeldgedrag: groen = doen; in 2022 staat er nul op de meter
3. Uitstekend werkgeverschap: in 2022 is de VRF een 'Great Place To Work';
4. Een tevreden bestuur: de VRF hecht grote waarde aan de tevredenheid van de ketenpartners, waaronder die van het bestuur;
5. Betaaltermijn: in 2022 betaalt de VRF de facturen snel.

Welstandszorg Hûs en Hiem
Hûs en Hiem verzorgt de welstandsadvisering voor de gemeenten in Fryslân. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022 vervalt de huidige vorm van de welstandstoetsing. Onder aansturing van de Vereniging Friese Gemeenten wordt onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van de welstandstoets. Op basis van het rapport "Borging en versterking ruimtelijke kwaliteit bebouwde omgeving" wordt de discussie verder gevoerd. In 2022 zal besluitvorming plaatsvinden. Wat dit betekent voor de gemeenschappelijk regeling Hûs en HIem is nu nog niet bekend.

FUMO
De FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouiwing) is de friese organisatie voor de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving en specialistische advies op het gebied van milieu en omgeving. Het aantal taken dat aan de FUMO wordt toebedeeld wordt deels door de rijksoverheid bepaald (de basistaken) en is deels een bevoegdheid van de gemeente (de plustaken). Na een moeizame start krijgt de organisatie steeds meer grip op haar bedrijfsprocessen waardoor de efficiency toeneemt. Ontwikkelingen zoals de Omgevingswet zullen wel extra inzet vragen, maar aan de andere kant is het weerstandsvermogen eerder op het gewenste niveau dan verwacht. De bijdrage die de gemeente is verschuldigd aan de gemeenschappelijke regeling FUMO is gebaseerd op het werkelijke aantal inrichtingen in de gemeente en de tijd die is gemoeid met de werkzaamheden.
OWO blijft inzetten op een goede verbinding met de FUMO. Wij zijn actief betrokken bij een aantal primaire bedrijfsprocessen om zodoende recht te doen aan één van de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek rond het proces van vergunningverlening in 2019.

Omrin
Wij zijn samen met de Friese gemeenten (met uitzondering van Smallingerland) aandeelhouder van Afvalsturing Friesland (met handelsnaam Omrin).
Omrin is tot stand gekomen vanuit de wens tot meer integrale samenwerking op het gebied van afval. Doelstelling van de samenwerking is een betere kostenbeheersing en meer invloed op het ketenbeheer. De aangesloten gemeenten hebben een leveringsplicht van huishoudelijk afval aan Omrin.
De visie van Omrin is: “Van grondstof naar product, van product naar afval, van afval terug naar grondstof. Hoe beter we kringlopen sluiten, des te minder grondstoffen we nodig hebben”.
Op Ecopark de Wierde staat de scheidings- en bewerkingsinstallatie. Machines halen zoveel mogelijk herbruikbare afvaldeeltjes uit het huishoudelijk afval. Het afval dat overblijft, gaat naar de ReststoffenEnergieCentrale (REC) in Harlingen. Door dit afval te verbranden, wordt duurzame energie opgewekt. Omrin is voortdurend bezig met doorontwikkeling en geeft onder meer inhoud aan de overgang Van afval naar grondstof (Vang).

De Marrekrite
Voor de aanleg en onderhoud van recreatieve voorzieningen in Friesland is in 1957 De Marrekrite ingesteld. De belangrijkste taak is het beheer en onderhoud van meer dan 3.800 gratis aanlegplaatsen en het wandel- en fietsknooppuntennetwerk. Ook het aanleggen, aanpassen en uitbreiden van het wandel- en fietsknooppuntensysteem en het beheer en onderhoud van routenetwerken (borden) gebeurt door de Marrekrite. Het onderhoud van de fiets- en wandelpaden blijft een taak van de provincie en de gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling (GR) Sociale werkvoorziening Fryslân
Als uitkomst van de herstructurering SW bedrijf in 2019 is de GR SW Fryslân omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie. De GR heeft als enige doel om werkgever te zijn voor de SW medewerkers van Caparis NV. Inhoudelijk wordt er niet meer gestuurd vanuit de GR. Deze sturing is verplaatst naar de dienstverleningsovereenkomsten die de individuele gemeenten hebben afgesloten met Caparis NV.
De GR heeft jaarlijks minimale kosten voor bijvoorbeeld de facilitering van de SW raad, het opstellen van de jaarrekening en de facilitering van de bestuursvergaderingen.

Stichting Comprix
Stichting Comprix is verantwoordelijk voor het openbaar basisonderwijs in de gemeenten Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland. In Weststellingwerf gaat het om 21 openbare basisscholen.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.
Onze gemeente is sinds begin 2018 deelnemer in de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. Voorheen was dit Stichting Openbare Verlichting Fryslân (SOVF). Deze coöperatie doet het onderhoud aan de openbare verlichting van de meeste Friese gemeenten en de provincie Fryslân. Daarnaast koopt de coöperatie energie in voor deze partijen.

Overzicht verbonden partijen

Wij nemen deel in de volgende gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en vennootschappen:

1. Overzicht Gemeenschappelijke regelingen waarin de gemeente deelneemt

Veiligheidsregio Fryslân		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Efficiencyvoordeel door schaalvergroting	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2022 Veiligheid € 1.616.080 Gezondheid € 1.168.207	
Ontwikkelingen 2022	Beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van inwoners in Friesland. Dit door middel van verbeterde zorg, crisisbeheersing en digitale beveiliging.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2020	€ 3.615.000	€ 69.718.000
31-12-2020	€ 6.076.000	€ 72.001.000
Resultaat 2020	€ 3.791.000	
Portefeuillehouder	Van de Nadort	

FUMO (Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving)		
Vestigingsplaats	Grou	
Doel deelname	Regionale Uitvoerings Dienst (RUD), expertisebundeling door samenwerken	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten	
Belang	Exploitatiebijdrage 2022 € 369.000	
Ontwikkelingen 2022	De FUMO functioneert als de backoffice voor gemeenten en provincie. Het loket voor aanvragers blijft bij de bevoegde gezagen van deze taken. Doel van de FUMO is het realiseren van een goede leefomgeving en natuurlijk het leveren van goede producten.. Ook ligt de focus op de voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen

1-1-2020	€ 1.365.000	€ 4.282.000
31-12-2020	€ 1.626.000	€ 5.056.000
Resultaat 2020	€325.000	
Portefeuillehouder	Jongebloed	

GR Hus en Hiem	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Kennis, inwinnen van deskundige en onafhankelijke adviezen
Deelnemers buiten Weststellingwerf	De Friese gemeenten, behalve Tytsjerksteradiel
Belang	In principe budgettair neutraal. Kosten worden in rekening gebracht bij aanvrager vergunning.
Ontwikkelingen 2022	De invoering van de Omgevingswet en de COVID-19 epidemie zal invloed gaan hebben op de gehele bouwsector.

Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2020	€ 334.000	€ 82.000
31-12-2020	€ 350.000	€ 81.000
Resultaat 2020	€ 8.000	
Portefeuillehouder	Zonderland	

Recreatieschap voor het Friese Waterland 'De Marrekrite'	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en diverse Friese gemeenten
Belang	Exploitatiebijdrage 2022 € 30.000 inclusief bijdrage baggerfonds. Het eigen vermogen is onderverdeeld in diverse fondsen: onderhouds-, bagger- en ontwikkelingsfonds. Deze fondsen zijn bestemmingsreserves en worden aangewend voor de uitvoer van taken, bijvoorbeeld groot vervangingsonderhoud.
Ontwikkelingen 2022	Duurzame (vervangings-)investeringsopgave in de recreatieve voorzieningen in Fryslân.

Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen

1-1-2020	€ 4.740.000	€ 490.000
31-12-2020	€ 4.137.000	€ 886.000
Resultaat 2020	€ 423.000	
Portefeuillehouder	Hoen	

OLAF / OMRIN	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Doel deelname	Efficiencyvoordeel, machtspositie en kennisconcentratie
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Provincie Fryslân en de Friese gemeenten
Belang	Zie onder OMRIN
Ontwikkelingen 2022	Zie onder OMRIN
Vermogen	Zie onder OMRIN
Resultaat 2020	Zie onder OMRIN
Portefeuillehouder	Rikkers

GR SW Fryslân		
Vestigingsplaats	Drachten	
Doel deelname	Uitvoering van de Wet sociale voorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften	
Deelnemers buiten Weststellingwerf	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Tytsjerksteradiel	
Belang	Exploitatiebijdrage 2022 € 5.000	
Ontwikkelingen 2022	Als gevolg van de gemaakte afspraken in de fairdeal tussen de 8 gemeenten en Caparis NV is de relatie tussen de GR en de 8 gemeenten veranderd. Het is nog niet helemaal duidelijk hoe de sociale werkvoorziening zich in de komende jaren gaat ontwikkelen.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2020	€ 458.000	€ 5.161.000
31-12-2020	€ 0	€ 7.172.000
Resultaat 2020	€ 0	
Portefeuillehouder	Rikkers	

2. Lijst met stichtingen waarin de gemeente deelneemt

Stichting Kredietbank Nederland (KBNL)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Op maatschappelijke en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan onder andere geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen	
Belang	Deelname € 120.892	
Ontwikkelingen 2022	Voorkomen schuldproblematiek.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2019	€ 2.371.000	€ 42.801.000
31-12-2019	€ 2.704.000	€ 39.848.000
Resultaat 2019	Niet bekend	
Portefeuillehouder	Rikkers	

Stichting Comprix (openbaar primair onderwijs)		
Vestigingsplaats	Wolvega	
Doel deelname	Voldoen aan wettelijke taak inzake instandhouding van kwalitatief goed openbaar primair onderwijs in een genoegzaam aantal scholen.	
Belang	Indirect in relatie tot onder doel genoemde wettelijke taak, alsmede financieel toezicht door goedkeuring van begroting en rekening van de stichting.	
Ontwikkelingen 2022	geen specifieke ontwikkelingen	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2020	€ 9.188.000	€ 6.001.000
31-12-2020	€ 5.782.000	€ 8.122.000
Resultaat 2020	€ -1.047.000	
Portefeuillehouder	Hoen	

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.	
Vestigingsplaats	Sneek
Doel deelname	Samenwerkingsverband op het gebied van beheer en onderhoud van openbare verlichting en gezamenlijke inkoop van duurzame energie.
Belang	Exploitatiebijdrage 2022 € 26.000
Ontwikkelingen 2022	Professionalisering van dit samenwerkingsverband op het gebied van beheer openbare verlichting en inkoop energie verder ontwikkelen.
Vermogen	Niet van toepassing
Resultaat 2020	Niet van toepassing
Portefeuillehouder	Rikkers

3. Lijst deelnemingen in vennootschappen

NV Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel deelname	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Belang	Deelname 58.071 aandelen à € 2,50 = € 145.178	
Ontwikkelingen 2022	COVID-19 epidemie zal invloed gaan hebben op de resultaten, echter zijn de gevolgen nog niet in te schatten.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2020	€ 4.887.000.000	€ 144.802.000.000
31-12-2020	€ 5.097.000.000	€ 155.262.000.000
Resultaat 2020	€ 221.000.000	
Portefeuillehouder	Jongebloed	

OMRIN (Afvalsturing Friesland NV)		
Vestigingsplaats	Leeuwarden	
Doel deelname	Het afval van overheden en bedrijven op een professionele en milieuhygiënisch verantwoorde manier inzamelen, bewerken en verwerken.	
Belang	Deelname 120 aandelen à € 450 = € 54.000	
Ontwikkelingen 2022	De wereldbevolking groeit, onze grondstoffen worden schaarser. We moeten zuinig zijn met wat we hebben. Omrin droomt daarom van een circulaire economie. Een systeem waarin we grondstoffen en producten zoveel mogelijk hergebruiken.	
Vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
1-1-2020	€ 57.000.000	€ 142.008.000
31-12-2020	€ 61.055.000	€ 132.770.000
Resultaat 2020	€ 5.176.000	
Portefeuillehouder	Rikkers	

Paragraaf Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Portefeuillehouder	Jongebloed en Zonderland
Organisatie	Ruimte

Algemeen

Er is een gespannen woningmarkt. Dit zorgt ook voor een grotere vraag naar nieuwbouw oftewel bouwgrond in de gemeente. Inwoners en ondernemers investeren in de nieuwbouw van woningen en bedrijfspanden. Ondanks de coronacrisis zijn de verkopen in 2021 toegenomen. Met de huidige interesse in onze kavels verwachten wij dat de lijn van 2021 in 2022 wordt voortgezet.

Gedurende het jaar worden de grondexploitaties kritisch gevolgd bij de jaarlijkse planning & controlcyclus. Dit betekent dat jaarlijks de ramingen van de grondexploitaties bij de jaarrekening worden geactualiseerd. Bij de begroting worden de kosten, de fasering en het verkoopritme getoetst aan de hand van de ramingen. Bij de ontwikkelingen van de bouwgrond in exploitatie (BIE) zijn per exploitatie de verwachtingen voor 2022 aangegeven.

Marketing

Door het inzetten van communicatiemiddelen worden beschikbare woningbouwkavels en kavels op onze bedrijventerreinen bij potentiële kopers onder de aandacht gebracht. De communicatiemiddelen worden afgestemd op de gewenste doelgroep. Voor de verkoop van onze kavels op bedrijventerreinen De Plantage en Uitbreiding Schipsloot is een marketingstrategie ontwikkeld. De campagne is reeds gestart.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Hieronder wordt ingegaan op vier grondexploitaties onderverdeeld in woningbouwlocaties en bedrijventerreinen.
Woningbouwlocatie De Tuinen wordt in 2021 afgerond. De laatste woning is in aanbouw. Na afronding maken wij het laatste deel van het gebied woonrijp. Ditzelfde geldt voor de exploitatie Oldeholtpade.

Woningbouwlocaties

Lindewijk Wolvega
De begroting 2022 voor Lindewijk (deelgebieden 1 en 2) ligt in het verlengde van de vastgestelde grondexploitatie Lindewijk. Na vaststelling van het bestemmingsplan voor Lindewijk deelgebied 2 wordt vanaf 2022 integraal over de Lindewijk gerapporteerd.

De verkoop van particuliere bouwkavels in de Lindewijk verloopt voorspoedig in 2021. De teller voor het verkoopresultaat staat eind augustus 2021 op 12 particuliere bouwkavels. Op dit moment (september 2021) zijn er 18 opties op particuliere kavels.

Wat betreft de verkoop van projectmatige kavels ligt er een optie op 28 woningen aan de Lycklamaweg/ Grote Vuurvlinder/ Keizersmantel, die naar verwachting nog in 2021 zal worden omgezet naar verkoop. Ook ligt er een optie voor het appartementencomplex aan het Tijgerblauwtje.

Na vaststelling van het bestemmingsplan starten wij begin 2022 met het bouwrijp maken van de eerste kavelblokken in deelgebied 2. Naar verwachting zal in 2022 ook de verkoop van de eerste particuliere kavels in deelgebied 2 plaatsvinden.

Locatie voormalige Renbaanschool te Noordwolde
Deze grondexploitatie heeft een looptijd tot en met 2024. Met de afronding van de bouw van de laatste acht projectmatige rijwoningen is de interesse voor de particuliere kavels voor vrijstaande woningen groot. De particuliere kavels zijn nu allemaal in optie. De verwachting is dat deze opties in 2021 en 2022 leiden tot verkoop. Dit zou een snellere verkoop van de kavels betekenen dan de huidige prognose. Dit zal een positief effect hebben op de grondexploitatie.

Bedrijventerreinen

Zoals aangegeven onder het kopje 'marketing' is gestart met de nieuwe marketingstrategie. Hiermee verwachten wij ook onze zichtlocaties meer onder de aandacht te brengen bij potentiële kopers.

De Plantage te Wolvega
Tot de grondexploitatie van De Plantage behoort het bedrijventerrein en de twee woningbouwkavels aan de Heerenveenseweg. Op De Plantage is nog een ruim aanbod van zichtlocaties. De laatste kavel op een niet-zichtlocatie is in optie. Wij heroverwegen de aanleg van het resterende deel van de Grote Weegbree. Het niet aanleggen van dit resterende gedeelte heeft een positieve invloed op de grondexploitatie .
De belangstelling voor de zichtlocaties is gering. Hierdoor realiseren wij de verkoopprognose niet. Dit heeft een negatief effect op de exploitatie. Bij de jaarrekening 2021 informeren wij u daar verder over.
De kavels aan de Heerenveenseweg zijn reeds verkocht en beide woningen zijn in aanbouw. Na de bouw van de woningen richten wij de openbare ruimte bij de woningen in 2022 definitief in.

Uitbreiding Schipsloot te Wolvega
In 2021 is de belangstelling voor Uitbreiding Schipsloot verder toegenomen. De kavels op de niet-zichtlocaties zijn verkocht of onder optie. Langs de Om den Noort is een toenemende belangstelling. Ook is er meer interesse voor de werken/wonen kavels. De eerste verkoop verwachten wij in 2021. Met de verruiming van de bouwmogelijkheden in het aangepaste beeldkwaliteitsplan is aansluiting gezocht bij de wensen van potentiële kopers.

Noord West III te Wolvega
De laatste kavel op bedrijventerrein Noord West III is in optie en wij verwachten de verkoop in 2022 af te ronden. Het woonrijpmaken is afhankelijk van de voortgang van de bebouwing op dit perceel.
Wanneer dit in 2023 gebeurt zal verlenging van de looptijd van de grondexploitatie nodig zijn. Bij de Jaarrekening 2021 informeren wij u hierover verder.

Prognose 2021

Toelichting grondexploitaties
De prognoses in onderstaand overzicht zijn gebaseerd op de vastgestelde grondexploitaties bij de jaarrekening 2020. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Notitie Grondbeleid in begroting en jaarverslaggeving van juli 2021 moet jaarlijks het resultaat per grondexploitatie in begroting en jaarrekening worden verwerkt. Dit gebeurt via de Percentage of Completion (POC) methode. Dit betekent dat bij meerjarige grondexploitaties de verwachte winst niet pas aan het einde van de looptijd wordt verantwoord maar jaarlijks tijdens de looptijd.

Voor de grondexploitatie locatie Renbaanschool is met de POC methode een winstverwachting berekend. Bij de jaarrekening 2021 zullen wij bezien hoe groot de winstverwachting is en of wij verantwoord een deel hiervan kunnen gebruiken. De overige grondexploitaties hebben voorzichtigheidshalve geen verwachte winsten of toe- en afname van de voorzieningen in 2021.

x € 1000

Grondexploitaties boekwaarden (BW)	Boekwaarde 1-1-2021	Verliesvoorziening tot 2022	Winstuitname tot 2022	Balanswaarde 1-1-2022	Investeringen 2022	Opbrengsten 2022	Verliesvoorziening 2022	Winstuitneming 2022	Balanswaarde 31-12-2022
Woningbouwterreinen									
Wolvega Lindewijk	15.018	1.291	-	13.727	1.383	3.526	-	-	11.584
Noordwolde Renbaanschool	13	-	22	35	27	204	-	142	-
Totaal	**15.031**	**1.291**	**22**	**13.762**	**1.410**	**3.730**	**-**	**142**	**11.584**
Bedrijventerreinen									
Wolvega Noord West III	548	446		102	122	-	-	-	224
Wolvega Schipsloot	4.524	974	-	3.550	143	662	-	-	3.031
Wolvega De Plantage	4.086	2.710	-	1.376	492	932	-	-	936
Totaal	**9.158**	**4.130**	**-**	**5.028**	**757**	**1.594**	**-**	**-**	**4.191**
Totaal	**24.189**	**5.421**	**22**	**18.790**	**2.167**	**5.324**	**-**	**142**	**15.775**

Prognose einde looptijd

x € 1000

Grondexploitaties per 31-12-2020	Resterende looptijd in jaren	Boekwaarde 31-12-2021	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Eindwaarde (einde looptijd)	NCW 2,00%	NCW 2,61%	Verlies-voorziening totaal	Winst-uitname totaal
Woningbouwterreinen									
Wolvega Lindewijk	8	12.875	11.601	22.815	1.661	1.472	1.291	1.291	-
Noordwolde Renbaanschool	1	- 164	248	213	- 129	- 135	- 141	-	164
totaal		**12.711**	**11.849**	**23.028**	**1.532**	**1.337**	**1.150**	**1.291**	**164**
Bedrijventerreinen									
Wolvega Schipsloot	8	4.005	890	3.793	1.102	1.031	974	974	-
Wolvega De Plantage	2	3.646	950	1.555	3.041	2.869	2.710	2.710	-
totaal		**7.651**	**1.840**	**5.348**	**4.143**	**3.900**	**3.684**	**4.130**	**-**
Totaal		**20.362**	**13.689**	**28.376**	**5.675**	**5.237**	**4.834**	**5.421**	**164**

Paragraaf Regiodeal

Paragraaf Regiodeal

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort
Organisatie	Ruimte en Sociaal domein

Algemeen

In juli 2020 is de Regiodeal Zuidoost Friesland gesloten met het Rijk. Een samenwerking tussen 7 partners in Zuidoost Friesland (Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Heerenveen, Smallingerland, Wetterskip en Provincie Friesland) en het Rijk.
De Regiodeal is een vervolg op de streekagenda en een nieuw hoofdstuk in de samenwerking Zuidoost Friesland. Met het programma Vitaal en Veerkrachtig Zuidoost wordt de komende 4 jaar € 30 miljoen geïnvesteerd vanuit Rijk en regio. De Regio Deal geeft een stevige impuls aan Zuidoost Friesland. Met de mienskip slaan we de handen ineen om hun dorpen en het landschap nog sterker te maken. Zo blijft dit unieke gebied een fijne plek om te leven, te werken, te ontmoeten én te bezoeken, nu en in de toekomst. Het Fries Sociaal Planbureau gaat de uitvoering van de deal monitoren en combineert dit met een regionale vertaling van de monitor Brede Welvaart.

Als regio werken we aan de volgende projecten
- Regiofonds € 1 miljoen
- Duurzaamheid € 1 miljoen
- Recreatie en toerisme € 1 miljoen
- Zorgeconomie € 525.000
- Dorp ontwikkel maatschappijen € 125.000
- Landschap en natuur € 250.000

In Weststellingwerf doen we de volgende projecten:

- Zuidelijke poort (Driewegsluis) € 300.000. Dit project is in 2021 afgerond.
- Gebiedsontwikkeling Beekdal Linde € 800.000 (in samenwerking met provincie en Wetterskip, waarvan € 300.000 voor Weststellingwerf).
- Wetterskip voert in Oldelamer een project natuur en water uit voor een bedrag van € 500.000
- Opgave Wolvega € 1 miljoen. Looptijd t/m 2023.

Op basis van het plan van aanpak dat in 2021 is vastgesteld door de raad, start in 2022 de dialoog en daaruit voortvloeiende activiteiten met inwoners.

Het Regiofonds is inmiddels opengesteld. Initiatieven vanuit de samenleving kunnen nu worden gesubsidieerd. De andere regioprojecten zijn in hun uitwerking in Weststellingwerf nog in de verkennende fase.

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Paragraaf Dynamisch investeringsprogramma

Portefeuillehouder(s)	Van de Nadort, Jongebloed, Zonderland, Rikkers en Hoen
Organisatie	Ruimte en Sociaal domein

Inleiding

Het dynamisch investeringsprogramma

Bij de kadernota 2020-2023 hebben we een dynamisch investeringsprogramma ingesteld. Het overzicht hieronder geeft inzicht in de ontwikkeling van het dynamisch investeringsprogramma en de dekking daarvan. Vanuit het dynamisch investeringsplan is ook een relatie te leggen met de Regiodeal. Wij zien hierdoor synergievoordelen en cofinancieringsmogelijkheden ontstaan. De financiële vertaling van de projecten nemen we pas in de begroting op als de projecten gereed zijn voor uitvoering. We komen voor de financiële voorstellen terug bij u.

Dynamische investeringsprogramma

Overzicht ontwikkeling dynamisch investeringsprogramma			
Beschikbare middelen			
Algemeen budget investeringsambities*			
*De kapitaallasten zijn al in de begroting meegenomen			
	stand 1-1-2020	**1.694.000**	
Voorbereidingskrediet centrum Wolvega		-400.000	
	stand 1-1-2021	**1.294.000**	
Wat is al toegezegd om te dekken uit deze gelden			
Fietspad fase 2 (€ 1.217.000 minus bijdr.regiodeal)		-969.000	
Algemeen budget investeringsambities	**actuele stand**		**325.000**
Reserve investeringsambities			
	stand 1-1-2020	**9.153.780**	
Precariogelden 2020		2.298.992	
FC Wolvega		-400.000	
Organisatiekosten Regiodeal 2020		-8.333	
	stand 1-1-2021	**11.044.439**	
Precariogelden 2021		2.298.992	
Organisatiekosten regiodeal 2021		-25.000	
Voorber. Bestemming Wolvega 2021		-50.000	
Infra de Blesse		-3.500.000	
Rentecomponent de Blesse		-683.000	
Centrum Wolvega		-2.300.000	
Rentecomponent Centrum Wolvega		-449.000	
Reserve investeringsambities	**actuele stand**		**6.336.431**
Wat is al toegezegd om te dekken uit deze gelden			
Organisatiekosten regiodeal 2022		-25.000	
Organisatiekosten regiodeal 2023		-25.000	
Organisatiekosten regiodeal 2024		-15.000	
	Totaal toegezegd		-65.000
Waar moet nog een raadsbesluit over komen			
Scholen		-2.200.000	
Infra Lycklamaweg		-1.500.000	
Rottige Meente/Driewegsluis		-800.000	
Fietspad fase 3		-580.000	
Motie Energiefonds		-500.000	
Rentecomponent (voor dekking kap.lst uit reserve inv.ambities)		-1.326.000	
	Totaal nog over te beslissen		-6.906.000
Reserve investeringsambities	**Verwachte stand**		**- 634.569**
Verwacht saldo Algemeen budget investeringsambities + Reserve investeringsambities			**- 309.569**

Centrum Wolvega
Wij werken aan een compact en aantrekkelijk centrum in Wolvega. Wij doen dit samen met de ondernemers, inwoners, vastgoedeigenaren en overige stakeholders. In programma 3 van deze begroting staat dit onderdeel verder beschreven.

Infra De Blesse
We maken van de oude rijksweg 32 een plattelandsweg met een dorps karakter. Er is samen met bewoners een plan gemaakt voor een passende herinrichting.
De raad heeft de plannen goedgekeurd en de uitvoering is in voorbereiding. Zie verder ook programma 2.

Scholen
In het dynamisch investeringsprogramma is een bedrag opgenomen voor de mogelijke uitkomsten van het Integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan (ISHP).

Infra Lycklamaweg
Het gaat hier om het autoluw en verkeersveilig maken van de Lycklamaweg en het realiseren van een veilige spoorwegovergang. Samen met de aanwonenden wordt een plan opgesteld voor de mogelijke herinrichting.

Rottige Meente/ Driewegsluis
In 2019 is een startnotitie vastgesteld, in 2021 is deze nader uitgewerkt. Eind 2021 komt een plan naar de raad en als de raad akkoord is werken we in 2022 aan de uitvoering hiervan.

Fietspad langs de Linde fase 2 en 3
De eerste fase van het fietspad, Driewegsluis tot Steenwijkerweg, is afgerond. Voor de fasen twee (Lindepad) en drie (ontbrekende schakel tussen Kontermansbrug en het IJkenverlaatpad) zijn de voorbereidingen bezig. Zowel fase twee als fase drie maken deel uit van de gebiedsinrichting Beekdal-Linde. Zie verder programma 2.

Energiefonds
Binnen de kaders van de met de raad gedeelde Strategische Planning Klimaat & Duurzaamheid wordt een voorstel voorbereid die de energie-transitie verder op gang brengt. Inwoners staan hierin centraal. Het sluit aan op de opgaven uit de Strategische Planning.

Uiteenzetting van de financiële positie

Overzicht van baten en lasten

Overzicht

x € 1.000

Programmarekening	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten						
Programma						
0 Bestuur en Ondersteuning	-2.622	-2.734	-2.626	-2.615	-2.599	-2.614
1 Veiligheid	-1.636	-1.758	-1.809	-1.818	-1.833	-1.849
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-6.215	-6.466	-6.424	-6.492	-6.458	-6.465
3 Economie	-728	-773	-1.154	-705	-843	-548
4 Onderwijs	-3.796	-3.861	-3.826	-3.744	-3.701	-3.648
5 Sport, Cultuur en Recreatie	-3.906	-4.088	-3.768	-3.782	-3.674	-3.690
6 Sociaal Domein	-35.377	-33.967	-33.664	-33.203	-32.976	-32.940
7 Volksgezondheid en Milieu	-7.381	-8.121	-8.152	-7.867	-7.885	-7.924
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	-3.313	-4.784	-3.738	-3.907	-4.757	-3.808
Algemene dekkingsmiddelen						
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	-326	-1.250	-648	-684	-722	-746
Gerealiseerde kosten Overhead						
Overzicht kosten overhead	-14.260	-15.940	-16.520	-16.561	-16.155	-16.056
Onvoorziene uitgaven						
Overzicht onvoorziene uitgaven	-	-280	-280	-280	-280	-280
Totaal Lasten	**-79.559**	**-84.021**	**-82.610**	**-81.658**	**-81.883**	**-80.568**
Baten						
Programma						
0 Bestuur en Ondersteuning	327	324	287	258	240	240
1 Veiligheid	40	51	51	51	51	51
2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	141	100	100	100	100	100
3 Economie	434	448	817	394	531	236
4 Onderwijs	884	993	993	993	993	993
5 Sport, Cultuur en Recreatie	477	662	602	582	582	582
6 Sociaal Domein	11.121	7.767	8.037	7.987	7.637	7.637
7 Volksgezondheid en Milieu	5.451	5.836	5.808	5.899	5.990	6.082
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	2.309	3.415	2.297	2.409	3.217	2.162
Algemene dekkingsmiddelen						
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	55.401	55.921	56.975	55.942	55.914	56.181
Gerealiseerde kosten Overhead						
Overzicht kosten overhead	5.792	6.093	6.318	6.271	6.307	6.344
Totaal Baten	**82.378**	**81.610**	**82.286**	**80.886**	**81.562**	**80.608**
Saldo van baten en lasten	**2.819**	**-2.410**	**-324**	**-773**	**-321**	**40**
Mutaties reserves						
Lasten	-2.325	-6.602	-25	-25	-25	-25
Baten	845	5.686	448	452	432	351
Saldo reserves	**-1.480**	**-915**	**423**	**427**	**407**	**326**
Begrotingssaldo	**1.339**	**-3.326**	**99**	**-346**	**87**	**366**
Saldo incidenteel			**512**	**310**		
Saldo structureel evenwicht			**611**	**-36**	**87**	**366**

Overzicht van incidentele lasten en baten

incidentele lasten en baten

x € 1.000

Incidentele lasten en baten	Begroot 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten				
3 Economie				
Grondexploitaties bedrijventerreinen	866	442	580	284
Verrekening grondexploitaties met de balans	728	638	-53	147
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Lokaal sportakkoord	20			
6 Sociaal domein				
Bestemming Noordwolde fase 6	260	160		
*Bijdrage aan proceskosten Regiodeal	25	25	15	
* Medewerker Monitoring Sociaal domein	43			
7 Volksgezondheid en Milieu				
Gezond in de Stad, extra middelen	73	20		
Energietransitie	75			
Opstellen Transitievisie Warmte	152			
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing				
Grondexploitaties woningbouwlocaties	1.949	2.061	2.869	1.814
Verrekening grondexploitaties met de balans	1.781	2.140	238	1.805
Overhead				
Organisatieontwikkeling	250	250		
*Kwaliteitsborging zaakgericht werken	200			
Totaal incidentele lasten	**6.422**	**5.736**	**3.649**	**4.051**
Baten				
3 Economie				
Grondexploitaties bedrijventerreinen	1.594	1.080	527	431
5 Sport, Cultuur en Recreatie				
Rijksbijdrage lokaal sportakkoord	20			
6 Sociaal domein				
Bestemming Noordwolde fase 6	150	100		
*Dekking proceskosten Regiodeal uit reserve	25	25	15	
7 Volksgezondheid en Milieu				
Gezond in de Stad, extra middelen	73	20		
Dekking energietransitie uit reserve	75			
8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke Vernieuwing				
Grondexploitaties woningbouwlocaties	3.730	4.201	3.107	3.619
Overhead				
* Kwaliteitsborging zaakgericht werken, bijdrage OWO	133			
Totaal incidentele baten	**5.800**	**5.426**	**3.649**	**4.051**
Saldo incidenteel	**622**	**310**	**-**	**-**
Totaal lasten	6.154	5.711	3.634	4.051
Totaal baten	5.642	5.401	3.634	4.051
Saldo incidenteel met invloed op het structureel begrotingssaldo	**512**	**310**	**-**	**-**

* Dit zijn incidentele middelen die niet vallen onder de definitie zoals in het Besluit Begroten en verantwoorden (BBV) is opgenomen. Daardoor zijn deze bedragen ook niet van belang voor het bepalen van het structurele evenwicht van de begroting.

Toelichting op tabel incidenteel

Verschil structurele en incidentele baten en lasten

Voor het bepalen van het structureel evenwicht van de begroting is het van belang om te weten wanneer uitgaven als structureel of als incidenteel worden beschouwd. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering. Deze uitzonderingen van incidentele baten en lasten worden volledig opgenomen in het verplichte overzicht van incidentele baten en lasten. Zowel in de begroting en de meerjarenraming als in de jaarrekening.

Bij het bepalen of een post als incidenteel aangemerkt kan worden, dienen de uitgangspunten van het BBV gehanteerd en toegelicht te worden. In de toelichting moet daarom tenminste het volgende zijn opgenomen:
- Waarom deze begrotingspost naar de aard van de raming als incidenteel aangemerkt is;
- De duur waarvoor de begrotingspost geraamd is, waarbij er sprake moet zijn van een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum.

Toelichting op de tabel

Grondexploitaties (programma 3 en programma 8)
Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie dient in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen te worden. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, wordt afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. De mutaties grondexploitatie hebben dus geen invloed op het structureel begrotingssaldo. Overigens niet te verwarren met de (tussentijdse) winstneming grondexploitatie, die heeft namelijk wel invloed op het begrotingssaldo en is ook altijd incidenteel.

Lokaal sportakkoord
Voor het lokaal sportakkoord is door het Rijk €20.000 beschikbaar gesteld. Samen met de sport, gemeenten en maatschappelijk betrokken partners is een Nationaal Sportakkoord gesloten. Het hoofddoel is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. De Regeling Sportakkoord loopt tot 1 januari 2023.

Bestemming Noordwolde fase 6
Fase 6 van het programma Bestemming Noordwolde start in 2021 en loopt tot en met 2023. De provincie subsidieert over de gehele periode 50% van de kosten, zie ook 2021. Dit is de laatste fase van het gehele programma. In deze fase blijft de focus liggen op ontwikkelingen in het sociaal domein (deze passen ook binnen de transformatie sociaal domein) en het versterken van het ondernemersklimaat. De thema's voor fase 6 zijn:
- maak werk van Noordwolde
- opgroeien en ouder worden
- je straat en je buurt
- Samen met anderen

Binnen de thema's zetten we projecten voort en zetten we nieuwe projecten op. Dit doen we samen met inwoners, verschillende organisaties en ketenpartners. Voor de zomerperiode hebben we inwoners gevraagd mee te denken over de projecten voor de laatste fase. Dit konden zij doen door het invullen van een vragenlijst. Hier is goed gehoor aan gegeven en mede op basis van deze input zijn de nieuwe projecten opgezet.

Regiodeal, proceskosten
In juli 2020 is de Regiodeal Zuidoost Friesland gesloten met het Rijk. Een samenwerking tussen 7 partners in Zuidoost Friesland (Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Heerenveen, Smallingerland, Wetterskip en Provincie Friesland) en het Rijk. De proceskosten zijn noodzakelijke kosten die we gaan maken om de Regiodeal verder te begeleiden en uit te werken. Personele kosten zijn volgens de BBV in principe structureel en er is geen harde einddatum voor deze functie, dus dit bedrag telt niet mee voor het bepalen van het structurele begrotingssaldo.

Monitoring Sociaal domein
In 2020 en 2021 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor een data-analist. Deze functie is nodig om de monitoring van het sociaal domein in te vullen en moet in 2022 verlengd worden. Dit kost €42.500 extra. Personele kosten zijn volgens de BBV in principe structureel en er is geen harde einddatum voor deze functie, dus dit bedrag telt niet mee voor het bepalen van het structurele begrotingssaldo.

Gezond in de stad (GIDS)
Gezond in de Stad is onderdeel van het gemeentefonds en daardoor in principe structureel geld. Voor 2022 is een extra budget van € 53.000 voor Gezond in de Stad vanuit de jaarrekening 2020. De door de gemeente extra beschikbaar gestelde gelden zijn wel incidenteel. Deze niet wettelijk verplichte activiteit eindigt per 1-1-2023, waardoor sprake is van een concrete onvoorwaardelijke einddatum.
Voor 2021 en 2022 is extra budget van jaarlijks € 20.000 voor het Nationaal preventieakkoord. Hier staat een rijksbijdrage tegenover. Door roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken kan de gezondheid van heel veel Nederlanders verbeteren. Daarom heeft de Rijksoverheid samen met meer dan 70 maatschappelijke organisaties het Nationaal Preventieakkoord gesloten.

Energietransitie
Voor 2021 en 2022 heeft de gemeenteraad uit de Bestemmingsreserve Energietransitie jaarlijks € 75.000 beschikbaar gesteld voor het faciliteren en financieel ondersteunen van energietransitie-initiatieven uit de samenleving. Het gaat dan bijvoorbeeld om het financieel mogelijk maken van draagvlak vergrotende en stimulerende activiteiten (binnen het collectief).

Transitievisie warmte
De eenmalig op te stellen visie vormt straks de basis voor de volgende stap, het opstellen van de (wijk)uitvoeringsplannen. Dit zijn implementatiekosten en daarom incidenteel. Na vaststelling van de Visie moet er een vervolg worden gegeven aan het traject van de warmtetransitie in onze gemeente.

Organisatieontwikkeling
In de paragraaf bedrijfsvoering wordt ingegaan op de noodzaak van de organisatieontwikkeling. Voor 2022 en 2023 is hiervoor extra budget nodig voor inhuur personeel. Er is onderscheid tussen benodigd personeel als gevolg van de organisatieontwikkeling en benodigd personeel om de organisatieontwikkeling voor te bereiden. De kosten voor het voorbereiden zijn incidentele lasten.

Kwaliteitsborging zaakgericht werken
Voor het samenwerkingsverband Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (OWO) is incidenteel een bedrag nodig van € 200.000 (€ 66.667 per gemeente) voor kwaliteitsborging van het proces zaakgericht werken. Gemeenten hebben wettelijke taken die ze moeten uitvoeren. Het past ook bij de betrouwbare overheid om deze taken uit te voeren en dit op het juiste (kwaliteits)niveau te doen. Bij de kwaliteitsborging van het proces zaakgericht werken gaat het, naast het niet voldoen aan de Archiefwet, ook om het voorkomen of herstellen van onvolledige opbouw van dossiers. Personele kosten zijn volgens de BBV in principe structureel en er is geen harde einddatum voor deze functie, dus dit bedrag telt niet mee voor het bepalen van het structurele begrotingssaldo.

Geprognosticeerde balans 2022-2025

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans 2022-2025 x € 1.000

Activa per 31-12	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Vaste activa						
(Im)Materiële vaste activa	63.182	65.354	70.707	70.570	68.113	64.264
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	321	321	321	321	321	321
Financiële vaste activa: Leningen en uitzettingen	8.670	6.393	1.338	1.311	1.283	6.935
Totaal vaste activa	**72.173**	**72.068**	**72.366**	**72.202**	**69.717**	**71.520**
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	18.657	17.313	16.849	13.742	13.227	8.345
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	2	2	2	2	2	2
Uitzettingen < 1 jaar	4.856	4.400	4.500	4.600	4.700	4.800
Liquide middelen	470	470	470	470	470	470
Overlopende activa/bijstelling o.b.v. geïnventariseerde risico's	3.682	2.657				
Totaal vlottende activa	**27.667**	**24.842**	**21.821**	**18.814**	**18.399**	**13.617**
Totaal activa	**99.840**	**96.910**	**94.187**	**91.016**	**88.116**	**85.137**

Passiva per 31-12	Rekening 2020	Begroting 2021*	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Eigen vermogen	33.329	32.595	32.271	31.499	31.178	31.218
Voorzieningen	6.461	6.448	6.434	6.420	6.406	6.392
Vaste schulden	51.887	48.542	55.197	51.852	48.507	45.162
Totaal vaste passiva	**91.677**	**87.585**	**93.902**	**89.771**	**86.091**	**82.772**
Vlottende schulden	5.788	7.325	185	1.045	1.825	1.365
Overlopende passiva	2.375	2.000	100	200	200	1.000
Totaal vlottende passiva	**8.163**	**9.325**	**285**	**1.245**	**2.025**	**2.365**
Totaal passiva	**99.840**	**96.910**	**94.187**	**91.016**	**88.116**	**85.137**

* betreft de geactualiseerde begroting 2021

Toelichting op de geprognosticeerde balans

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 20; lid 1 b) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen onder de uiteenzetting van de financiële positie. Het meerjarig opnemen van de geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Voor meer inhoudelijke duiding verwijzen wij graag naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en de paragraaf financiering.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de verplichte kengetallen genoemd. Een van de kengetallen is het solvabiliteitsratio. Het geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen. Conclusie op basis van deze geprognosticeerde balans is dat de solvabiliteitsratio de komende jaren ruimschoots boven ons streefpercentage van minimaal 20% blijft.

Reserves en Voorzieningen

Reserves en Voorzieningen

x 1.000

Reserves en voorzieningen Stand per 31 december	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve						
Algemene reserve	18.908	17.382	17.409	17.063	17.150	17.517
Totaal Algemene reserve	18.908	17.382	17.409	17.063	17.150	17.517
Bestemmingsreserves						
Reserve afvalstoffenverwijdering	221	256	130	4	-122	-248
Reserve vervanging/onderhoud riolering	1.509	1.435	1.285	1.177	1.078	1.045
Reserve onderhoud gebouwen	6	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve investeringsambities	11.044	9.089	9.064	9.039	9.024	9.024
Bestemmingsreserve energietransitie	300	250	200	225	250	275
Dekkingsreserve kaplasten herinrichting de Blesse		4.183	4.183	3.991	3.798	3.606
Totaal bestemmingsreserves	13.080	15.213	14.862	14.435	14.028	13.702
Totaal reserves	**31.988**	**32.595**	**32.271**	**31.499**	**31.178**	**31.218**
Voorzieningen						
Voorziening nalatenschap dames Hofstee	151	151	151	151	151	151
Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders	2.712	2.625	2.537	2.449	2.361	2.274
Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders	2.907	2.983	3.060	3.136	3.213	3.289
Voorziening ontslagvergoeding voormalige wethouders	90	90	90	90	90	90
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	601	598	596	593	590	588
Totaal voorzieningen	**6.461**	**6.448**	**6.434**	**6.420**	**6.406**	**6.392**
Totaal reserves en voorzieningen	**38.449**	**39.043**	**38.705**	**37.919**	**37.584**	**37.610**

Algemene reserve

Doel

Reserve ter dekking van (on)voorziene risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen. Onvoorziene risico's zijn risico's die niet van te voren zijn in te schatten, niet te voorkomen en niet te beïnvloeden zijn.

Mutatie

Op de reserve ligt nog een beslag van € 1.223.000 in 2021 voor incidentele budgetten en van € 72.000 in 2022 . Dit betreft budgetoverheveling uit eerdere jaren en de dekking voor het opstellen van de Transitievisie warmte.

Het geraamde exploitatietekort over 2021 (zie najaarsnota) van € 1.643.733 en de saldi uit deze meerjarenbegroting 2022-2025 verrekenen we met de algemene reserve. Het geraamde voordelig resultaat van € 99.000 in 2021, € 87.000 in 2024 en € 366.000 in 2025 komt ten gunste van deze reserve. Over 2023 is het nadelig saldo € 346.000. Daarvoor we een beroep doen op deze reserve. Eind 2025 komen we dan uit op een stand van € 17,5 miljoen.

Bestemmingsreserves

Reserve afvalstoffenverwijdering

Doel
Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.
Mutatie
Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. In 2022 is het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing 96%. Voor het jaarlijkse exploitatietekort wordt een beroep gedaan op deze egalisatiereserve.

Reserve vervanging/onderhoud riolering

Doel
Egalisatiereserve om eventuele fluctuaties in het tarief op te kunnen vangen.
Mutatie
Uitgangspunt is een 100% kostendekkende exploitatie. In de exploitatie zijn de financiële gevolgen van het vastgestelde GRP 2021-2025 meegenomen. Voor het jaarlijkse exploitatietekort wordt een beroep gedaan op deze egalisatiereserve.

Reserve onderhoud gebouwen

Mutatie
De reserve is opgeheven. Het restantsaldo wordt overgeboekt naar de algemene reserve.

Bestemmingsreserve investeringsambities

Doel
Deze reserve is bij de behandeling van de jaarstukken 2017 door de raad ingesteld. Het is gevoed met het voordelig exploitatieresultaat van 2017 (€ 796.000), de voorziening precario en de opbrengst precariobelasting in 2021. Vanaf 2022 mogen wij geen precariobelasting meer heffen.
Mutatie
De reserve wordt ingezet voor de dekking van projecten uit het dynamisch investeringsprogramma. De financiële vertaling van de projecten wordt pas in de begroting opgenomen als de projecten gereed zijn voor uitvoering. We komen voor de financiële voorstellen terug bij u. Zo is in 2021 het investeringskrediet voor de herinrichting De Blesse uit de bestemmingsreserve investeringsambities gehaald. Daarnaast is in 2021 een investeringskrediet voor centrum Wolvega beschikbaar gesteld uit deze reserve. Deze laatste mutatie is nog niet verwerkt in bovenstaand overzicht.
Verder wordt (tot 1 oktober 2024) € 25.000 bijgedragen aan de proceskosten van de regionale samenwerking en de uitvoering van de Regiodeal. Hiervoor zal een beroep worden gedaan op deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve energietransitie

Doel
Deze reserve is in de loop van 2019 door de raad ingesteld. Het is gevoed met de eenmalige bijdrage van € 248.500 voor de realisatie van de zonneparken Wolvega en Noordwolde. Daarnaast worden de huuropbrengsten van de zonneparken in deze reserve gestort.
Mutatie
De reserve wordt de komende jaren gevoed met de jaarlijkse huuropbrengst van de zonneparken. Het wordt ingezet voor de uitvoering van het gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid. In 2021 en 2022 wordt er € 75.000 onttrokken aan deze bestemmingsreserve voor de Energietransitie Weststellingwerf.

Dekkingsreserve kapitaallasten herinrichting de Blesse

Doel
Deze reserve is in de loop van 2021 door de raad ingesteld voor de dekking van de kapitaallasten van de herinrichting de Blesse. De reserve is gevoed vanuit de bestemmingsreserve investeringsambities.
Mutatie
Vanaf 2023 gaan de kapitaallasten op de exploitatie drukken. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.
Als het project klaar is, berekenen we de benodigde dekking opnieuw aan de hand van de definitieve investeringsbedragen (via de componentenbenadering).

Voorzieningen

Voorziening nalatenschap dames Hofstee

Doel

Deze voorziening is gevormd uit een legaat met als verplichting dat de opbrengsten ten gunste komen van de Triade.

Mutatie

Jaarlijks vindt zowel een dotatie als een onttrekking aan deze voorziening plaats ter grootte van de bespaarde rente. Dit bedrag komt ten goede aan de Triade.

Voorziening uitkering pensioenen gewezen wethouders

Doel

Pensioenuitkering aan (weduwen/weduwnaars van) gewezen wethouders.

Mutatie

De genoemde pensioenuitkeringen worden hieruit betaald. Jaarlijks wordt gekeken of deze voorziening nog op peil is.

Voorziening opbouw pensioenen gewezen wethouders

Doel

Reservering voor de pensioenen van wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van actuariële berekeningen.

Voorziening ontslagvergoeding voormalig wethouders

Doel

Reservering voor de betaling van wachtgeld voor voormalig wethouders.

Mutatie

Jaarlijks wordt de hoogte van deze voorziening op peil gebracht aan de hand van de laatste ontwikkelingen aangaande de wachtgeldregeling.

Voorziening afkoopsom onderhoud graven

Doel

Deze voorziening voorziet in de dekking van toekomstige onderhoudskosten aan de graven en begraafplaats.

Mutatie

Jaarlijks wordt de afkoopsom van het onderhoud voor toekomstige jaren gedoteerd in de voorziening. De onttrekking betreft de bijdrage aan de exploitatie voor het betreffende jaar.

Structurele reservemutaties

In deze tabel worden de structurele reservemutaties weergegeven.

+ = storting - = onttrekking				x 1.000
Structurele reservemutaties				
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Bestemmingsreserves				
Reserve afvalstoffenverwijdering	-126	-126	-126	-126
Reserve vervanging/onderhoud riolering	-150	-108	-99	-33
Bestemmingsreserve energietransitie	25	25	25	25
Dekkingsreserve kaplasten herinrichting de Blesse		-193	-193	-193
Totaal structurele reservemutaties	**-251**	**-402**	**-392**	**-326**

Meerjareninvesteringsplan 2022-2025

Meerjareninvesteringsplan 2022-2025

Hierbij bieden wij u het investeringsplan voor de begrotingsperiode 2022 -2025 aan. Wij vragen u om de geplande investeringskredieten voor 2022 beschikbaar te stellen. De bijbehorende lasten zijn meerjarig meegenomen in deze programmabegroting.

Geplande investeringen

Geplande investeringen 2022 - 2025		Bruto investering 2022	Bruto investering 2023	Bruto investering 2024	Bruto investering 2025	Toelichting dekking
Programma 2						
	Vervangingsbudget openbare verlichting	89.000	89.000	89.000	89.000	Algemene exploitatie
Programma 5						
	Investeringsbudget gemeentelijke gebouwen op basis van het MJOP	1.140.685	747.974	1.891.234	1.013.152	Algemene exploitatie
Programma 6						
	Project bestemming Noordwolde fase 6	300.000	200.000	0		50% cofinanciering, 50% alg. exploitatie
Programma 7						
	Budget rioleringswerkzaamheden:					
	Vervangen riolering	200.000	200.000	200.000	200.000	Reserve
	Vervangen rioolgemalen (elektromechanisch)	108.500	50.000	129.500	50.000	Reserve
	Aanleg hemelwaterriool	1.015.000	1.095.000	775.000	1.475.000	Reserve
Programma 8						
	Rottige Meente	158.000	0			Algemene exploitatie
	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed (o.a. zonnepanelen)	200.000	50.000	0		Budgettair neutraal door kostenbesparing
Programma overhead						
	Budget informatisering	450.000	450.000	450.000	450.000	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
	Vervangingsbudget:					
	Automatisering	406.000	392.000	1.505.000	263.000	2/3 bijdragen van derden, overig alg. exploitatie
	Tractie	185.000	272.500	392.500	617.500	Algemene exploitatie
	MJOP gemeentehuis vervangen regeltechniek	330.000	0			Algemene exploitatie
Totaal geplande investeringen		**4.582.185**	**3.546.474**	**5.432.234**	**4.157.652**	

Bijlagen

Bijlage I: Subsidieplafonds

Bijlage 1: Subsidieplafonds

Het overzicht subsidie preferente organisaties en subsidieregelingen 2022 bestaat uit 2 onderdelen.
• Overzicht subsidies per preferente instelling
• Subsidieplafond per regeling
Samen vormen deze twee overzichten het totaal van de beschikbare subsidies.
Toelichting:
1. In het overzicht subsidies per preferente organisatie wordt de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld conform Artikel 4.23 lid 3 c van de Awb. Deze bedragen zijn tevens het subsidieplafond.
2. In het overzicht ‘subsidieplafond per regeling’ worden het aantal subsidieregelingen weergegeven van waaruit de gemeente subsidie kan verstrekken voor activiteiten conform Artikel 4.23 lid 1 van de Awb.
3. Het college kan ter bevordering van het gebruik van het Stellingwerfs in de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf subsidie verstrekken voor projecten die bijdragen aan het versterken van de Stellingwerfse taal en identiteit en de cultuurhistorische beleving van inwoners van de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf. De Provincie Fryslân is de pen- en uitvoerder van de 'Subsidieregeling Stellingwerfs 2020' en wordt daarom als preferente instelling aangeschreven binnen het project Stellingwerfs.
4. De Stichting Comprix is de penvoerder van het project 'Veerkieker' (Heemkunde) namens alle schoolbesturen in het primaire onderwijs in Weststellingwerf en wordt daarom als preferente instelling aangeschreven.
5. Voor de organisaties die binnen het beleidsveld 'Muziekonderwijs - Doorlopende leerlijn Jeugd en jongeren' vallen wordt het te beschikken bedrag vastgesteld op basis van het aantal leerlingen.
6. De penvoerder van het project Muziekonderwijs - muziekfestival is de stichting Comprix namens alle schoolbesturen in Weststellingwerf van zowel primair- als voortgezet onderwijs. De stichting Comprix wordt daarom als preferente instelling aangeschreven.

Overzicht subsidies per preferente instelling

Beleidsproduct	Preferente organisatie	Bedrag
Veiligheid		
Nieuwjaarsfeest	Stichting Horeca Centrumplein	€ 4.000
Veiligheid	Stichting Scala	€ 16.500
Verkeer, Vervoer en Waterstaat		
Waterwegen	Ijswegen Centrale Weststellingwerf	€ 1.679
Sport, Cultuur en Recreatie		
Bibliotheekwerk	Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân	€ 459.611
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Wereldwinkel Wolvega e.o.	€ 3.515
Ontwikkelingssamenwerking	Stichting Gered Gereedschap Wolvega	€ 5.875
Cultuurbevordering (bevordering Stellingwerfs)	Stichting Stellingwarver Schrieversronte	€ 26.310
Cultuurbevordering (bevordering Stellingwerfs)	Provincie Fryslân (Projecten Stellingwerfs)	€ 16.259
Heemkunde	Stichting Comprix	€ 10.122
Cultuurbevordering	Stichting Opera Spanga	€ 41.200
Cultuurbevordering	Stichting Beheer Cultuurcluster Vlechtwerk	€ 5.000
Cultuurbevordering	Stichting Intermezzo (Opera Nijetrijne)	€ 2.538
Oudheidkunde en musea	Stichting Nationaal Vlechtmuseum Noordwolde	€ 82.230
Oudheidkunde en musea	Vereniging Oudheidkamer Weststellingwerf	€ 5.306
Heite Schaaktoernooi	Heite Schaaktoernooi	€ 5.491
Muziekonderwijs - Doorlopende leerlijn Jeugd en jongeren (hafabra)	Stichting Comprix	€ 39.917
	Terra	€ 6.400
	Stichting Voortgezet Onderwijs Steenwijkerland-Weststellingwerf	€ 39.800
	Stichting Catent	€ 3.000
	Stichting De Tjongerwerven Christelijk Primair Onderwijs	€ 5.700
	Stichting Matthijsje	€ 2.700
	De Bisschop Möller Stichting (BMS)	€ 11.700
	Muziekvereniging "Woudklank"	€ 8.000
	Muziekvereniging de Harmonie	€ 9.000
	Christelijke Muziekvereniging Euphonia	€ 7.200
Muziekonderwijs - muziekfestival	Stichting Comprix	€ 31.209
Buurtsportwerk	Stichting Sport Fryslân	€ 251.320
Multifunctionele accommodaties (onderhoud)	Stichting Harten Tien	€ 43.250
	Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland	€ 20.000
Lokale omroep	Stichting Radio Weststellingwerf Centraal	€ 16.189
Sociaal Domein		
Armoedebeleid	Stichting Leergeld Heerenveen e.o.	€ 130.000
Armoedebeleid	Stichting voedselbank Weststellingwerf	€ 5.000
Schuldhulpverlening	Humanitas	€ 4.220
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Slachtofferhulp Nederland	€ 8.552
Maatschappelijke dienstverlening	Stichting Tûmba	€ 15.341
Versterking Sociale Basis	Stichting Breuningslaan	€ 2.000
Versterking Sociale Basis	Stichting Home-start Nederland	€ 22.000

Subsidieplafonds

Subsidieplafond per subsidieregeling

Beleidsveld/taakstelling	Subsidieregeling	Bedrag
Bestuur en organisatie		
Het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving (wijken en kernen)	Subsidieregeling Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf	€ 100.000
Economie	Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf	€ 96.425
Onderwijs		
Peuteropvang	Subsidieregeling Peuteropvang	€ 270.000
Sport, Cultuur en Recreatie		
Cultuurbevordering	Subsidieregeling Amateurkunstbeoefening Weststellingwerf	€ 42.645
Cultuurbevordering	Subsidieregeling kunst en cultuur	€ 29.760
Sportbevordering	Subsidieregeling sportverenigingen gemeente Weststellingwerf	€ 160.132
Gemeentelijk monumentenbeleid	Subsidieverordening beschermde gemeentelijke monumenten gemeente Weststellingwerf	€ 20.000
Sociaal domein		
Sociaal-cultureel werk	Subsidieregeling Sociaal cultureel werk Weststellingwerf	€ 7.375
Maatschappelijke dienstverlening	Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)	€ 3.000
Ouderenzorg	Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)	€ 7.200
Volksgezondheid en Milieu		
Openbare gezondheidszorg	Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)	€ 2.100
	Subsidieregeling Lokaal Gezondheidsbeleid Weststellingwerf	€ 19.288

Overzicht subsidieregelingen

De verschillende Subsidieverordeningen zijn:
Algemene Subsidieverordening 2020
Verordening compensatieregeling onroerende-zaak belastingen sportinstellingen gemeente Weststellingwerf

De verschillende subsidieregelingen zijn:
Subsidieregeling Peuteropvang en Voorschoolse Educatie Weststellingwerf
Subsidieregeling Amateurkunstbeoefening Weststellingwerf
Subsidieregeling kunst en cultuur
Subsidieregeling sportverenigingen gemeente Weststellingwerf
Subsidieverordening beschermde gemeentelijke monumenten gemeente Weststellingwerf
Subsidieregeling Sociaal cultureel werk Weststellingwerf
Subsidieregeling Maatschappelijke dienstverlening, Ouderenzorg en Openbare gezondheidszorg (EHBO)
Subsidieregeling Lokaal Gezondheidsbeleid Weststellingwerf
Subsidieregeling Ondernemersfonds Weststellingwerf
Subsidieregeling Dorpenfonds gemeente Weststellingwerf

Bijlage II: Lijst met afkortingen

Bijlage II: Lijst met afkortingen

A

ABP	Pensioenfonds voor overheid en onderwijs
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASS	Autisme Spectrum Stoornis
ATB	Mountainbike routes
AVE	Aanpak Voorkoming Escalatie
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten

B

BBV	Besluit begroting en verantwoording
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse gemeenten
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Bruto toegevoegde waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BVI	afdeling Belasting, Vastgoed en Informatie
BW	Beschermd Wonen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C

C02	Koolstofdioxide (Koolzuurgas)
cao	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CCW	Commerciële club Weststellingwerf
Covid-19	Coronavirus
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water-, en Wegenbouw en de Verkeerstechniek

D

DHW	Drank- en horeca wet
DIV	Documentaire Informatievoorziening
DMS	Document Management Systeem

E

EMU	Europese Economische en Monetaire Unie saldo
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
ERP	Eikenprocessierups

F

FBWK	Fries Bestuursakkoord Waterketen
FG	Functionaris Gegevensbescherming
Fido	Wet financiering decentrale overheden
Fumo	Friese Uitvoeringsdienst Milieu en Omgeving

G

GAP	Gemeentelijk afvalstoffen plan
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GIDS	Gezond in de stad
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan

GVVP	Gemeentelijk verkeer en vervoerplan
H	
HBO	Hoger beroepsonderwijs
Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human Resource Management (Personeelszaken)
I	
I&A	Informatisering en Automatisering
IBT	InterBestuurlijk toezicht
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHP	Integraal Huisvesting Plan
IKC	Integraal kind centrum
IPF	Innovatiepact Fryslân
ISHP	Integraal strategisch onderwijshuisvestingsplan
J	
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
L	
LAP	Landelijk AfvalbeheerPlan
LED	Light Emitting Diode
LKS	Loonkostensubsidie
LTO	Land en Tuinbouworganisatie
M	
MBO	Middelbaar beroeps onderwijs
MKB	Midden en kleinbedrijf
Mph	Meerpersoonshuishouden
MT	Management team
MVI	Manifest verantwoord inkopen
N	
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NCW	Netto Contant Waarde
NIEGG	Niet in exploitatie genomen (bouw)grond
NIX18	Geen alcohol voor 18 jaar
NS	Nederlandse Spoorwegen
NV	Naamloze Vennootschap
O	
OVN	Ondernemersvereniging Noordwolde
OWO	Gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland
OZB	Onroerende- zaakbelastingen
P	
PGB	Persoonsgebonden budget
PIM	Professionele dienstbaarheid, Integraliteit en Maatwerk
PNIK	Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten
POC	Percentage Of Completion
POH	Praktijkondersteuner Jeugd
PSA	Personeels- en salarisadministratie
R	
REC	Reststoffen Energie Centrale
RES	Regionale Energiestrategie
REVA	Registratie Eerste Verblijfadres
RIEC	Regionale Inlichtingen Expertise Centra

RRE	Regeling Reductie Energieverbruik
S	
SCO	Samenwerkende Centrales van Overheidspersoneel
SDF	Sociaal domein Fryslân
SOVF	Stichting Openbare Verlichting Fryslân
SOW	Stichting Ondernemersfonds Weststellingwerf
SW	Sociale werkvoorziening
U	
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V	
VANG	Van Afval Naar Grondstof
Vecozo	Internetportaal voor veilig internet en communicatie in de zorg tussen zorgverzekeraars, zorgverleners en zorgkantoren
VFG	Vereniging Friese Gemeenten
VMBO	Voortgezet middelbaar beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRF	Veiligheidsregio Fryslân
VSO	Vaststellingsovereenkomst
VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
W	
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WM	Wet Milieubeheer
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WOW	Winkeliers- en Ondernemersvereniging Wolvega
WOZ	Waardering Onroerende zaken
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
WsW	Wet sociale Werkvoorziening
WVGGZ	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
WW	Werkloosheidswet
Z	
Zwv	Zorgverzekeringswet

Bijlage III: Lijst met financiële begrippen

Lijst met financiële begrippen

A

Aanbesteding	Een inkoopmethode om offertes te krijgen voor het uitvoeren van een openbare opdracht. Vaak gaat het om werkzaamheden in de openbare ruimte, zoals onderhoud van wegen.
Activa	De (financiële) bezittingen van de gemeente. Activa staan aan de linkerkant van een balans. Aan de rechterkant staan dan de passiva (schulden).
Algemene reserve	Een soort spaarpot van de gemeente, waarvoor nog geen bestemming is bepaald.
Algemene uitkering	Geld dat gemeenten krijgen van de Rijksoverheid uit het Gemeentefonds. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Hoeveel geld gemeenten krijgen, is afhankelijk van maatstaven zoals het aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en oppervlakte. Zie ook: Gemeentefonds.

B

Balans	Een overzicht van alle bezittingen (activa) en schulden (passiva) op één moment. De gemeentelijke balans geeft een beeld van hoe de gemeente er financieel voor staat op 31 december van het kalenderjaar. De balans is een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De geprognosticeerde balans in de begroting is een schatting van de financiële situatie op 31 december.
Baten	De inkomsten van de gemeente. De gemeente werkt met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven boekhoudkundig horen bij het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Het gaat dus niet om het jaar waarin de betaling is gedaan (kasstelsel).
Begroting	De plannen die de gemeente voor een jaar heeft, wat die plannen kosten en welke inkomsten de gemeente verwacht.
Begrotingssaldo	Het begrotingssaldo is het verschil tussen de in de begroting verwachte opbrengsten en de verwachte kosten (baten en lasten).
Belastingcapaciteit	Hoeveel belastinggeld een gemeente jaarlijks kan ontvangen.
Benchmark	Een meetpunt om gelijksoortige zaken of diensten met elkaar te vergelijken.
Bestemmingsreserve	Geld dat apart is gezet voor een bepaalde bestemming.

C

Circulaire	Brief of mededeling aan meerdere personen tegelijk. De Rijksoverheid informeert de gemeenten via circulaires in mei, september en december over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds.

E

Exploitatieruimte	Zie Begrotingssaldo.

F

Financieringsbehoefte	Een begrotingstekort dat ontstaat als de uitgaven in een jaar hoger liggen dan de inkomsten. Er is dan behoefte aan meer geld om plannen te financieren.

G

Gemeentefonds	Fonds van de Rijksoverheid waaruit gemeenten via een bepaalde verdeelsleutel (maatstaven) uitkeringen ontvangen. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Zij leggen daarover verantwoording af aan de gemeenteraad. Hoeveel geld gemeenten krijgen, is bijvoorbeeld afhankelijk van het aantal inwoners, aantal uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte. Zie ook: Algemene uitkering.
Grondexploitatie	Is (soms afgekort tot grex) een begroting om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan in beeld te brengen.

H

Heffingsmaatstaf/heffingsgrondslag	Bedrag op basis waarvan een belasting wordt berekend. De heffingsgrondslag en het belastingtarief bepalen samen hoeveel belasting je moet betalen.
Herijking	Iets opnieuw ijken, opnieuw bepalen aan welke normen iets moet voldoen.

I

Incidentele uitgave	Een uitgave die niet regelmatig voorkomt.
Inflatiecorrectie	Het bijstellen van de tarieven door inflatie. Inflatie is een economisch proces waarbij geld minder waard wordt door het stijgen van de gemiddelde prijzen (het algemeen prijspeil).

J

Jaarstukken	Bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De gemeente verantwoord hiermee inhoudelijk en financieel het gevoerde beleid.

K

Kadernota	Document met de hoofdpunten van beleid en de financiële kaders voor de komende jaren.
Kapitaalgoederen	Middelen zoals gebouwen, machines, voorraden die de gemeente heeft gekocht om de taken uit te kunnen voeren.
Kengetal	Een getal waarmee je een financiële situatie kunt beoordelen en vergelijken. Hiermee maak een situatie of ontwikkeling zichtbaar.
Kredietrisico	De kans op financieel verlies omdat een partij zijn financiële verplichtingen niet kan nakomen.

L

Lasten	De uitgaven van de gemeente. De gemeente werkt met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten en uitgaven boekhoudkundig horen bij het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Het gaat dus niet om het jaar waarin de betaling is gedaan (kasstelsel).
Liquide middelen	Geld waar je direct over beschikt.
Liquiditeitstekort	Er is onvoldoende geld beschikbaar om op korte termijn schulden en andere financiële verplichtingen (af) te betalen.

N

Najaarsnota	Document met de stand van zaken in het najaar van de uitgaven en inkomsten van de gemeente in het lopende boekjaar.

O

Ombuigingsvoorstel	Een voorstel om beleid aan te passen.
Omslagrente	De gemeente leent geld (uit) en betaalt (en ontvangt) daarvoor rente. Om deze rente boekhoudkundig te verdelen, berekent de gemeente voor alle taakvelden een gemiddelde rente. Deze omslagrente wordt aan het begin van elk jaar vastgesteld.
Open einde regeling	Regeling die personen recht geeft op een financiële bijdrage wanneer zij voldoen aan bepaalde criteria. Er is geen maximaal bedrag of een maximaal aantal personen dat van de regeling gebruik mag maken.
Overhead	Geld dat de gemeente aan de eigen organisatie besteedt, bijvoorbeeld voor personeel & organisatie, gebouwkosten en verzekeringen.

P

Passiva	De schulden van de gemeente, waarmee de bezittingen gefinancierd zijn. Passiva staan aan de rechterkant van een balans. Aan de linkerkant staan dan de activa (bezittingen).

R

Renterisiconorm	De rekenformule om het renterisico op vaste schulden te bepalen. De gemeente betaalt rente voor het lenen van geld. Omdat het rentepercentage kan veranderen, loopt de gemeente financieel risico. Het risico voor leningen met een looptijd van een jaar of langer mag volgens de wet niet meer zijn dan 20% van het totale bedrag van de begroting.

S

Schatkistbankieren	Al het geld voor publieke taken die de gemeente niet meteen nodig heeft, worden bewaard in de schatkist van het Rijk. Hiervoor wordt elke dag het saldo van de bankrekening afgeroomd naar nul.
Schuldratio/schuldquote	Een percentage dat aangeeft in hoeverre de langlopende schulden worden gedekt door het eigen vermogen. Een ratio van minder dan 100% betekent dat de gemeente alle langlopende schulden kan betalen met het eigen vermogen.
Solvabiliteitsratio	De verhouding tussen het eigen vermogen en de schulden, dit geeft aan hoe gezond de gemeente financieel is.
Stelpost	Een ingeschat bedrag omdat de werkelijke opbrengsten/kosten nog niet bepaald kunnen worden.
Structurele uitgave	Een uitgave die jaarlijks voorkomt.

T

Taakveld	Een aandachtsgebied binnen een programma (thema). De financiële en beleidsstukken Weststellingwerf zijn ingedeeld in negen thema's of programma's, met daaronder taakvelden. Binnen al deze taakvelden voert de gemeente taken uit en legt daarover verantwoording af aan de gemeenteraad.

Treasurybeleid	Beleid gericht op het beheersen van de financiën en het beperken van de risico's voor het geld van de gemeente.

V

Voorjaarsnota	Document met de stand van zaken in het voorjaar van de uitgaven en inkomsten van de gemeente in het lopende boekjaar.

W

Weerstandsvermogen/weerstandscapaciteit	Het geld dat beschikbaar is voor het opvangen van calamiteiten (of financiële gevolgen hiervan).